

Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky, Banská Bystrica

PROGRAM STAROSTLIVOSTI

CHRÁNENÉ VTÁČIE ÚZEMIE
CEROVÁ VRCHOVINA – PORIMAVIE
2016 - 2045

November 2015

1. Základné údaje

1.1 Kód územia: SKCHVU003

1.2 Príslušnosť k európskej sústave chránených území: Natura 2000

1.3 Kategória a názov územia

Príslušnosť k európskej sústave chránených území: Natura 2000
Kód územia: SKCHVU003
Kategória: Chránené vtáčie územie
Názov územia: **Cerová vrchovina-Porimavie**

1.4 Platný právny predpis: Vyhláška Ministerstva životného prostredia SR č. 30/2008 Z. z. zo 7.1.2008, ktorou sa vyhlasuje Chránené vtáčie územie Cerová vrchovina – Porimavie, účinná od 1.2.2008.

1.5 Celková výmera územia a výmera podľa funkčných plôch

Celková rozloha CHVÚ Cerová vrchovina-Porimavie stanovená vyhláškou je 30 188 ha. Spracovávaná výmera na základe vrstvy GIS ŠOPSR je 30298,36 ha. Po zapracovaní CHVÚ do databáz C - registra katastra nehnuteľností (KN), na ktorom ŠOPSR pracuje, bude možné zosúladiť GIS vrstvu s parcelným stavom.

Tabuľka č.1: Výmera v členení podľa druhov pozemkov.

druh pozemku	výmera v ha	Zastúpenie v %
orná pôda	7060,86	23,30
vinica	115,63	0,38
záhrada	61,96	0,20
ovocný sad	8,10	0,03
TTP	8946,49	29,53
lesný pozemok	12641,27	41,72
vodná plocha	567,34	1,87
zastavaná plocha a nádvorie	341,00	1,13
ostatná plocha	555,74	1,83
Spolu	30298,36	100,00

Výmery sú spracované podľa stavu katastra nehnuteľností k 1.5.2015.

1.6.1. Prírodné pomery

Geografická poloha a vymedzenie územia

CHVÚ Cerová vrchovina - Porimavie sa nachádza na juhu strednej časti SR, v Banskobystrickom kraji, v okresoch Lučenec, Revúca a Rimavská Sobota.

CHVU je vymedzené ako členité územie, ktoré pozostáva z niekoľkých samostatných častí. Južná a centrálna časť sú situované južne a východne od Fiľakova. Zo západu a z juhu sú ohraničené štátnou hranicou s Maďarskom približne od obce Čakanovce po obec Tachty a ďalej východne od obce Studená po obec Chrámec. Zo severu územie ohraničujú približne obce Belina, Šurice, Hajnáčka, Blhovce, Hodejov, Gortva, Hostice, Šimonovce, Dubovec, Bottovo. Od obce Chrámec smerom na východ sa územie odkláňa od štátnej hranice a pokračuje južne od obce Rimavská Seč. Východne od obce Vlkyňa sa južná hranica CHVU opäť stotožňuje s hranicou Maďarska. Od obce Lenartovce pokračuje územie úzkym výbežkom v línii vodného toku Slaná smerom na sever po obec Gemer.

Severná časť územia CHVU sa nachádza severovýchodne od Rimavskej Soboty, zhruba medzi samotným mestom, mestskými časťami Nižná a Vyšná Pokoradz, obcou Dražice a Uzovská Panica a z juhu obcou Bátka, Tomášovce a Rimavská Sobota – Batka. Južná hranica je vedená cestou I/50, časť hraníc je totožná s líniami ciest 3. triedy.

Z CHVU je vyňaté zastavané územie obcí, ktoré ležia vo vnútri vymedzeného územia, časť územia v centrálnej južnej časti medzi obcami Tachty, Nová Bašta, Stará Bašta, Gemerský Jablonec a Petrovce a obec Šiatorská Bukovinka a okolie cesty č. I/71.

Juhozápadná časť územia je prístupná z Fiľakova cestou I/71 smerom do Maďarska. Vo východnej časti je prístup z Tornale cestou č. I/67 smerom do Maďarska. Zo severnej strany južnej časti územia vedie cesta č. II/571 Fiľakovo – Lenartovce.

Severná časť je dostupná z cesty I/50 Lučenec – Rimavská Sobota – Tornaľa, ktorá vedie okrajom územia.

Prístup do vnútorných častí CHVU je možný cestami nižšej triedy, ktoré spájajú jednotlivé obce.

Západnou časťou CHVU prechádza železničná trať Zvolen - Lučenec – Fiľakovo – Maďarsko, severným okrajom južnej časti CHVU vedie trať Fiľakovo – Lenartovce – Tornaľa, západne od severnej časti vedie trať Rimavská Sobota - Hnúšťa.

Klíma

Kotlinová časť územia CHVU je súčasťou teplej klimatickej oblasti, teplého, mierne suchého okrsku s chladnou zimou s teplotou v januári do -3°C , s počtom letných dní nad 50. Vrchovinová časť spadá do teplého, mierne vlhkého okrsku s chladnou zimou s teplotou v januári do -3°C , s počtom letných dní nad 50. Podľa údajov z meteorologickej stanice Rimavská Sobota je priemerná ročná teplota $8,8^{\circ}\text{C}$, v južnej vrchovinovej časti CHVU je hodnota nižšia $7 - 8^{\circ}\text{C}$, vo východnej časti vyššia $9 - 10^{\circ}\text{C}$. Priemerný ročný úhm zrážok je $550 - 600$ mm. Počet dní so snehovou prikrývkou je $40 - 60$, priemerná výšky pokrývky je $9,2$

cm (údaj z meteorologickej stanice Rimavská Sobota). Územie kotliny patrí k vysoko inverzným polohám, územie vrchoviny k priemerne inverzným. Podľa údajov stanice Rimavská Sobota prevláda juhovýchodné prúdenie vzduchu o rýchlosti 3,3 až 4,3 m/s, menej západné a severovýchodné prúdenie o rýchlosti cca 3 až 4 m/s.

Geologické podmienky a formy reliéfu

V rámci regionálneho geologického členenia Slovenska (Vass, 1988) je CHVU súčasťou oblasti Vnútrohorské panvy a kotliny, jednotky Juhoslovenská panva, podjednotiek Cerová vrchovina a Rimavská kotlina.

Podložie územia CHVU tvorí neogén – sivé vápnité prachovce (lučenské súvrstvie), v západnej časti sivé vápnité prachovce, ílovce, pieskovce, tufity, pestré a uhoľné íly, uhlie, zlepenec, organodetritické vápence.

V nadloží neogénu je na väčšine územia CHVU nečlenené predkvartérne podložie s nepravidelným pokryvom bližšie nerozlíšených svahovín a sutín. V alúviách väčších tokov sa uplatňujú fluvialne sedimenty, prevažne nivné humózne hliny alebo hlinito-pieščitá až štrkovito-pieščitá hliny dolinných nív, na ktoré nadväzujú piesky, pieščitá štrky až piesky v terasách s pokryvom spraší, sprašových hĺn alebo svahovín.

V rámci geomorfologického členenia SR (Mazúr, Lukniš, 1986) patrí CHVU do Alpsko-himalájskej sústavy, podsústavy Karpaty, provincie Západné Karpaty, subprovincie Vnútorne Západné Karpaty. Prevažnú časť spadá do Matransko-slanskej oblasti, celku Cerová vrchovina, severná časť a východný výbežok CHVU zasahuje do oblasti Lučensko-košickej zníženiiny, celku Juhoslovenská kotlina, podcelku Rimavská kotlina.

Geomorfologické pomery severnej a východnej časti CHVU charakterizujú výrazne negatívne morfoštruktúry priekopových prepadlín v rámci morfoštruktúry lučensko-košickej zníženiiny s reliéfom rovín a nív v alúviách tokov a kotlinových pahorkatín vo vyšších polohách kotliny. Hornatejšia časť CHVU je súčasťou morfoštruktúry lučensko-košickej zníženiiny, kde sa uplatňujú mierne pozitívne čiastkové morfoštruktúry v rámci depresie. Strieda sa vrchovinový reliéf a reliéf erózných brázd.

Nadmorská výška sa pohybuje od cca 150 m pod sútokom Slanej a Rimavy vo východnej časti po najvyšší bod vrchoviny v juhozápadnej časti na štátnej hranici s Maďarskom – kóta Karanč (725 m n.m.).

Z hľadiska výskytu svahových porúch a deformácií sa uvádza stredná náchylnosť územia na zosúvanie. Menšie potenciálne poruchy a veľkoplošná stabilizovaná bloková porucha viazaná na podmáčané svahy na neogéne je zaznamenaná východne od Šiatorskej Bukovinky pri osade Obručná. Lokality potenciálnych svahových porúch sú evidované aj v oblasti juhovýchodne od obce Chrámec, v okolí Petroviec, Jestíc, Hostíc, Dubna, Gemerských Dechtárov. Makroseizmická intenzita územia dosahuje priemerné hodnoty (5 - 6 °MSK-64).

Hydrologické pomery

Celé územie patrí do vrchovinnno-nížinnej oblasti s dažďovo-snehovým typom režimu odtoku a akumuláciou v mesiacoch december – január, vysokou vodnatosťou vo februári až apríli, maximom v marci a minimom v novembri.

Územie CHVU spadá do povodia Slanej s výnimkou západnej časti Cerovej vrchoviny, ktorá je súčasťou povodia Ipľa. Kostru riečnej siete dotknutého územia tvorí rieka Slaná a jej významný pravostranný prítok Rimava. Alúvium Slanej v úseku od obce Gemer po miesto, kde opúšťa územie SR, a alúvium Rimavy od obce Šimonovce po ústie do Slanej predstavujú zároveň kostru východnej časti CHVU z hľadiska predmetu ochrany. Centrálnu časť CHVU odvodňujú pravostranné prítoky Rimavy, z nich najvýznamnejší je Gortva, ktorý pramení pri hranici s Maďarskom pri obci Tachty.

Územie západnej časti Cerovej vrchoviny odvodňuje tok Belina a jej prítoky. Belina tečie z juhu z Maďarska smerom na sever cez Šiatorskú Bukovinku a Filakovo a spáduje do povodia Ipľa ako jeho druhostupňový prítok.

V rámci územia CHVU sa nachádzajú viaceré umelé vodné nádrže vybudované na vodných tokoch.

Územie CHVU patrí do hydrogeologických regiónov: Neogén východnej časti Cerovej vrchoviny a Neogén západnej časti Cerovej vrchoviny v južnej časti, Neogén západnej časti Rimavskej kotliny a Pokoradzskej tabule a Neogén východnej časti Rimavskej kotliny a Blžskej tabule v severnej časti; vo všetkých prevláda puklinový typ priepustnosti. Do juhovýchodnej časti zasahuje Kvartér Rimavskej kotliny a Neogén Gemerskej pahorkatiny s určujúcim typom medzizrnovej priepustnosti. Hydrogeologické pomery charakterizuje prevažne mierna prietočnosť a hydrogeologická produktivita, v alúviách väčších riek vysoká.

Pôdy

V rámci CHVU prevládajú z pôdných typov hnedozeme, pararendziny, menej pseudogleje, tieto sú striedavo zastúpené po celom území s výnimkou riečnych nív. Najrozšírenejšie sú pôdne jednotky: hnedozeme kultizemné a hnedozeme kultizemné erodované, lokálne modálne z polygenetických hĺn, sprievodné regozeme kultizemné a modálne karbonátové a pararendziny zo stredne ťažkých až ľahších silikátovo-karbonátových terciérnych sedimentov; pararendziny a regozeme zo stredne ťažkých až ľahších silikátovo-karbonátových terciérnych sedimentov, sprievodné hnedozeme; pseudogleje nasýtené z polygenetických hĺn, sprievodné čiernice glejové prekryté.

V alúviách väčších tokov sa vyskytujú fluvizeme kultizemné, sprievodné fluvizeme glejové, modálne a kultizeme ľahké; z nekarbonátových aluviálnych sedimentov a fluvizeme glejové, sprievodné gleje; z karbonátových a nekarbonátových aluviálnych sedimentov.

Z hľadiska zrnitosti prevládajú v západnej a centrálnej časti pôdy piesčito-hlinité a hlinité, vo východnej časti hlinité a ílovito-hlinité. Pôdy sú neskeletnaté.

Pôdy prevažujú mierne suché v západnej časti územia a mierne vlhké vo východnej časti územia, so strednou až veľkou retenčnou schopnosťou a strednou priepustnosťou. Potenciálna vodná erózia sa udáva slabá až stredne silná v kotlinovej časti a veľmi silná, lokálne extrémna v oblasti Cerovej vrchoviny.

Flóra

Podľa fyto geografického členenia územia Slovenska (Futák, 1980) patrí sledované územie do oblasti panónskej flóry (*Pannonicum*), podoblasti pramatranskej xerothermnej flóry (*Matricum*), fyto geografického okresu Ipeľsko-rimavská brázda, z časti zasahuje do oblasti západokarpatskej flóry (*Carpaticum occidentale*), obvodu predkarpatskej flóry (*Praecarpaticum*). Pôvodnými prirodzenými rastlinnými spoločenstvami sú lesné spoločenstvá, spoločenstvá skál a skalných stepí, spoločenstvá mokradí. K druhotným spoločenstvám patria travinnobylinné formácie, kroviny a spoločenstvá umelých vodných nádrží a štrkovísk.

Zoznam biotopov CHVÚ Cerová vrchovina – Porimavie:

Lesné biotopy:

Lužné lesy (Ls 1.1 Vŕbovo-topoľové nížinné lužné lesy, Ls 1.2 Dubovo-brestovo-jaseňové nížinné lužné lesy, Ls 1.3. Jaseňovo-jelšové podhorské lužné lesy)

Dubovo- hrabové lesy (Ls 2.1 – Dubovo –hrabové lesy karpatské, Ls 2.2 – Dubovo – hrabové lesy panónske),

Dubové a zmiešané dubové lesy (Ls 3.1 Teplomilné submediteránne dubové lesy, Ls 3.4. Dubovo-cerové lesy, Ls 3.5. Sucho a kyslomilné dubové lesy)

Lipovo-javorové sutinové lesy (Ls4)

Bukové a zmiešané bukové lesy (Ls 5.1 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy, Ls 5.2 Kyslomilné bukové lesy)

Ruderálne biotopy (X1 Rúbaniská s prevahou bylín a tráv, X2 Rúbaniská s prevahou drevín)

Lúky a pasienky:

Lk1 – Nížinné a podhorské kosné lúky

Lk3 – Mezofilné pasienky a spásané lúky

Lk5 – Vysokobylinné spoločenstvá na vlhkých lúkach

Lk6 – Podmáčané lúky horských a podhorských oblastí

Lk7 – Psiarkové aluviálne lúky

Lk9 – Zaplavované travinné spoločenstvá

Tr1 – Suchomilné travinno-bylinné a krovinné porasty na vápnitom substráte

Tr2 – Subpanónske travinno-bylinné porasty

Kr2 – Porasty borievky obyčajnej

Kr6 – Xerothermné kroviny

Kr7 – Trnkové a lieskové kroviny

Stojaté vody a tečúce vody (mokrade, mŕtve ramená, vodné nádrže, štrkoviská) :

Vodné toky (toky, brehové porasty):

Vo2 – Prírodné eutrofné a mezotrofné stojaté vody s vegetáciou plávajúcich a/alebo ponorených cievnatých rastlín typu *Magnopotamion* alebo *Hydrocharion*

Vo5 – Oligotrofné až mezotrofné vody s bentickou vegetáciou chár

Vo6 – Mezo-až eutrofné poloprírodné a umelé vodné nádrže so stojatou vodou s plávajúcou a/alebo ponorenou vegetáciou

Vo7 – Makrofytná vegetácia plytkých stojatých vôd (*Ranunculion aquatilis*)

Vo8 – Spoločenstvá bylín a šachorín eutrofných mokradí s kolísajúcou vodnou hladinou

Vo9 – Ruderalizované porasty v zamokrených depresiách na poliach a na obnažených dnách rybníkov

Br2 – Horské vodné toky a bylinná vegetácia pozdĺž ich brehov

Br 5 – Rieky s bahnitými až piesočnatými brehmi s vegetáciou zväzov *Chenopodion rubri* p. a *Bidention* p. p.

Lk5 – Vysokobylinné spoločenstvá na vlhkých lúkach

Lk6 – Podmáčané lúky horských a podhorských oblastí

Lk9 – Zaplavované travinné spoločenstvá

Lk10 – Vegetácia vysokých ostríc

Lk11 – Trstinové spoločenstvá mokradí (*Phragmition*)

Kr8 – Vŕbové kroviny stojatých vôd

Kr9 – Vŕbové kroviny na zaplavovaných brehoch riek

X10 - Porasty ruderalizovaných bahnitých brehov

Skalné biotopy, jaskyne, kameňolomy, pieskovne:

Sk2 – Silikátové skalné steny a svahy so štrbinovou vegetáciou

Sk5 - Nespevnené silikátové sutiny v kolínnom stupni

Sk7 – Sekundárne sutinové a skalné biotopy

Sk8 – Nesprístupnené jaskynné útvary

Kr6 - Xerothermné kroviny

Polia:

X3 – Nitrofilná ruderalna vegetácia mimo sídiel

X5 – Úhory a extenzívne obhospodarované polia

X7 – Intenzívne obhospodarované polia

X8 – Porasty invázných neofytov

Sady, vinice, záhrady:

Tr6 – Teplomilné lemy

X4 – Teplomilná ruderalna vegetácia mimo sídiel

X9 - Porasty nepôvodných drevín, stromoradia, vetrolamy vysokých stromov

Flóra Cerovej vrchoviny je bohatá, HENDRYCH (1968) odhaduje 1200-1250 druhov vyšších rastlín, Csiky (2004) uvádza zo slovenskej časti Gemersko-Novohradskej čadičovej oblasti 1188 druhov cievnatých rastlín. Celkovo sa v území predpokladá výskyt vyše 1200 druhov vyšších rastlín. Podrobný systematický výskum nižších rastlín zatiaľ nebol v území realizovaný.

Prehľad chránených druhov rastlín

bublinatka obyčajná (*Utricularia vulgaris*), črievičník papučkový (*Cypripedium calceolus*), dub balkánsky (*Quercus frainetto*), dub sivý (*Quercus pedunculiflora*), hadinec červený (*Echium russicum*), hlaváčik jamý (*Adonis vernalis*), hrachor trávolistý (*Lathyrus nissolia*), kavýľ pôvabný (*Stipa pulcherrima*), kosatec dvojfarebný (*Iris variegata*), kosatec nízky (*Iris pumila*), kruštík drobnolistý (*Epipactis microphylla*), kruštík modrofialový (*Epipactis purpurata*), kruštík pontický (*Epipactis pontica*), kruštík oddialený (*Epipactis helleborine*), kukučka vencová (*Lychnis coronaria*), ľan chlpatý (*Linum hirsutum* subsp. *hirsutum*), ľan chlpatý hladkastý (*Linum hirsutum* subsp. *glabrescens*), modruška pošvatá (*Limodorum abortivum*), nátržník skalný (*Potentilla rupestris*), perutník močiarny (*Hottonia palustris*), poniklec lúčny český (*Pulsatilla pratensis* subsp. *bohemica*), poniklec veľkokvetý (*Pulsatilla grandis*), prilbovka biela (*Cephalanthera damasonium*), prilbovka červená (*Cephalanthera rubra*), prilbovka dlholistá (*Cephalanthera longifolia*), pyštek taliansky (*Linaria pallidiflora*), rosička okrúhlostá (*Drosera rotundifolia*), scilla severná bukovská (*Scilla drunensis* subsp. *buekensis*), slezinník čierny (*Asplenium adiantum-nigrum*), vstavač obyčajný (*Orchis morio*), vstavač purpurový (*Orchis purpurea*), vstavač strmolistý (*Dactylorhiza incarnata*), vstavač trojzubý (*Orchis tridentata*).

Fauna

CHVÚ Cerová vrchovina – Porimavie je územie so svojráznymi živočíšnymi spoločenstvami. Nachádza sa tu veľký počet živočíšnych druhov pričom o veľkej časti

živočíšnych skupín sú dostupné iba obmedzené poznatky, najnovšie výskumu naďalej prinášajú nové údaje o výskyte ďalších druhov významných z ekozozologického aj faunistického hľadiska. U mnohých druhov živočíchov sú údaje o počte a rozšírení nedostatočné na kvalifikovaný odhad početnosti a charakteru výskytu a lokalizácie populácie. Za najvýznamnejšie taxóny záujmového územia považujeme druhy medzinárodného významu a druhy, ktoré majú v sledovanej oblasti hranicu svojho rozšírenia. V území sa tiež v hojnom počte vyskytujú druhy mediteránne a panónske, ktoré sú v rámci Slovenska zriedkavé.

Z chránených druhov **bezstavovcov** sa v CHVÚ Cerová vrchovina – Porimavie vyskytuje: rak riečny (*Astacus astacus*), korýtka riečne (*Unio crassus*), pimprlík bruškátý (*Vertigo moulinsiana*), strehúň balkánsky (*Geolycosa vultuosa*), modlivka zelená (*Mantis religiosa*), sedlovka bronzová (*Ephippiger ephippiger*), pamodlivka dlhokrká (*Mantispa styriaca*), askalafus škvrnitokrídly (*Libelloides macaronius*), fuzáč veľký (*Cerambyx cerdo*), fuzáč zavalitý (*Ergastes faber*), fuzáč borievková (*Semanotus ruscicus*), viničiar čierny (*Lethrus apterus*), lajniak skarabeusovitý (*Sisyphus schaefferi*), májka fialová (*Meloe violaceus*) májka (*Meloe decorus*), májka (*Meloe proscarabeus*), chrobák *Bolbelasmus unicosmis*, fuzáč alpský (*Rosalia alpina*), kováčik fialový (*Limoniscus violaceus*), plocháč červený (*Cucujus cinnaberinus*), roháč obyčajný (*Lucanus cervus*), priadkovec trnkový (*Eriogaster catax*), hnedáčik osikový (*Euphydryas maturna*), ohniváčik veľký (*Lycaena dispar*), modráčik čiernoškvrný (*Maculinea arion*), modráčik hnedý (*Polyommatus admetus*), jasoň chochlačkový (*Parnassius mnemosyne*), lišaj pupalkový (*Proserpinus proserpina*), pestroň vlkovcový (*Zerynthia polyxena*), vidlochvost ovocný (*Iphiclides podalirius*), bielopásovec hrachorový (*Neptis sappho*).

Ryby (Osteichthyes): Na území bol potvrdený výskyt nasledujúcich chránených druhov rýb národného a európskeho významu: čík ezrópsky (*Misgurnus fossilis*), pĺž vrchovský (*Sabanejewia balcanica*), kolok vretenovitý (*Zingel streber*), ploska pásavá (*Alburnoides bipunctatus*), pĺž severný (*Cobitis taenia*), mrena škvrnitá (*Barbus meridionalis*), lopatka dúhová (*Rhodeus amarus*).

Obojživelníky (Amphibia): V území bol potvrdený výskyt týchto chránených druhov obojživelníkov národného a európskeho významu:

kunka červenobruchá (*Bombina bombina*), kunka žltobruchá (*Bombina variegata*), ropucha zelená (*Bufo viridis*), ropucha bradavičnatá (*Bufo bufo*), rosnička zelená (*Hyla arborea*), hrabavka škvrnitá (*Pelobates fuscus*), skokan štíhly (*Rana dalmatina*), skokan ostropyský (*Rana arvalis*), skokan hnedý (*Rana temporaria*), mlok dunajský (*Triturus dobrogicus*), mlok bodkovaný (*Triturus vulgaris*), skokan rapotavý (*Rana cl. esculenta*), salamandra škvrnitá (*Salamandra salamandra*)

Plazy (Reptilia): V území bol potvrdený výskyt týchto chránených druhov plazov národného a európskeho významu:

užovka hladká (*Coronella austriaca*), užovka stromová (*Elaphe longissima*), užovka fířkaná (*Natrix tessellata*), užovka obojková (*Natrix natrix*), jašterica krátkohlavá (*Lacerta agilis*), jašterica zelená (*Lacerta viridis*), jašterica múrová (*Podarcis muralis*), slepúch lámavý (*Anguis fragilis*), korytnačka močiarna (*Emys orbicularis*).

Vtáky (Aves): z vtákov okrem cieľových druhov sa tu vyskytuje: bažant poľovný (*Phasianus colchicus*), belorítka domová (*Delichon urbica*), bocian biely (*Ciconia ciconia*), bocian čierny (*Ciconia nigra*), bučiak trstový (*Botaurus stellaris*), bučiak nočný (*Nyctycorax nyctycorax*), brhlík lesný (*Sitta europaea*), cibík chochlatý (*Vanelus vanellus*), čajka smeživá (*Larus ridibundus*), čajka malá (*Larus minutus*), čajka sivá (*Larus canus*), dáždovník tmavý (*Apus apus*), drozd čierny (*Turdus merula*), drozd trskotavý (*Turdus viscivorus*), drozd plavý (*Turdus philomelos*), dudok chochlatý (*Upupa epops*), dateľ veľký (*Dendrocopos major*),

ďateľ čierny (*Dryocopus martius*), ďateľ malý (*Dendrocopos minor*), glezg hrubozobý (*Coccothraustes coccothraustes*), hlaholka severská (*Bucephala clangula*), holub hrivnák (*Columba palumbus*), holub plúžik (*Columba oenas*), hrdlička záhradná (*Streptopelia decaocto*), hrdlička poľná (*Streptopelia turtur*), hýľ lesný (*Pyrrhula pyrrhula*), hus bieločelá (*Anser albifrons*), hus divá (*Anser anser*), hus siatinná (*Anser fabalis*), chochláč severský (*Bombycilla garrulus*), chochlačka sivá (*Aythya ferina*), chochlačka vrkočatá (*Aythya fuligula*), chochlačka bielooká (*Aythya nyroca*), chriaštel' vodný (*Rallus aquaticus*), jariabok hôny (*Bonasa bonasia*), jastrab lesný (*Accipiter gentilis*), jastrab krahulec (*Accipiter nisus*), kačica divá (*Anas platyrhynchos*), kačica ostrochvostá (*Anas acuta*), kačica lyžiačiarka (*Anas clypeata*), kačica chrapkavá (*Anas crecca*), kačica hvízdavá (*Anas penelope*), kačica chrapľavá (*Anas querquedula*), kačica chriplavá (*Anas strepera*), kaňa popolavá (*Circus pygargus*), kaňa sivá (*Circus cyaneus*), kalužiak riečny (*Actitis hypoleucos*), kanárik záhradný (*Serinus serinus*), kolibkárík čipčavý (*Phylloscopus collybita*), kolibkárík spevavý (*Phylloscopus trochilus*), kolibkárík sykavý (*Phylloscopus sibilatrix*), kormorán veľký (*Phalacrocorax carbo*), kôrovník dlhoprstý (*Certhia familiaris*), kôrovník krátkoprstý (*Certhia brachydactyla*), králiček ohnivohlavý (*Regulus ignicapillus*), králiček zlatohlavý (*Regulus regulus*), krivonos smrekový (*Loxia curvirostra*), krkavec čierny (*Corvus corax*), kršiak rybožravý (*Pandion haliaetus*), kulík riečny (*Charadrius dubius*), kukučka jarabá (*Cuculus canorus*), kuvik pľáčlivý (*Athene noctua*), kúdelníčka lužná (*Remiz pendulinus*), labuť hrubozobá (*Cygnus olor*), lastovička domová (*Hirundo rustica*), ľabtuška lesná (*Anthus trivialis*), ľabtuška lúčna (*Anthus pratensis*), lelek lesný (*Caprimulgus europaeus*), lyska čierna (*Fulica atra*), mlynárka dlhochvostá (*Aegithalos caudatus*), močiarnica mekotavá (*Gallinago gallinago*), muchár sivý (*Muscicapa striata*), myšiak lesný (*Buteo buteo*), myšiak severský (*Buteo lagopus*), myšiarka ušatá (*Asio otus*), muchárík bielokrký (*Ficedula albicollis*), muchár sivý (*Muscicapa striata*), oriešok hnedý (*Troglodytes troglodytes*), penica čiernohlavá (*Sylvia atricapilla*), penica hnedokridla (*Sylvia communis*), penica popolavá (*Sylvia curruca*), pinka lesná (*Fringilla coelebs*), pobrežník čiernozobý (*Calidris alpina*), potáпка chochlatá (*Podiceps cristatus*), potáпка čiernokrká (*Podiceps nigricollis*), potáпка malá (*Tachybaptus ruficollis*), prepelica poľná (*Coturnix coturnix*), pŕhľaviar červenkastý (*Saxicola rubetra*), pŕhľaviar čiernohlavý (*Saxicola torquata*), rybár čierny (*Chlidonias niger*), sedmohlások hájový (*Hippolais icterina*), skaliarik sivý (*Oenanthe oenanthe*), slávik červienka (*Erithacus rubecula*), slávik krovinový (*Luscinia megarhynchos*), sluka lesná (*Scolopax rusticola*), sliepočka vodná (*Gallinula chloropus*), sojka škriekavá (*Garrulus glandarius*), sokol lastovičiar (*Falco subbuteo*), sokol myšiar (*Falco tinnunculus*), sokol sťahovavý (*Falco peregrinus*), sova lesná (*Strix aluco*), stehlík konopiar (*Carduelis cannabina*), stehlík pestrý (*Carduelis carduelis*), stehlík zelený (*Carduelis chloris*), stehlík čižavý (*Carduelis spinus*), straka čiernozobá (*Pica pica*), strakoš veľký (*Lanius excubitor*), strakoš červenochrbtý (*Lanius collurio*), strnádka ciavá (*Emberiza cia*), strnádka žltá (*Emberiza citrinella*), strnádka trst'ové (*Emberiza schoeniclus*), strnádka lúčna (*Miliaria calandra*), svrčiak zelenkavý (*Locustela naevia*), svrčiak slávikovitý (*Locustela luscinioides*), svrčiak riečny (*Locustela fluviatilis*), sýkorka belasá (*Parus caeruleus*), sýkorka bielolíca (*Parus major*), sýkorka čiernohlavá (*Parus montanus*), sýkorka uhliarka (*Parus ater*), škorec lesklý (*Sturnus vulgaris*), škovránok poľný (*Alauda arvensis*), trasochvost biely (*Motacilla alba*), trasochvost horský (*Motacilla cinerea*), trasochvost žltý (*Motacilla flava*), trsteniarik škriekavý (*Acrocephalus arundinaceus*), trsteniarik spevavý (*Acrocephalus palustris*), trsteniarik pásikový (*Acrocephalus schoenobaenus*), vlha hájová (*Oriolus oriolus*), vodnár potočný (*Cinclus cinclus*), volavka purpurová (*Ardea purpurea*), volavka popolavá (*Ardea cinerea*), volavka biela (*Egretta alba*), vrabec domový (*Passer domesticus*), vrabec poľný (*Passer montanus*), vrana túlavá (*Corvus corone*), vrchárka modrá (*Prunella modularis*), žltouchvost domový (*Phoenicurus ochruros*), žltouchvost lesný (*Phoenicurus phoenicurus*), žlna sivá (*Picus canus*), zelená (*Picus viridis*).

Cicavce (Mammalia): V území bol potvrdený výskyt týchto chránených druhov cicavcov národného a európskeho významu:

netopier čierny (*Barbastella barbastellus*), bobor vodný (*Castor fiber*), plch lesný (*Dryomys nitedula*), netopier pozdny (*Eptesicus serotinus*), mačka divá (*Felis sylvestris*), vydra riečna (*Lutra lutra*), rys ostrovid (*Lynx lynx*), netopier sťahovavý (*Miniopterus scchreibersii*), plch lieskový (*Muscardinus avellanarius*), netopier veľkouchý (*Myotis bechsteni*), netopier ostrouchý (*Myotis blythi*), netopier Brandtov (*Myotis brandti*), netopier pobrežný (*Myotis dasycneme*), netopier vodný (*Myotis daubentoni*), netopier brvitý (*Myotis emarginatus*), netopier obyčajný (*Myotis myotis*), netopier fúzatý (*Myotis mystacinus*), netopier riasnatý (*Myotis nattereri*), netopier veľký (*Nyctalus lasiopterus*), netopier stromový (*Nyctalus leisleri*), netopier hrdzavý (*Nyctalus noctula*), netopier hvízdavý (*Pipistrellus pipistrellus*), netopier pískavý (*Pipistrellus pygmaeus*), ucháč svetlý (*Plecotus auritus*), ucháč sivý (*Plecotus austriacus*), podkovár štihlokrídly (*Rhinolophus ferrumequinum*), podkovár krpatý (*Rhinolophus hipposideros*), syseľ pasienkový (*Spermophilus citellus*), netopier pestrý (*Vespertilio murinus*), jež bledý (*Erinaceus concolor*), bielozubka krpatá (*Crocidura suaveolens*), bielozubka bielobruchá (*Crocidura leucodon*), plch sivý (*Glis glis*), hranostaj čiernochvostý (*Mustela erminea*), dulovnica menšia (*Neomys anomalus*), dulovnica väčšia (*Neomys fodiens*), veverica stromová (*Sciurus vulgaris*), piskor lesný (*Sorex araneus*), piskor malý (*Sorex minutus*)

Vymedzenie a opis biotopov druhov

Hniezdnymi biotopmi strakoša kolesára sú oblasti v otvorenej krajine s roztrúsenými krovínami a stromami vrátane parkov a sadov. Vyskytuje sa predovšetkým v nížinách a teplejších oblastiach (Šťastný a Hudec 2011). Vo svete obýva biotopy podobného charakteru – najmä otvorenú krajinu s roztrúsenými stromami alebo ich skupinkami, menej kroviny. Hniezdné biotopy v Európe zahŕňajú oblasti s extenzívne obhospodarovanými sady, malými políčkami (melóny, repa, zemiaky), ďalej tabakové polia, vinice a pasienky. Podmienkou hniezdenia je prítomnosť vyšších stromov a dostatočná potravná ponuka (väčšie druhy hmyzu) (Yosef 2008). Na Slovensku hniezdi strakoš kolesár v otvorených, bohato štruktúrovaných habitatoch s množstvom roztrúsených rastúcich vysokých stromov (ovocné dreviny, topole) s výškou približne nad 8 m. Typickými hniezdnymi biotopmi sú oblasti so starými sady, obklopené pestrou mozaikou biotopov (políčka, pasienky, záhrady a hospodárske dvory). Potravné biotopy predstavujú miesta s dostatkom veľkých druhov hmyzu (kobyľky, svrčky, bystrušky) (Krištín 2002a). V rámci CHVÚ Cerová vrchovina hniezdi strakoš kolesár v otvorenej nížinnej krajine s bohatou mozaikou biotopov pozostávajúcich zo striedania poľnohospodárskej pôdy (napr. maloplošné poľnohospodárske kultúry, extenzívne sady a záhrady) a extenzívne obhospodarovaných trvalých trávnych porastov (napr. pasiením alebo kosením). Dôležitá je prítomnosť vhodných hniezdných stromov, akými sú najmä topole, optimálne s výškou nad 15 m, prípadne iné dreviny s rozvoľnenou korunou alebo stromoradia pri vodných tokoch, cestách a vetrolamy.

Hniezdnymi biotopmi škovránika stromového sú slnečné otvorené oblasti s riedkou stromovou a krovinnou vegetáciou, vrátane mladých lesných porastov (5–10 rokov) (Krištín 2002b). Vo svete obýva pestrú škálu biotopov, najmä v otvorenej krajine na dobre priepustných pôdach, s preferenciou kyslých pieskov. Vyskytuje sa na neobrábaných alebo len čiastočne obrábaných lokalitách, akou je napr. opustená poľnohospodárska krajina, ďalej na vresoviskách, v mladých lesných škôlkach (ihličnany vo veku do 5 rokov), rúbaniskách, otvorenej lesnej krajine, sadoch, stepiach, okrajoch lesov a lesných čistinách, zalesnených

pobrežných dunách a v parkovej krajine. Iba zriedkavo sa vyskytuje v intenzívne využívanej poľnohospodárskej krajine. Potravné biotopy zahŕňajú oblasti s obnaženou pôdou alebo s veľmi riedkym vegetačným krytom. Hniezdo stavia vo vyššej vegetácii, vyžaduje prítomnosť rozptýlených vyvýšených konárov pre spev samcov. Druh je viazaný na teplé oblasti (Donald 2004). Podobného charakteru sú aj hniezdiská na Slovensku. Hniezdi v suchých oblastiach porastených sporou prízemnou vegetáciou s výškou ca. do 5 cm, s podielom holej pôdy, s vyvýšenými posedmi a rozptýlenými stromami. Ide predovšetkým o rozvolnené borovicové lesy na piesčitých alebo kamenistých pôdach, hlavne pri lesných okrajoch alebo na rúbaniskách s rozlohou najmenej 2 ha. Ďalej obýva aj vresoviská, vojenské priestory, staré sady a vinice, ojedinele sa vyskytuje aj na poliach pri lesných okrajoch. Počas migrácie sa zdržuje aj na ornej pôde a mokradiach (Šťastný a Hudec 2011). Hniezdnymi biotopmi škovránika stromového v rámci CHVÚ Cerová vrchovina sú extenzívne obhospodarované pasienky, prípadne kosené trvalé trávne porasty s rozptýlenou nelesnou drevinovou vegetáciou (hlavne borievka, krovinná vegetácia a solitéry). Potravný biotop je totožný s hniezdnym biotopom.

Hniezdnymi biotopmi výrika lesného sú teplé, nízko položené oblasti – nížiny, kotliny a ich lemujúce pahorkatiny s mozaikovitou štruktúrou krajiny a s hojným výskytom veľkých druhov hmyzu (Danko a Sárossy 2002). Vyhýba sa súvislým lesom a extenzívne využívanej krajine. Vo svete hniezdi v otvorenej alebo čiastočne zalesnenej krajine s porastami listnatých stromov, vrátane parkov, sadov a plantáží. Vyskytuje sa aj v kultúrnej krajine s hájmi, vo veľkých záhradách, lužných lesoch, alejách a v malých lesných plochách miest. V Rusku obýva zmiešané alebo rozvolnené ihličnaté lesy a borievkové porasty (*Juniperus*). V Pakistane borievkové kroviny a porasty duba cezmínového (*Quercus ilex*) v suchej, kamenitej krajine. V afrických zimoviskách preferuje zalesnenú savanu a oblasti s vysokou trávou a krovinnami alebo krovitú krajinu; napr. akáciové porasty v suchých riečnych korytách alebo husté bambusové porasty (Senegal) (Holt et al. 1999). Na Slovensku hniezdnymi biotopmi tvoria okraje riedkych lesov lemované extenzívne obrábanými poľnohospodárskymi plochami, ďalej staré sady, parky, vinice a pasienky so soliternými stromami. Často obýva aj záhrady v intravilánoch obcí s dostatkom bútlavých stromov (Danko a Sárossy 2002). V rámci CHVÚ Cerová vrchovina hniezdi výrik lesný ojedinele, v krajine s mozaikovitou štruktúrou v blízkosti ľudských obydľí a chovov hospodárskych zvierat s nízkotravinnými pasienkami, s mozaikovitou nelesnou drevinovou vegetáciou a prítomnosťou starých ovocných sadov. V hniezdnom období sa často vyskytuje v blízkosti lokalít s chovom hospodárskych zvierat (na miestach degradovanej pôdy bez krytu, napr. ležoviskách). Ako hlavný migračný koridor využíva najmä brehové porasty pozdĺž tokov Rimava, Slaná, Blh a Gortva.

Hniezdnymi biotopmi včelárika zlatého sú umelé (pieskovne, tehelne, smetiská, zárezy ciest, terasy vinogradov, výkopy a pod.) alebo prirodzené hlinito-piesčité steny (brehy vodných tokov, zosuvy, sprašové steny a pod.) (Darolová a Slobodník 2002). Vo svete obýva najmä široké riečne údolia, pasienky, ornú pôdu s pozdĺžnymi terasami a roztrúsenými stromami, lúky, členité stepi, ďalej dubové lesy, olivové háje, ryžové polia a v Stredomorí macchie. V Afrike tiež savany, pobrežie jazier a poľnohospodársku krajinu (Fry a Boesman 2014). Na

Slovensku hniezdi v kolóniách najmä v južnejších a teplejších častiach. Obýva otvorenú zvlnenú krajinu s jednotlivými stromami alebo ich skupinami, častý je napr. v sadoch, terasovitých viniciach a v okolí kvetinových kultúr s dostatkom kolmých stien (hlinité, sprašové) (Hudec a Šťastný 2005). Okrem kolmých stien bolo hniezdenie zistené aj v horizontálnom teréne – na lúke alebo poli (Viktora ex Darolová a Slobodník 2002, Darolová unpubl.). V rámci CHVÚ Cerová vrchovina hniezdi včelárík zlatý prevažne v pieskovniach, v prirodzených a umelých hlinito-piesčitých stenách a brehoch vodných tokov (napr. v južnej časti CHVÚ hniezdil v opustených a funkčných pieskovniach a prirodzených stenách, pri rieke Slaná hniezdil v kolmom brehu rieky). Potravné a migračné biotopy sú totožné, tvoria ich hlavne trvalé trávne porasty s prítomnosťou rôznych typov nelesnej drevinovej vegetácie, prípadne poľnohospodárska pôda, staré vinice, ovocné sady, brehy tokov a vodných plôch s dostatočným množstvom veľkých druhov hmyzu, najmä blanokrídlovcov, vážok a motýľov, tvoriacich potravu druhu.

Hniezdnymi biotopmi bučičika močiarného sú močiare, rybníky a vodné nádrže, porastené trstou, pálkou a pobrežným krovím (Danko a Balla 2002). Vo svete obýva najčastejšie sladkovodné mokrade s porastami trstiny a iných druhov vodnej vegetácie (*Scirpus*, *Typha*, *Phragmites*, *Baumea* a *Juncus*), najmä s prímiesou krovín a stromov (*Melaleuca*, *Muehlenbeckia*). Obýva aj okraje jazier, vodných nádrží, rašeliniská, oázy, zalesnené močiare, zarastené brehy potokov a riek, vlhké lúky, pasienky a ryžové polia. Častý je aj v mangrovových porastoch a okrajoch slaných lagún. Počas migrácie sa vyskytuje na otvorených vodných plochách, v urbanizovanej krajine, ako aj v suchých oblastiach (obilné polia, cukrová trstina) (Martínez-Vilalta et al. 2014). Na Slovensku obýva bučičik močiarny nížiny a kotliny celej južnej časti štátu. Hniezdnymi biotopmi sú najmä rybníky s hustými brehovými porastami, močiare a husto zarastené brehy pomaly tečúcich vôd (Danko a Balla 2002).

Hniezdnymi biotopmi výra skalného sú oblasti s dostatkom skalných útvarov (kameňolomy, skaly a skalné bralá) v blízkosti otvorenej poľnohospodárskej krajiny (Danko a Karaska 2002). Vo svete preferuje oblasti s riedkym osídlením človeka, kde sa vyskytuje najmä v neprístupnom teréne. Hniezdi v skalnatej krajine s útesmi a roklinami, v okolí jaskýň, v lesných fragmentoch, v oblastiach s roztrúsenými stromami a v hájoch, všeobecne na nerušených miestach, mimo ľudských sídel. Obýva tiež rozvoľnené lesy, ale aj tajgu a ostatné typy lesných porastov. Ďalej aj lesostepi, riečne údolia s roklinami a zarastenými lomami, tiež poľnohospodársku krajinu so skalnatým prostredím a útesmi. Potravné biotopy zahŕňajú oblasti v otvorenej krajine alebo v riedko zalesnenom teréne; napr. inundačné územia, poľnohospodárska krajina, pasienky, malé obrábané polia. Hniezdnym prostredím výra skalného na Slovensku sú oblasti s dostatkom kameňolomov a skál. Okrem neprístupných skalných útvarov preferuje druh aj hniezdenie na zemi, napr. medzi balvanmi v lesnom poraste, v koreňových vývratoch, v strmých svahoch, niekedy aj na strmých kamenito-hlinitých zalesnených brehoch vôd (rieka Orava pri Tvrdošíne). Raritou je aj hniezdenie na opustenom železničnom moste v rovinatej krajine (Karaska a Cichocki 2014). Od počiatku 90. rokov minulého storočia sa začal výr skalný šíriť aj do nížinných lužných lesov hraničného pásma v okolí toku rieky Moravy, kde hniezdi v stromových hniezdach

(napr. v dravčích a bocianích hniezdach a v kolóniách volaviek) (Zuna-Kratky 2003). Na strane Slovenska boli stromové hniezda registrované napr. v porastoch lužného lesa (západné Slovensko), ďalej v nížinných dubovo-hrabových porastoch (háj susediaci s poliami a lúkami, na okraji rúbane, okres Prievidza) (Šotnár 2007) alebo v brehových porastoch topoľa sivého v nížinnej otvorenej krajine (východné Slovensko) (Pačenovský et al. 2012).

Hniezdnymi biotopmi kane močiarnej sú rôzne typy mokradí so stojatou alebo pomaly tečúcou vodou a porastami trsti, pálky alebo aspoň ostríc (Karaska et al. 2002). Vo svete obýva druh vodné biotopy so sladkou alebo brakickou vodou; napr. močiare, bažiny, a lagúny s hustým porastom ostríc a pálky. Menej sa vyskytuje v oblastiach bez vodných plôch alebo len v blízkosti mokradí; napr. pasienky a iné plochy s nízkou vegetáciou, ryžové a iné obilné polia. Ako potravný biotop využíva poľnohospodársku krajinu; preferuje krmoviny (napr. lucerna), spravidla neďaleko mokradí. Počas migrácie sa vyskytuje aj v atypických biotopoch, napr. preletuje ponad lesnú krajinu a pohoria (zaznamenaná vo výške 3000 m n.m v západnom Kamerune) (Orta et al. 2015). Na Slovensku hniezdi kaňa močiarna v rovinatých oblastiach a kotlinách južného Slovenska. Menej obýva širšie údolia riek v predhorí Karpát alebo vnútrokarpatské kotliny. Viazanosť na rovinaté oblasti vyplýva zo špecifických nárokov druhu na hniezdny biotop – preferuje najmä močiare, brehy rybníkov, mŕtvych ramien a štrkoviská. Vzácnnejšie hniezdi aj na suchej zemi (vyschnuté močiare s trstou alebo pálkou) a v poľnohospodárskej krajine (obilné lány) (Karaska et al. 2002). Okrem umiestnených hniezd nad vodou ojedinele hniezdi aj v kríkoch (Východoslovenská nížina, Matušík in litt.). Potravnými biotopmi na Slovensku sú územia s mozaikou mokradí a poľnohospodársky obrábanej pôdy (Karaska et al. 2002).

Hniezdnymi biotopmi rybárika riečného sú oblasti s kolmými hlinitými alebo piesčitými stenami (vyhrabávanie nôr) a čistými stojatými alebo tečúcimi vodami s dostatkom potravy (rybky) (Karaska a Slobodník 2002). Vo svete obýva biotopy podobného charakteru; napr. stojaté alebo pomaly tečúce rieky s dostatkom vhodnej potravy (malé ryby) a brehmi pre vyhrabávanie nôr. V tropických oblastiach je aj v dolných tokoch riek, často s husto porastenými brehmi, v mangrovových porastoch, vlhkých pasienkoch a veľkých záhradách. Hniezdna nora môže byť umiestnená aj 250 m od loviska (rieka) (Woodall 2001). Na väčšine územia Slovenska druh hniezdi pri pomaly tečúcich vodách od najnižších polôh až po 800 m n.m. Podmienkou je prítomnosť kolmých hlinito-piesčitých, alebo štrkovo-piesčitých stien, kde vyhrabáva hniezdne nory. Menej často hniezdi na stojatých vodných plochách – napr. na rybníkoch, štrkoviskách, pieskovniach a rybníčných sústavách alebo v lesných porastoch neďaleko lovisk (napr. v koreňových vývratoch). Ak nemá možnosť hniezdiť v blízkosti vôd, vyhľadáva aj ťažobne štrko-pieskov, hlíny, ale aj kolmé zárezy lesných a poľných ciest vzdialené niekoľko sto metrov od lovisk. V prípade nedostatku potravy na vodnom toku, kde hniezdi, preletuje na lov na inú vodnú plochu. Zvolenému hniezdisku je obyčajne verný viac rokov, pokiaľ je zachovaná kolmá stena a dostatok potravy v blízkosti. Zimuje pri nezamŕzajúcich častiach vodných tokov (napr. pod priehradami) (Hudec a Šťastný 2005; Karaska a Cichocki 2014).

Hniezdnymi biotopmi včelára lesného sú hlavne teplejšie oblasti listnatých lesov (hrabiny, dubiny, bučiny) v susedstve s lúkami a pasienkami so zastúpením rozptýlenej zelene, kde je dostatok jeho potravy - blanokrídleho hmyzu (Karaska a Danko 2002). Vo svete obýva biotopy podobného charakteru, preferuje najmä listnaté lesy, avšak vyskytuje sa aj v zmiešaných porastoch. V niektorých oblastiach svojho areálu hniezdi aj v ihličnatých lesoch (napr. Škandinávia, Veľká Británia). Obsadzuje aj rôzne biotopy v otvorenej alebo zalesnenej krajine, vrátane vresovísk a oblastí v poľnohospodárskej krajine. Predpokladá sa, že na hniezdenie vyžaduje nerušené miesta. V Afrike zimuje v sekundárnych lesných porastoch a iných husto zalesnených oblastiach (Orta et al. 2013). Hniezdnym prostredím na Slovensku sú lesy od luhov pri Latorici, Dunaji a Morave až po zmiešané a ihličnaté lesy centrálnej časti Západných Karpát. Obýva všetky lesnaté oblasti s príľahlou mozaikovou krajinou do približne 900–1000 m n.m. Vzhľadom na potravnú špecializáciu na blanokrídly hmyz mu najviac vyhovujú teplejšie a suchšie južné svahy. Optimálnym prostredím sú lesnaté nízke až stredne vysoké oblasti Karpát na okraji nížin. Preferuje viacetážové zmiešané porasty. Neobýva bezlesé oblasti a zriedkavý je aj v územiach s intenzívnou poľnohospodárskou výrobou s prevahou ornej pôdy (Karaska a Danko 2002, Karaska a Cichocki 2014).

Hniezdnymi biotopmi ďatľa prostredného sú staré teplomilné dúbravy a lužné lesy s dubom, pričom najvyššie populačné hustoty dosahuje v nenarušených, prírode blízkyh dubových lesoch (Pavlík 2002). Vo svete obýva biotopy podobného charakteru. Je viazaný na vyspelé opadavé lesy s preferenciou duba (*Quercus*) a hraba (*Carpinus*). Pôvodným biotopom v centrálnej Európe sú lužné lesy a stráne porastené starými dubmi alebo bukmi (*Fagus sylvatica*). V súčasnosti obsadzuje aj otvorené staré sady hraničiace s listnatými lesmi. Tento typ biotopu má však pre druh menší význam. Obsadzuje aj bukové, zmiešané bukovo-dubové a dubové lesy v južnej a bukové lesy v severo-východnej Malej Ázii a Kaukaze (Winkler et al. 2014). Na Slovensku sa druh vyskytuje v podobných biotopoch. Hniezdi v starších lesných porastoch najmä s prítomnosťou dubov, ďalej preferuje aj stromové porasty pozdĺž vodných tokov, väčšie parky a cintoríny so starými stromami. Dôležitá je prítomnosť mŕtvych alebo odumierajúcich listnáčov (Karaska a Cichocki 2014).

Hniezdnymi biotopmi penice jarabej sú krovité porasty na južne exponovaných stráňach a rovinách v teplých nížinných a podhorských oblastiach (Krištín 2002). V Európe a Ázii druh obýva biotopy podobného charakteru. Obýva kroviny a krovinné formácie, od lesných okrajov, hustých trnitých krovín, čistín s hustým podrastom po mladé porasty plantáží, húštiny pri riekach, živé ploty pozdĺž ciest, pasienky, lúky, parky a sady (Aymí et al 2015). *Druh častejšie hniezdi v suchých oblastiach, vo vhodných porastoch môže byť aj v blízkosti vody.* Obsadzuje aj svetlé listnaté lesy a ihličnaté lesy s podrastom (Šťastný & Hudec 2011). Na zimoviskách v Afrike obýva suchú otvorenú krajinu s krovinami, kde dominujú akáciové porasty (*Acacia*) a porasty *Commiphora*; vyskytuje sa aj v suchej savane (Aymí et al. 2015). *Na Slovensku hniezdi v otvorenej krajine so skupinami alebo pásmi hustých trnitých krovín. Spravidla vyžaduje prítomnosť aspoň jednotlivých stromov alebo vyšších kríkov, ktoré využíva ako miesto pre spev* (Šťastný & Hudec 2011). *Obýva napr. strelnice v bývalých vojenských priestoroch (Lešť), mladé topolové porasty v spoločenstve Asparago-*

Crataegium (Podunajsko, Bohuš ex Krištín 2002) a agátové lesíky (Krištín 2002). Preferuje aj sekundárne biotopy, napr. zarastajúce výsypky, sady, pasienky s krovínami, okraje viníc a svetlých lesov.

Pipíška chochlatá hniezdi v otvorených urbánnych a suburbánnych biotopoch (Krištín 2002b). Vo svete je druh typickým obyvateľom suchej otvorenej krajiny so sporou vegetáciou. Pôvodnými biotopmi boli pravdepodobne oblasti v polopúštiach a stepiach, sekundárne hniezdi v človekom premenenej krajine. Biotopy zahŕňajú otvorenú poľnohospodársku krajinu v severnom Stredomorí, kavyľové stepi (*Stipa tenacissima*), púšte v severnej Afrike a na Strednom východe, piesky polopúští a suchých agroceenóz v Indii a savany v afrotropickej oblasti. Vyžaduje vysoký podiel obnaženej pôdy, mal by pokrývať až 50% povrchu. Takéto suché miesta zahŕňajú aj oblasti pozdĺž ciest a železničných násypov (de Juana a Suárez 2004). Na Slovensku je pipíška výhradne synantropným druhom. Typickými hniezdnymi biotopmi sú medze a okraje ciest v nížinách a kotlinách. Ďalej hniezdi aj v poľnohospodárskych dvoroch, kde preferuje najmä aktívne družstvá s extenzívnym pasením dobytká. Obýva aj neobrobené alebo čiastočne obrábané pozemky. Hniezdnym prostredím sú aj intravilány miest, napr. trávnaté plochy sídlisk, letiská, okolie väčších podnikov a panelových štvrtí (Krištín 2002b).

Hniezdnymi biotopmi krutohlava hnedého sú staré rozvoľnené listnaté lesy a okraje lesných porastov, porasty rozptýlenej stromovej vegetácie v otvorenej krajine, brehové porasty, poľné lesíky, väčšie sady a háje (Pavlík 2002a). Vo svete obýva biotopy podobného charakteru. Vyskytuje sa od rozvoľnených lesov, čistín, lesov s nízkym podrastom po krovité a opustené pasienky s roztrúsenými stromami. Obýva najmä slnečné a suchšie oblasti, vyhýba sa mokrej vegetácií a vyšším pohoriam. Hniezdi aj v rozvoľnených brehových porastoch, v presvetlenejších častiach hustejších zmiešaných alebo opadavých lesov a v lesných okrajoch. Obýva aj mladiny, aleje, plantáže, sady a väčšie záhrady. Lokálne sa vyskytuje aj v čistých porastoch borovice alebo smrekovca. Mimo obdobia hniezdenia obýva aj rozvoľnené suché lesy, krovité pasienky a záhrady. V južnej Ázii je typický v krovínach, húštinách a v poľnohospodárskej krajine. V južnej Európe prezimuje často v pobrežných mokradiach a v macchiách (Winkler et al. 2015). Na Slovensku druh hniezdi v otvorenej krajine so skupinami stromov, lesíkmi a alejami, v nie príliš hustých listnatých a zmiešaných lesoch, ojedinele v borovicových a smrekovo-borovicových lesoch. Podmienkou hniezdného výskytu je dostatok stromových dutín a prítomnosť plôch bez vegetácie alebo s nízkou trávnatou vegetáciou a s dostatkom mravenísk (Pavlík 2002a, Hudec a Šťastný 2005).

Pôvodnými biotopmi prepelice poľnej sú stepi a lesostepi. V súčasnosti sú hniezdnymi biotopmi druhu najmä oblasti v otvorenej poľnohospodárskej krajine, napr. obilné polia, krmoviny, menej okopaniny, lúky a pasienky (Demko 2002). Vo svete obýva najmä otvorenú kultúrnu krajinu, roviny alebo miesta s mierne zvlňeným povrchom. Podmienkou hniezdenia je prítomnosť hustej vegetácie, ktorá však nie je vyššia ako 1 m. V severo-východnej Tanzánii sa vyskytuje aj v menej narušených pasienkoch. Vyhýba sa holej pôde (McGowan et al. 2013). V podmienkach Slovenska hniezdi prepelica poľná najmä v agroceenózach.

Vyskytuje sa napr. v obilných a repkových poliach, kde obzvlášť preferuje miesta s podrastom tráv, burín alebo krmovín. Najpočetnejšia je na lúkach, ktorými vystupuje až do horských polôh (napr. Hruštínska hoľa, cca 1100 m n. m., Kubínska hoľa, cca 1300 m n. m.). Zriedkavejšie ju možno zastihnúť aj v suchších častiach slatinných rašelinísk a vo väčších ruderaloch. Uprednostňuje otvorenejšiu krajinu. Menším plochám v lesoch sa vyhýba. Na druhej strane bola zastihnutá aj na rozľahlejších rúbaniach v rannom štádiu zarastania. Ďalej obsadzuje aj zaplavované a suché lúky, neobrábané trávnaté plochy (úhory), okraje mokradí a letiská. Počas migrácie sa vyskytuje aj v mestách; často ju možno počuť ozývať sa zo striech domov (Demko 2002; Hudec a Šťastný 2005; Karaska a Cichocki 2014).

Hniezdnymi biotopmi hrdličky poľnej sú oblasti v otvorenej krajine s dostatkom rozptýlenej zelene, napr. vetrolamy, poľné lesíky, ale aj fragmenty lesov, ich okraje a brehové porasty (Krištín 2002c). Vo svete obýva širokú škálu lesných biotopov, stepnú krajinu a polopúšte. Vyhýba sa súvislým lesom. Preferuje lesné okraje, rozvoľnené lesy a vresoviská so skupinkami stromov. Vyhýba sa veterným a vlhkým regiónom. Uprednostňuje suché, slnečné oblasti. Nevyskytuje sa v horách. Napriek tomu, že toleruje ľudskú prítomnosť, hniezda si nestavia v blízkosti miest a obcí. Častá je aj v lesoch s dubom cezmínovým (*Quercus ilex*), korkovým (*Q. suber*), v oblastiach s porastom borievok, v tujových lesoch v poľnohospodárskej krajine, tiež v olivových hájoch a d'atlových oázach. V zimoviskách v Afrike obýva akáciové savany a savany s porastami rodu *Combretum* (Baptista et al. 2015). *Na Slovensku hniezdi v oblastiach so striedajúcimi sa lesíkmi, hájmi, solitérnymi stromami a krami v poliach, lúkach, často v blízkosti vody. Obýva rôznoveké svetlé lesy, najmä ich okraje, poľné lesíky, krovinaté húštiny a opustené záhrady. Potravné biotopy zahŕňajú voľné priestranstvá v bezprostrednom okolí, kde zbiera najmä semená kultúrnych rastlín a burín (Hudec a Šťastný 2005).*

1.6.2. Stručný popis predmetu ochrany

Predmetom ochrany v chránenom vtáčom území Cerová vrchovina – Porimavie je zabezpečenie priaznivého stavu biotopov druhov vtákov európskeho významu a biotopov sťahovavých druhov vtákov strakoša kolesára, škovránika stromového, výrika lesného, včelárika zlatého, bučičika močiarného, výra skalného, kane močiarnej, rybárika riečného, včelára lesného, d'atľa prostredného, penice jarabej, pipíšky chochlatej, krutohlava hnedého, prepelice poľnej a hrdličky poľnej.

1.6.3.1. Súčasný stav druhu

1.6.3.1.1. *Definovanie priaznivého stavu strakoša kolesára (*Lanius minor*) v Chránenom vtáčom území Cerová vrchovina-Porimavie*

Rozšírenie, početnosť a charakteristika druhu v CHVÚ:

V CHVÚ hniezdi druh v otvorenej krajine nížin na mozaikách poľnohospodárskej pôdy a TTP takmer výlučne na topoľoch, ojedinele iných drevinách s rozvoľnenou korunou, v stromoradiach pri vodných tokoch, cestách a vetrolamoch. V rokoch 2001-2003 hniezdilo na území 25 párov, no žiadne manažmentové opatrenia pre udržanie priaznivého stavu druhu sa nevykonali. Na základe výsledkov mapovania v rámci projektu ŠF Vtáky 1 tu v rokoch 2010-2013 hniezdilo spolu už len 7–12 párov.

V južnej časti CHVÚ v Cerovej vrchovine druh v súčasnosti chýba, ale pred rokom 2008 tu hniezdil v k.ú. Stará Bašta a Hajnáčka.

V rokoch 2010–2013 hniezdili na topoľoch rastúcich na hrádzi pri rieke Rimava 1 až 2 páry a pri rieke Slaná 2 až 5 párov, kým v rokoch 2001–2003 spolu 10–15 párov.

V severnej časti CHVÚ v okolí obcí Uzovská Panica, Lepeň a Jablonec tu v rokoch 2010–2013 hniezdilo prevažne na topoľoch, ojedinele na iných vysokých stromoch 2–5 párov, kým v rokoch 2001–2003 7–10 párov.

Pokles početnosti je spôsobený zmenou využívania krajiny (zvyšovanie plôch monokultúr, regresia chovu hospodárskych zvierat a tým redukcia rozlohy nízkotravných pastevných potravných biotopov) a tiež výrubmi stromov.

Definovanie stavu druhu v danom CHVÚ:

Kritériá hodnotenia	PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
	A dobrý	B priemerný	C nepriaznivý
1.1. Veľkosť populácie	Viac ako 25 hniezdných párov	15 – 25 hniezdných párov	Menej ako 15 hniezdných párov
1.2. Populačný trend	Stúpajúci o vyše 20 % za obdobie 5 rokov	Počet hniezdných párov za 5 rokov stabilný s osciláciou $\pm 20\%$	Klesajúci o vyše 20 % za obdobie 5 rokov
1.3. Veľkosť areálu	Hniezdny výskyt druhu na viac ako 60 % potenciálneho hniezdného biotopu	Hniezdny výskyt druhu na 40 - 60 % potenciálneho hniezdného biotopu	Hniezdny výskyt druhu na menej ako 40 % potenciálneho hniezdného biotopu
1.4. Areálový trend	Počet hniezdných lokalít sa zvyšuje o viac ako 2 za obdobie 5 rokov.	Počet hniezdných lokalít je stabilný, mierne zmeny v rozsahu ± 2 za obdobie 5 rokov.	Počet hniezdných lokalít sa znižuje o viac ako 2 za obdobie 5 rokov.

biotop	2.1. Hniezdny biotop	Viac ako 50 % územia v okruhu 500 m od hniezdisk tvoria vypásané, prípadne aspoň 2x ročne kosené TTP, alebo mozaiky nízkotravných TTP a maloplošných poľnohospodárskych kultúr, extenzívne využívaných sadov a záhrad v blízkosti usadlostí, vo všetkých prípadoch so zachovanými solitérnymi stromami s výškou nad 15 m a hrúbkou kmeňa nad 30 cm s rozvoľnenou korunou alebo vetrolamami, stromoradiami. Vo vetrolame, stromoradí sa na 1 km nachádza viac ako 100 ex. stromov s výškou nad 15 m.	20 - 50 % územia v okruhu 500 m od hniezdisk tvoria vypásané, prípadne aspoň 2x ročne kosené TTP, alebo mozaiky nízkotravných TTP a maloplošných poľnohospodárskych kultúr, extenzívne využívaných sadov a záhrad v blízkosti usadlostí, vo všetkých prípadoch so zachovanými solitérnymi stromami s výškou nad 15 m a hrúbkou kmeňa nad 30 cm s rozvoľnenou korunou alebo vetrolamami, stromoradiami. Vo vetrolame, stromoradí sa na 1 km nachádza 20 - 100 ex. stromov s výškou nad 15 m.	Menej ako 20 % územia v okruhu 500 m od hniezdisk tvoria vypásané, prípadne aspoň 2x ročne kosené TTP, alebo mozaiky nízkotravných TTP a maloplošných poľnohospodárskych kultúr, extenzívne využívaných sadov a záhrad v blízkosti usadlostí, vo všetkých prípadoch so zachovanými solitérnymi stromami s výškou nad 15 m a hrúbkou kmeňa nad 30 cm s rozvoľnenou korunou alebo vetrolamami, stromoradiami. Vo vetrolame, stromoradí sa na 1 km nachádza menej ako 20 ex. stromov s výškou nad 15 m.
	2.2. Potravný biotop	-Viac ako 50 % TTP v okruhu 500 m od hniezda je obhospodarovaných vypásaním resp. maloplošnými, mozaikovitými poľnohospodárskymi kultúrami. Na TTP sa neaplikujú insekticídy.	Na 20 - 50 % TTP v okruhu 500 m od hniezda je obhospodarovaných vypásaním resp. maloplošnými, mozaikovitými poľnohospodárskymi kultúrami. Na TTP sa neaplikujú insekticídy.	-Na menej ako 20 % TTP v okruhu 500 m od hniezda je obhospodarovaných vypásaním resp. maloplošnými, mozaikovitými poľnohospodárskymi kultúrami. Na TTP sa aplikujú insekticídy.
	2.3. Migračné biotopy	Viac ako 50 % TTP v okruhu 500 m od hniezda je obhospodarovaných vypásaním resp. maloplošnými, mozaikovitými poľnohospodárskymi kultúrami. Na TTP sa neaplikujú insekticídy.	Na 20 - 50 % TTP v okruhu 500 m od hniezda je obhospodarovaných vypásaním resp. maloplošnými, mozaikovitými poľnohospodárskymi kultúrami. Na TTP sa neaplikujú insekticídy.	Na menej ako 20 % TTP v okruhu 500 m od hniezda je obhospodarovaných vypásaním resp. maloplošnými, mozaikovitými poľnohospodárskymi kultúrami. Na TTP sa aplikujú insekticídy.

ohroženia	3.1. Populácia	Na viac ako 75 % plochy hniezdných a -potravných biotopov, teda v -okruhu do 500 m od hniezd, nie sú na poľnohospodárskej pôde aplikované insekticídy. Na TTP hniezdných a -potravných biotopov, teda v -okruhu do 500 m od hniezd, nie sú insekticídy aplikované vôbec.	Na 50 - 75 % plochy hniezdných a -potravných biotopov, teda v okruhu do 500 m od hniezd, nie sú na poľnohospodárskej pôde aplikované insekticídy, prípadne sa aplikujú len obmedzene mimo hniezdného obdobia 1. 5. – 31. 7. Na TTP hniezdných a -potravných biotopov, teda v -okruhu do 500 m od hniezd, nie sú insekticídy aplikované vôbec.	Na viac ako 50 % plochy hniezdných a potravných biotopov, teda v okruhu do 500 m od hniezd, sú na poľnohospodárskej pôde aplikované insekticídy aj v -hniezdnom období. Na TTP hniezdných a -potravných biotopov, teda v -okruhu do 500 m od hniezd, sú aplikované insekticídy.
	3.2. Biotop	Hniezdny biotop na lokalitách nie je ohrozený výrubom vetrolamov a osamelých vysokých stromov, hlavne topoľov, realizuje sa výsadba nových vetrolamov a -solitérov. TTP sú pravidelne vypásané alebo kosené a tráva sa udržiava nízka (do 20 cm). Intenzívne poľnohospodárske práce a pozemkové úpravy nenarušujú vhodné biotopy.	Hniezdny biotop na lokalitách je ohrozený výrubom vetrolamov a osamelých vysokých stromov, hlavne topoľov, len obmedzene - v prípade potreby výrubu sa vyrubujú len jednotlivé stromy z- vetrolamov v rozsahu nie väčšom ako 20 % existujúceho vetrolamu a okamžite sa pristupuje k náhradnej výsadbe. TTP sú vypásané alebo kosené aspoň 1x ročne. Intenzívne poľnohospodárske práce a pozemkové úpravy narušujú menej ako 20 % vhodných biotopov.	V hniezdných biotopoch prebieha výrub vetrolamov v -rozsahu väčšom ako 20 % vetrolamu a osamelých stromov, nie je zabezpečená náhradná výsadba. TTP nie sú pravidelne vypásané alebo dvakrát ročne kosené, resp. zarastajú. Intenzívne poľnohospodárske práce a pozemkové úpravy narušujú viac ako 20 % vhodných biotopov.

Hodnotiaca tabuľka:

Kritérium		Stav*	Váha (0-3)	Dosiahnutá hodnota (Stav x váha)
P	veľkosť populácie / pop. hustota	1	3	3
	populačný trend	1	3	3
	veľkosť areálu	2	2	4
	areálový trend	1	2	2

B	hniezdny biotop	1	3	3
	potravný biotop	1	2	2
	migračné biotopy	1	1	1
O	populácia	1	1	1
	biotop	1	3	3
Dosiadnutá hodnota spolu:				22
Maximálna možná hodnota (\sum váh \times 3):				60

*Bodová hodnota stavu: A = 3 body, B = 2 body, C = 1 bod

Celkové vyhodnotenie (percentuálny podiel dosiahnutej hodnoty z možnej hodnoty):

A	B	C
100 – 78 %	77 – 55 %	54 – 33 %
		37 %

Početnosť hniezdných párov na území klesla za predchádzajúcich 10 rokov o približne o 50 %, čo bolo spôsobené hlavne zmenou využívania krajiny (zvyšovanie plôch monokultúr, regresia chovu hospodárskych zvierat a tým redukcia rozlohy nízkotravných pastevných potravých biotopov) a čiastočne výrubmi stromov. Počas tohto obdobia sa nevykonali žiadne manažmentové opatrenia pre zachovanie priaznivého stavu druhu. Pre zvrátenie tohto stavu bude nutné na území vykonať nižšie popísané manažmentové opatrenia.

1.6.3.1.2. Definovanie priaznivého stavu škovránika stromového (*Lullula arborea*) v Chránenom vtáčom území Cerová vrchovina- Porimavie

Rozšírenie, početnosť a charakteristika druhu v CHVÚ

V danom CHVÚ hniezdi druh v mozaikovitej krajine, veľkosť hniezdnej populácie v rokoch 2010–2013 je približne 80–150 párov.

Približne 85-90 % populácie je sústredenej v orografickom celku Cerová vrchovina, kde vo vhodných biotopoch hniezdi celoplošne, roztrúsene. Najväčšiu hustotu dosahuje v centrálnej a východnej časti územia z dôvodu väčšieho pomeru výskytu v rôznej intenzite obhospodarovaných pasienkov s mozaikovitou nelesnou drevinovou vegetáciou, a to hlavne v Hostickej kotline, na okraji Cerovej vrchoviny a Rimavskej kotliny, v Baštianskej kotline, ale aj v západnej časti územia. Na základe výsledkov monitoringu v rámci projektu ŠF Vtáky 1 tu druh dosahuje na území bodových transektov denzitu priemerne 0,78 párov /10 ha monitorovaných biotopov.

Približne 10-15 % populácie hniezdi v časti CHVÚ na severe Rimavskej kotliny v pahorkatine v západnej časti doliny toku Blh, doline potoka Teška a na hranici orografických celkov Rimavská kotlina a Revúcka vrchovina. Na základe výsledkov monitoringu v rámci projektu ŠF vtáky 1 tu druh dosahuje na území bodových transektov denzitu priemerne 0,32 párov /10 ha monitorovaných biotopov.

V CHVÚ v nížinatých častiach orografického celku Rimavská kotlina v blízkosti riek Rimava a Slaná druh chýba, nakoľko tam nenachádza vhodné biotopy.

Definovanie stavu druhu v danom CHVÚ:

Kritériá hodnotenia		PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
		A dobrý	B- priemerný	C nepriaznivý
populácia	1.1. Veľkosť populácie/populačná hustota	> 150 hniezdných párov / populačná hustota > 6 HP/km ² vhodných biotopov (viď. bod 2.1.)	80–150 hniezdných párov / populačná hustota 3–6 HP/km ² vhodných biotopov (viď. bod 2.1.)	< 80 hniezdných párov / populačná hustota < 3 HP/km ² vhodných biotopov (viď. bod 2.1.)
	1.2. Populačný trend	Stúpajúci o vyše 20 % za obdobie 5 rokov	Stabilný, na úrovni prirodzenej fluktuácie so zmenami ± 20 % za obdobie 5 rokov	Klesajúci o viac ako 20 % za obdobie 5 rokov
	1.3. Veľkosť areálu	Extenzívne vypásané, prípadne kosené TTP so zachovanou rozptýlenou nelesnou drevinovou vegetáciou tvoria viac ako 60 % rozlohy TTP územia CHVÚ.	Extenzívne vypásané, prípadne kosené TTP so zachovanou rozptýlenou nelesnou drevinovou vegetáciou tvoria 40 - 60 % rozlohy TTP územia CHVÚ.	Extenzívne vypásané, prípadne kosené TTP so zachovanou rozptýlenou nelesnou drevinovou vegetáciou tvoria menej ako 40 % rozlohy TTP územia CHVÚ.
	1.4. Areálový trend	Rozloha extenzívne vypásaných, prípadne kosených TTP so zachovanou rozptýlenou nelesnou drevinovou vegetáciou (hlavne borievka a krovinná vegetácia, solitéry na ploche min. 15 % z rozlohy TTP na každom LPIS dieľci), na ktorých je aplikácia chemických látok obmedzená na obdobie mimo 1. 3. – 15. 7., sa zväčšuje o viac ako 20 % za obdobie 5 rokov.	Rozloha extenzívne vypásaných, prípadne kosených TTP so zachovanou rozptýlenou nelesnou drevinovou vegetáciou (hlavne borievka a krovinná vegetácia, solitéry na ploche min. 15 % z rozlohy TTP na každom LPIS dieľci), na ktorých je aplikácia chemických látok obmedzená na obdobie mimo 1. 3. – 15. 7., je stabilná, mierne zmeny sú v rozsahu ± 20 % za obdobie 5 rokov.	Rozloha extenzívne vypásaných, prípadne kosených TTP so zachovanou rozptýlenou nelesnou drevinovou vegetáciou (hlavne borievka a krovinná vegetácia, solitéry na ploche min. 15 % z rozlohy TTP na každom LPIS dieľci), na ktorých je aplikácia chemických látok obmedzená na obdobie mimo 1. 3. – 15. 7., sa znižuje o viac ako 20 % za obdobie 5 rokov.

biotop	2.1. Hniezdny biotop	Extenzívne vypásané, prípadne kosené TTP so zachovanou rozptýlenou nelesnou drevinovou vegetáciou (hlavne borievka a krovinná vegetácia, solitéry na ploche min. 15 % z rozlohy TTP na každom LPIS dieľci), na ktorých je aplikácia chemických látok obmedzená na obdobie mimo 1. 3. – 15. 7., tvoria aspoň 60 % rozlohy TTP v CHVÚ.	Extenzívne vypásané, prípadne kosené TTP so zachovanou rozptýlenou nelesnou drevinovou vegetáciou (hlavne borievka a krovinná vegetácia, solitéry na ploche min. 15 % z rozlohy TTP na každom LPIS dieľci), na ktorých je aplikácia chemických látok obmedzená na obdobie mimo 1. 3. – 15. 7., tvoria 40 - 60 % rozlohy TTP v CHVÚ.	Extenzívne vypásané, prípadne kosené TTP so zachovanou rozptýlenou nelesnou drevinovou vegetáciou (hlavne borievka a krovinná vegetácia, solitéry na ploche min. 15 % z rozlohy TTP na každom LPIS dieľci), na ktorých je aplikácia chemických látok obmedzená na obdobie mimo 1. 3. – 15. 7., tvoria menej ako 40 % rozlohy TTP v CHVÚ.
	2.2. Potravný biotop	Extenzívne vypásané, prípadne kosené TTP so zachovanou rozptýlenou nelesnou drevinovou vegetáciou (hlavne borievka a krovinná vegetácia, solitéry na ploche min. 15 % z rozlohy TTP na každom LPIS dieľci), na ktorých je aplikácia chemických látok obmedzená na obdobie mimo 1. 3. – 15. 7., tvoria aspoň 60 % rozlohy TTP v CHVÚ.	Extenzívne vypásané, prípadne kosené TTP so zachovanou rozptýlenou nelesnou drevinovou vegetáciou (hlavne borievka a krovinná vegetácia, solitéry na ploche min. 15 % z rozlohy TTP na každom LPIS dieľci), na ktorých je aplikácia chemických látok obmedzená na obdobie mimo 1. 3. – 15. 7., tvoria 40 - 60 % rozlohy TTP v CHVÚ.	Extenzívne vypásané, prípadne kosené TTP so zachovanou rozptýlenou nelesnou drevinovou vegetáciou (hlavne borievka a krovinná vegetácia, solitéry na ploche min. 15 % z rozlohy TTP na každom LPIS dieľci), na ktorých je aplikácia chemických látok obmedzená na obdobie mimo 1. 3. – 15. 7., tvoria menej ako 40 % rozlohy TTP v CHVÚ.
	2.3. Migračný biotop	Ako bod 2.1. a 2.2., aplikácia chemických látok na TTP je obmedzené aj v období od 1. 3. do 30. 10.	Ako bod 2.1. a 2.2., aplikácia chemických látok na TTP je obmedzené aj v období od 1. 3. do 30. 10.	Ako bod 2.1. a 2.2., aplikácia chemických látok na TTP je obmedzené aj v období od 1. 3. do 30. 10.
ohrozenia	3.1. Populácia	Na hniezdných lokalitách nedochádza k vypaľovaniu trávy, medzí, strnísk, úhorov. V hniezdnom období (od 1. 3. do 15. 7.) sa na TTP neaplikujú chemické látky.	K vypaľovaniu trávy, medzí, strnísk a úhorov dochádza na maximálne 20 % hniezdných lokalít. V hniezdnom období (od 1. 3. do 15. 7.) sa chemické látky aplikujú maximálne na 20 % výmery TTP.	K vypaľovaniu trávy, medzí, strnísk a úhorov dochádza na viac ako 20 % hniezdných lokalít. V hniezdnom období (od 1. 3. do 15. 7.) sa chemické látky aplikujú na viac ako 20 % výmery TTP.

3.2. Hniezdny biotop	Sukcesiou alebo celoplošným výrubom nelesnej drevinovej vegetácie je ohrozených najviac 20 % rozlohy hniezdného biotopu Rozloha vhodného hniezdného biotopu narastá.	Sukcesiou alebo celoplošným výrubom nelesnej drevinovej vegetácie je ohrozených najviac 20 % rozlohy hniezdného biotopu Rozloha vhodného hniezdného biotopu významne neklesá (do 20 %).	Sukcesiou alebo celoplošným výrubom nelesnej drevinovej vegetácie je ohrozených viac ako 20 % rozlohy hniezdného biotopu Rozloha vhodného hniezdného biotopu významne klesá (nad 20 %).
----------------------	--	---	---

Hodnotiaca tabuľka:

Kritérium		Stav *	Váha (0-3)	Dosiahnutá hodnota (Stav x váha)
P	veľkosť populácie / pop. hustota	2	3	6
	populačný trend	2	3	6
	veľkosť areálu	2	2	4
	areálový trend	2	2	4
B	hniezdny biotop	2	3	3
	potravný biotop	2	2	4
	migračný biotop	2	1	2
O	populácia	2	3	6
	biotop	2	1	2
Dosiahnutá hodnota spolu:				37
Maximálna možná hodnota (\sum váh \times 3):				60

*Bodová hodnota stavu: A = 3 body, B = 2 body, C = 1 bod

Celkové vyhodnotenie (percentuálny podiel dosiahnutej hodnoty z možnej hodnoty):

A	B	C
100 – 78 %	77 – 55 %	54 – 33 %
	62 %	

Početnosť hniezdných párov druhu na území je stabilná. Zvýšenie početnosti by bolo možné dosiahnuť vhodnými spôsobmi hospodárenia na trvalých trávnych porastoch, hlavne extenzívnym pasením a zachovávaním rozptýlenej nelesnej drevinovej vegetácie.

1.6.3.1.3. Definovanie priaznivého stavu výrika lesného (*Otus scops*) v Chránenom vtáčom území Cerová vrchovina-Porimavie

Rozšírenie, početnosť a charakteristika druhu v CHVÚ

V CHVÚ hniezdi výrik lesný ojedinele, v krajine s mozaikovitou štruktúrou v blízkosti ľudských obydľí a chovov hospodárskych zvierat s nízkotravnými pasienkami a s mozaikovitou nelesnou drevinovou vegetáciou a starých ovocných sádov. V hniezdnom období sa často vyskytuje v blízkosti lokalít s chovom hospodárskych zvierat (na miestach degradovanej pôdy bez krytu, napr. ležoviskách). Ako hlavný migračný koridor využíva najmä brehové porasty pozdĺž tokov Rimava, Slaná, Blh a Gortva.

Na základe výsledkov mapovania v rámci projektu ŠF vtáky 1 bol v rokoch 2010–2013 na území preukázaný výskyt druhu v hniezdnom období na 7 lokalitách. Predpoklad počtu hniezdiacich párov v rokoch 2010–2013 je 3–6 párov. 2 páry hniezdili v časti CHVÚ v Cerovej vrchovine, a to v Baštianskej kotline pri obci Gemerský Jablonec a Petrovce (pp. ten istý pár) a ďalší pár pri Bizove. 2 páry hniezdili v severnej časti CHVÚ v na hranici Rimavskej kotliny a Revúckej vrchoviny na lokalite Zlaté pri Zacharovciach a na lokalite Vinica pri Rimavskej Sobote. 2 páry boli zaznamenané v severnej časti CHVÚ v Rimavskej kotline vo Valickej pahorkatine pri obci Lepeň na lokalitách Macov kopec a Borková dolina.

Definovanie stavu druhu v danom CHVÚ:

Kritériá hodnotenia		PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
		A dobry	B priemerný	C nepriaznivý
populácia	1.1. Veľkosť populácie	Viac ako 7 obsadených teritórií	3 – 7 obsadených teritórií	Menej ako 3 obsadené teritória
	1.2. Populačný trend	Stúpajúci o viac ako 2 obsadené teritória za obdobie 5 rokov	Počet hniezdných obsadených teritórií je za 5 rokov stabilný	Klesajúci o viac ako 2 obsadené teritória za obdobie 5 rokov
	1.3. Veľkosť areálu	Hniezdny výskyt druhu na viac ako 8 rôznych lokalitách	Hniezdny výskyt druhu na viac ako 3 – 7 rôznych lokalitách	Hniezdny výskyt druhu na menej ako 3 rôznych lokalitách
	1.4. Areálový trend	Počet hniezdných lokalít sa zväčšuje o viac ako 2 ďalšie hniezdne lokality za obdobie 5 rokov	Počet hniezdných lokalít je približne stabilný za obdobie 5 rokov	Počet hniezdných lokalít sa znižuje o viac ako 2 hniezdne lokality za obdobie 5 rokov

biotop	2.1. Hniezdny biotop	<p>Mozaika poľnohospodárskej pôdy, pravidelne pre druh vhodne vypásaných, prípadne kosených pasienkov, lúk, extenzívne využívaných sadov a záhrad v blízkosti usadlostí so zachovanými vetrolamami a solitérnymi staršími stromami s dutinami, ktorá spĺňa kritériá podľa bodu 2.2. Viac ako 50 % hniezdnej lokality je pre druh vhodne manažovaných (hlavne vypásaných).</p> <p>Ponuka potenciálnych dutinových stromov – hrubších ako 30 cm - vo vyššie popísanom biotope je vyššia ako 20 stromov na hektár.</p>	<p>Mozaika poľnohospodárskej pôdy, pravidelne pre druh vhodne vypásaných, prípadne kosených pasienkov, lúk, extenzívne využívaných sadov a záhrad v blízkosti usadlostí so zachovanými vetrolamami a solitérnymi staršími stromami s dutinami, ktorá spĺňa kritériá podľa bodu 2.2. 20 - 50 % hniezdnej lokality je pre druh vhodne manažovaných (hlavne vypásaných).</p> <p>Ponuka potenciálnych dutinových stromov – hrubších ako 30 cm - vo vyššie popísanom biotope je 20 - 5 stromov na hektár.</p>	<p>Mozaika poľnohospodárskej pôdy, pravidelne pre druh vhodne vypásaných, prípadne kosených pasienkov, lúk, extenzívne využívaných sadov a záhrad v blízkosti usadlostí so zachovanými vetrolamami a solitérnymi staršími stromami s dutinami, ktorá spĺňa kritériá podľa bodu 2.2. Menej ako 20 % hniezdnej lokality je pre druh vhodne manažovaných (hlavne vypásaných). Ponuka potenciálnych dutinových stromov – hrubších ako 30 cm - vo vyššie popísanom biotope je nižšia ako 5 stromov na hektár.</p>
	2.2. Potravný biotop	<p>Mozaika poľnohospodárskej pôdy a nízkotrávnatých trvalých trávnych porastov s miestami degradovanou pôdou bez krytu, bez aplikovania insekticídov a rodenticídov, s drevinami, s dostatkom veľkých druhov hmyzu v okruhu do 500 m od hniezda. Na viac ako 50 % potravného biotopu je vhodný manažment - obhospodarovaný vypásaním resp. maloplošnými, mozaikovitými poľnohospodárskymi kultúrami.</p>	<p>Mozaika poľnohospodárskej pôdy a nízkotrávnatých trvalých trávnych porastov, s možnosťou aplikovania insekticídov a rodenticídov len mimo hniezde obdobia (20.4. – 31.8) s drevinami, s dostatkom veľkých druhov hmyzu v okruhu do 500 m od hniezda. Na 20 - 50 % potravného biotopu je vhodný manažment - obhospodarovaný vypásaním resp. maloplošnými, mozaikovitými poľnohospodárskymi kultúrami.</p>	<p>Všetko mimo A a B Na menej ako 20 % potravného biotopu je vhodný manažment - obhospodarovaný vypásaním resp. maloplošnými, mozaikovitými poľnohospodárskymi kultúrami.</p>

	2.3. Migračný biotop	Brehové porasty riek sú súvislé	Brehové porasty riek sú prerušované úsekmi bez stromovej vegetácie v dĺžke do 5 km	Brehové porasty riek sú prerušované úsekmi bez stromovej vegetácie v dĺžke 5 km a viac
ohrozenia	3.1. Stupeň ohrozenia druhu	Nedochádza k výrubu potenciálnych dutinových stromov (stromov hrubších ako 30 cm) v hniezdnom období (20.4. – 31. 8.) a v okruhu aspoň 500 m od hniezda sa neaplikujú insekticídy a rodenticídy.	Nedochádza k výrubu potenciálnych dutinových stromov (stromov hrubších ako 30 cm) v hniezdnom období (20.4. – 31. 8.) a v okruhu aspoň 500 m od hniezda sa na viac ako 10 % teritórií neaplikujú insekticídy a rodenticídy.	Na viac ako 10 % teritórií dochádza k výrubu potenciálnych dutinových stromov (stromov hrubších ako 30 cm) v hniezdnom období (20.4. – 31.8.) a/alebo na viac ako 10 % teritórií sa na TTP v okruhu aspoň 500 m od hniezda aplikujú insekticídy a rodenticídy.
	3.2. Stupeň ohrozenia hniezdného a potravného biotopu.	K ničeniu hniezdného alebo potravného biotopu vykonávaním nevhodných aktivít (napr. výrub drevín, znižovanie rozlohy TTP, aplikácia insekticídov a rodenticídov) alebo zanechaním vhodných (napr. pasenie hospodárskych zvierat) dochádza na menej ako 10 % teritórií, max. u 1 hniezdného páru.	K ničeniu hniezdného alebo potravného biotopu vykonávaním nevhodných aktivít (napr. výrub drevín, znižovanie rozlohy TTP, aplikácia insekticídov a rodenticídov) alebo zanechaním vhodných (napr. pasenie hospodárskych zvierat) dochádza na menej ako 10 % teritórií, max. u 2 hniezdných párov.	K ničeniu hniezdného alebo potravného biotopu vykonávaním nevhodných aktivít (napr. výrub drevín, znižovanie rozlohy TTP, aplikácia insekticídov a rodenticídov) alebo zanechaním vhodných (napr. pasenie hospodárskych zvierat) dochádza na viac ako 10 % teritórií, u viac ako 2 hniezdných párov.

Hodnotiaca tabuľka:

Kritérium		Stav*	Váha (0-3)	Dosiahnutá hodnota (Stav x váha)
P	veľkosť populácie	2	3	6
	populačný trend	1	3	3
	veľkosť areálu	2	2	4
	areálový trend	2	2	4
B	hniezdny biotop	2	3	6
	potravný biotop	2	3	6
	migračný biotop	2	1	2
O	druhu	2	2	4
	hniezdného a potravného biotopu	2	3	6
Dosiahnutá hodnota spolu:				41
Maximálna možná hodnota (\sum váh \times 3):				66

*Bodová hodnota stavu: A = 3 body, B = 2 body, C = 1 bod

Celkové vyhodnotenie (percentuálny podiel dosiahnutej hodnoty z možnej hodnoty):

A	B	C
100 – 78 %	77 – 55 %	54 – 33 %
	62 %	

Početnosť hniezdných párov na území klesá, čo je pravdepodobne spôsobené zmenou využívania krajiny, hlavne zanechaním pasenia a chovu hospodárskych zvierat. Pre podporu hniezdenia druhu a zvýšenie jeho početnosti na území bude nutné na území vykonať nižšie popísané manažmentové opatrenia.

1.6.3.1.4. Definovanie priaznivého stavu včelárika zlatého (*Merops apiaster*) v Chránenom vtáčom území Cerová vrchovina-Porimavie

Rozšírenie, početnosť a charakteristika druhu v CHVÚ

V predmetnom CHVÚ hniezdi druh prevažne v pieskovniach, v prirodzených a umelých hlinítopiesčitých stenách a brehoch vodných tokov.

V južnej časti CHVÚ v orografickom celku Cerová vrchovina hniezdilo v rokoch 2004–2005 98 až 189 párov prevažne v opustených a funkčných pieskovniach a prirodzených stenách, v rokoch 2010–2012 tu hniezdilo 75–117 párov. 20 až 30 % kolónií v tejto oblasti má viac ako 5 párov, ostatné kolónie tvorí menej ako 5 párov.

Pri rieke Slaná v rokoch 2011–2013 hniezdilo 4 až 12 párov s klesajúcim trendom, prevažne v opustených pieskovniach používaných občas miestnym obyvateľstvom a kolmom brehu riek. Druh tu hniezdil jednotlivo alebo v kolóniách tvorených najčastejšie 2–4 pámi.

V časti CHVÚ ležiacej na severe Rimavskej kotliny hniezdenie druhu nie je zaznamenané, predpokladáme tam len hniezdenie 1 – 2 párov.

Potravné a migračné biotopy sú totožné, tvoria ich hlavne TTP s prítomnosťou rôznych typov nelesnej drevinovej vegetácie, prípadne poľnohospodárska pôda, staré vinice, ovocné sady, brehy tokov a vodných plôch s dostatočným množstvom veľkých druhov hmyzu, najmä blanokrídlcov, vážok a motýľov, tvoriacich potravu druhu.

Definovanie stavu druhu v danom CHVÚ:

Kritériá hodnotenia		PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
		A dobrý	B priemerný	C nepriaznivý
populácia	1.1. Veľkosť populácie	130 a viac hniezdných párov	70 - 129 hniezdných párov	Menej ako 70 hniezdných párov
	1.2. Populačný trend	Počet hniezdných párov stúpa o viac ako 20 hniezdiacich párov za obdobie 5 rokov	Počet hniezdných párov stabilný (± 20 hniezdiacich párov) za obdobie 5 rokov	Počet hniezdných párov klesá o viac ako 20 hniezdiacich párov za obdobie 5 rokov
	1.3. Veľkosť areálu	Viac ako 25 kolónií	15 – 25 kolónií	Menej ako 15 kolónií

	1.4. Areálový trend	Počet kolónií stúpa za obdobie 5 rokov o vyše 20%	Počet kolónií stabilný za obdobie 5 rokov s osciláciou $\pm 20\%$	Počet kolónií klesá za obdobie 5 rokov o vyše 20%
biotop	2.1. Hniezdny biotop	Viac ako 75 % hniezdných biotopov (kolónií) nie je ohrozených sukcesiou, zosýpaním materiálu, zasypávaním, ťažbou a pod.	50 – 75 % hniezdných biotopov (kolónií) nie je ohrozených sukcesiou, zosýpaním materiálu, zasypávaním, ťažbou a pod.	Menej ako 50 % hniezdných biotopov (kolónií) nie je ohrozených sukcesiou, zosýpaním materiálu, zasypávaním, ťažbou a pod.
	2.2. Potravný biotop	Rozloha TTP vo vzdialenosti do 500 m od hniezda neklesá alebo sa zväčšuje. Na viac ako 75 % výmery potravných biotopov (do 500 m od hniezdiska) je zabezpečený vhodný manažment: TTP sú spásané alebo pravidelne kosené	Rozloha TTP vo vzdialenosti do 500 m od hniezda neklesá o viac ako 20 % za obdobie 5 rokov. Na 50 - 75 % výmery potravných biotopov (do 500 m od hniezdiska) je zabezpečený vhodný manažment: TTP sú spásané alebo pravidelne kosené, insekticídy sa	Rozloha TTP vo vzdialenosti do 500 m od hniezda klesá o viac ako 20 % za obdobie 5 rokov. Na menej ako 50 % výmery potravných biotopov (do 500 m od hniezdiska) je zabezpečený vhodný manažment: TTP sú spásané alebo pravidelne kosené, insekticídy sa
	2.3. Biotopy dôležité počas migrácie	rozloha TTP v CHVÚ s vhodným manažmentom (viď. bod. 2.2.) stúpa	rozloha TTP v CHVÚ s vhodným manažmentom (viď. bod. 2.2.) je stabilná	rozloha TTP s vhodným manažmentom (viď. bod. 2.2.) klesá
	3.1. stupeň ohrozenia druhu (prenasledovanie, vyrušovanie)	Hniezdne nory nie sú ľuďmi zapchávané, druh nie je prenasledovaný. Hniezdiace vtáky a mláďatá v hniezdach nie sú ohrozené ťažbou či zasypávaním v hniezdnom období od 1. 5. do 20.8.	Hniezdne nory sú ľuďmi zapchávané a druh je prenasledovaný na nie viac ako 10 % lokalít. Hniezdiace vtáky a mláďatá v hniezdach sú ohrozené len ojedinele ilegálnou ťažbou či zasypávaním v hniezdnom období od 1. 5. do 20.8. a na nie viac ako 10 % lokalít.	Hniezdne nory sú ľuďmi zapchávané a druh je prenasledovaný na viac ako 10 % lokalít. Hniezdiace vtáky a mláďatá v hniezdach sú ohrozené ťažbou či zasypávaním v hniezdnom období od 1. 5. do 20.8. na viac ako 10 % lokalít.

ohrozenia	3.2. stupeň ohrozenia hniezdného biotopu	Hniezdne steny sa nelikvidujú a nepoškodzujú ťažbou a zasýpaním, hniezdne steny nie sú degradované sukcesiou a zosýpaním a vytvárajú sa nové vhodné hniezdne steny.	Keď sa staršie hniezdne steny mimo hniezdného obdobia poškodia či zlikvidujú ťažbou alebo zasýpaním, vytvárajú sa nové vhodné hniezdne steny s veľkosťou zodpovedajúcou aspoň 90 % veľkosti pôvodnej steny. Sukcesia poškodzuje menej ako 75 % hniezdných stien za obdobie 5 rokov.	Hniezdne steny sa poškodzujú významnejšie ako v stave B alebo sukcesia poškodzuje viac ako 75 % hniezdných stien za obdobie 5 rokov.
	3.3. Stupeň ohrozenia migračného biotopu	TTP v CHVÚ nie sú ohrozené znižovaním rozlohy alebo zanechaním vhodného manažmentu (viď bod. 2.2.), insekticídy sa na nich v období jarnej a jesennej migrácie (25.4. – 30.5., resp. 1.8. – 15.9.) nepoužívajú.	Viac ako 75 % rozlohy TTP v CHVÚ nie je ohrozených znižovaním rozlohy alebo zanechaním vhodného manažmentu (viď bod. 2.2.) a používaním insekticídov v období jarnej a jesennej migrácie (25.4. – 30.5., resp. 1.8. – 15.9.)	Viac ako 75 % rozlohy TTP v CHVÚ je ohrozených znižovaním rozlohy alebo zanechaním vhodného manažmentu (viď bod. 2.2.) a používaním insekticídov v období jarnej a jesennej migrácie (25.4. – 30.5., resp. 1.8. – 15.9.)

	Kritérium	Stav*	Váha (0-3)	Dosiahnutá hodnota (Stav x váha)
P	veľkosť populácie	2	3	6
	populačný trend	2	3	6
	veľkosť areálu	2	2	4
	areálový trend	2	3	6
B	hniezdny biotop	2	3	6
	potravný biotop	2	3	6
	migračný biotop	2	2	4
O	populácia	3	2	6
	hniezdny biotop	2	3	6
	migračný biotop	2	2	4
Dosiahnutá hodnota spolu:				54

Maximálna možná hodnota (\sum váh \times 3):	78
---	----

*Bodová hodnota stavu: A = 3 body, B = 2 body, C = 1 bod

Celkové vyhodnotenie (percentuálny podiel dosiahnutej hodnoty z možnej hodnoty):

A	B	C
100–78 %	77–55 %	54–33 %
	69 %	

V južnej časti CHVÚ v orografickom celku Cerová vrchovina, kde hniezdi približne 90 % populácie územia, je veľkosť populácie stabilná, aj keď je badateľný slabý pokles početnosti, ktorý však neprekračuje 20 % za obdobie 5 rokov. Pri rieke Slaná, kde hniezdi približne 10 % populácie územia, nastal počas posledných 5 rokov výrazný pokles počtu hniezdných párov spôsobený poškodzovaním hniezdných stien zarastaním a zosýpaním materiálu a bez manažmentových opatrení na zlepšenie ich stavu tu hrozí vymiznutie hniezdenia druhu.

1.6.3.1.5. Definovanie priaznivého stavu bučičika močiameho (*Ixobrychus minutus*) v Chránenom vtáčom území Cerová vrchovina-Porimavie

V čase vymedzovania sústavy CHVÚ bola veľkosť populácia bučičika zistená v CHVÚ na úrovni 3 páry. Podľa aktuálneho monitoringu sa veľkosť populácie pohybuje rovnako na úrovni 3-4 páry. Trend populácie je tak stabilný, preto sú populačné kritéria druhu hodnotené stupňom B. Rovnako nedošlo k zásadnejšiemu zhoršeniu ale ani zlepšeniu kvality hniezdných a potravných biotopov a ich stav je hodnotený rovnako stupňom B. Na základe tohto hodnotenia je aj celkový priaznivý stav druhu v území hodnotený stupňom B – priemerný, priaznivý stav.

1.6.3.1.6. Definovanie priaznivého stavu výra skalného (*Bubo bubo*) v Chránenom vtáčom území Cerová vrchovina-Porimavie

Aktuálne sa veľkosť populácie výra pohybuje v CHVÚ na úrovni 1-3 páry. Oproti stavu zistenému v r. 2003 ide o významný pokles, preto sú populačné kritéria druhu hodnotené stupňom C – nepriaznivý stav. V prípade kritérií týkajúcich sa biotopov je hodnotenie pozitívnejšie a to na úrovni stupňa B – priemerný, priaznivý stav. Váha populačných kritérií na hodnotení celkového priaznivého stavu je však vyššia ako váha kritérií týkajúcich sa biotopov, a preto je celkový priaznivý stav druhu hodnotený stupňom C – nepriaznivý stav.

1.6.3.1.7. Definovanie priaznivého stavu kane močiarnej (*Circus aeruginosus*) v Chránenom vtáčom území Cerová vrchovina-Porimavie

Populácia kane močiarnej v CHVÚ sa na základe aktuálnych výsledkov z monitoringu pohybuje na úrovni 5-8 párov. Aktuálny stav je takmer rovnaký ako bol zistený v r. 2003, došlo len k menším zmenám, preto je celkový stav populačných kritérií priaznivého stavu hodnotený stupňom B – priemerný, priaznivý stav. V prípade hniezdných a potravných biotopov nedošlo k závažnejšej degradácii, ale ani zlepšeniu stavu, preto je rovnako stav biotopov druhu hodnotený stupňom B. Na základe takéhoto hodnotenia kritérií je aj celkový priaznivý stav druhu hodnotený stupňom B – priemerný, priaznivý stav.

1.6.3.1.8. Definovanie priaznivého stavu rybárika riečneho (*Alcedo atthis*) v Chránenom vtáčom území Cerová vrchovina-Porimavie

Aktuálne sa veľkosť populácie rybárika riečneho v CHVÚ pohybuje na úrovni 9-13 párov. Jedná sa o rovnakú veľkosť populácie ako bola zistená v území v čase vymedzovania sústavy CHVÚ, kedy sa veľkosť populácie udávala na úrovni priemerne 12 párov. Na základe tohto stavu sú populačné kritériá druhu zaradené do stupňa B – priemerný, priaznivý stav. Rovnako sú hodnotené aj kritériá druhu týkajúce sa hniezdných a potravných biotopov, preto aj celkový priaznivý stav druhu je hodnotený stupňom B – priemerný, priaznivý stav.

1.6.3.1.9. Definovanie priaznivého stavu včelára lesného (*Pernis apivorus*) v Chránenom vtáčom území Cerová vrchovina-Porimavie

Veľkosť populácie včelára lesného sa v čase vymedzovania sústavy CHVÚ na Slovensku pohybovala v Cerovej vrchovine a Porimaví na úrovni priemerne 15 párov. Podobná veľkosť bola zistená aj aktuálnym monitoringom a to na úrovni 10-15 párov. Vzhľadom k tomu, že nedošlo k významnejším zmenám v početnosti sú populačné kritériá druhu v území hodnotené stupňom B – priemerný, priaznivý stav. Rovnako nedošlo ani k výraznejšej zmene kvality hniezdných a potravných biotopov (ani negatívnej a ani pozitívnej, na rozdiel od iných nižšie položených území v Cerovej vrchovine a Porimaví je stále relatívne vysoké zastúpenie trávnych porastov), preto je stav kritérií týkajúcich sa biotopov hodnotený stupňom B – priemerný priaznivý stav. Na základe takéhoto hodnotenia kritérií je aj celkový priaznivý stav druhu hodnotený stupňom B – priemerný, priaznivý stav.

1.6.3.1.10. Definovanie priaznivého stavu datľa prostredného (*Dendrocopos medius*) v Chránenom vtáčom území Cerová vrchovina-Porimavie

V súčasnosti sa veľkosť populácie datľa prostredného pohybuje v CHVÚ na úrovni 150-200 párov. Tento počet je vyšší ako bol počet udávaný v r. 2003 (110 párov). Tento nárast nie je dôsledkom zvýšenia početnosti druhu, ale lepšieho poznania aktuálneho stavu. Vzhľadom k tomu, že stav populácie je stabilný sú populačné kritériá druhu hodnotené v území stupňom B – priemerný, priaznivý stav. Rovnako sú hodnotené aj kritériá týkajúce sa kvality biotopov, preto aj celkový priaznivý stav druhu je hodnotený stupňom B – priemerný, priaznivý stav.

1.6.3.1.11. Definovanie priaznivého stavu penice jarabej (*Sylvia nisoria*) v Chránenom vtáčom území Cerová vrchovina-Porimavie

Veľkosť populácie penice jarabej v čase vymedzovania sústavy CHVÚ dosiahla v Cerovej vrchovine-Porimaví 200 párov. Aktuálne zistená veľkosť populácie dosahuje 150-200 párov. Jedná sa len o miernu zmenu početnosti, preto populačné kritériá priaznivého stavu druhu sú klasifikované stupňom B – priemerný, priaznivý stav. Rovnako sú hodnotené aj kritériá týkajúce sa biotopu druhu, keďže nedošlo ani k výraznému zhoršeniu alebo zlepšeniu ich stavu. Na základe uvedeného hodnotenia kritérií je tak celkový priaznivý stav druhu hodnotený stupňom B – priemerný, priaznivý stav.

1.6.3.1.12. Definovanie priaznivého stavu pipíšky chochlatej (*Galerida cristata*) v Chránenom vtáčom území Cerová vrchovina-Porimavie

Aktuálna veľkosť populácie pipíšky chochlatej dosahuje 10 párov, pričom sa jedna z veľkej časti o hniezdne teritória, ktoré len čiastočne zasahujú do CHVÚ. V území tak došlo k výraznému poklesu populácie zo stavu 70 párov, ktorý bol v území zistený ešte v r. 2003. Druh vymizol z poľnohospodárskej krajiny a výskyt pipíšky je dnes limitovaný na okolie hospodárskych dvorov. Populačné kritériá druhu sú tak hodnotené stupňom C – nepriaznivý stav. Pozitívnejšie je hodnotenie stavu kritérií biotopov a to na úrovni stupňa B – priemerný,

priaznivý stav. Vzhľadom ku vyššej váhe populačných kritérií na celkovom hodnotení priaznivého stavu je však celkový priaznivý stav druhu v území hodnotený stupňom C – nepriaznivý stav.

1.6.3.1.13. Definovanie priaznivého stavu krutohlava hnedého (*Jynx torquilla*) v Chránenom vtáčom území Cerová vrchovina-Porimavie

Veľkosť populácie krutohlava v čase vymedzovania sústavy CHVÚ na Slovensku dosahovala v území priemerne 130 párov. Aktuálne zistená veľkosť populácie sa pohybuje na úrovni 75-130 párov. Vzhľadom k tomu, že nebol zaznamenaný výrazný pokles populácie ale ani jej nárast je celkový priaznivý stav druhu v území hodnotený stupňom B – priemerný, priaznivý stav. Rovnako je hodnotený aj stav biotopov a preto je aj celkový priaznivý stav druhu v území hodnotený stupňom B – priemerný, priaznivý stav.

1.6.3.1.14. Definovanie priaznivého stavu prepelice poľnej (*Coturnix coturnix*) v Chránenom vtáčom území Cerová vrchovina-Porimavie

Aktuálna veľkosť populácie prepelice poľnej v území dosahuje veľkosť 70-110 párov. Jedná sa o výrazne nižšiu početnosť ako bola zistená v roku 2003, kedy dosahovala priemerne stav 175 párov. Vzhľadom ku výraznému poklesu populácie druhu sú tak populačné kritériá druhu hodnotené stupňom C – nepriaznivý stav. Lepšie je hodnotený stav hniezdných a potravných biotopov a to stupňom B – priemerný priaznivý stav. Populačné kritériá však majú na celkovom hodnotení priaznivého stavu väčšiu váhu ako kritériá týkajúce sa biotopov, a preto je celkový priaznivý stav prepelice poľnej hodnotený v CHVÚ stupňom C – nepriaznivý stav.

1.6.3.1.15. Definovanie priaznivého stavu hrdličky poľnej (*Streptopelia turtur*) v Chránenom vtáčom území Cerová vrchovina-Porimavie

Aktuálne bola zistená veľkosť populácie hrdličky poľnej v území na úrovni 250-450 párov. Jedná sa o takmer rovnakú veľkosť populácie ako bola zistená pri monitoringu druhu pre vymedzovanie národnej sústavy CHVÚ na Slovensku, kedy priemerná veľkosť populácie druhu v území dosiahla 400 párov. Na základe tohto hodnotenia je stav populačných kritérií priaznivého stavu druhu hodnotený stupňom B – priemerný, priaznivý stav. Rovnako je hodnotený aj stav kritérií týkajúcich sa biotopu, a preto je aj celkový priaznivý stav druhu v území hodnotený stupňom B – priemerný, priaznivý stav.

1.6.3.2. Stav druhov vtákov a ich biotopov na ochranu ktorých sa vyhlasuje CHVÚ

Hodnotenie stavu vtákov vychádza predovšetkým z monitoringu vtáctva a stavu ich populácie v CHVÚ v rokoch 2010-2015 ak nie je uvedené inak.

1.6.3.2.1. Strakoš kolesár (*Lanius minor*)

Všetky kritériá týkajúce sa populácie a biotopov priaznivého stavu strakoša kolesára sú v súčasnosti hodnotené stupňom C – nepriaznivý stav. Výnimkou je len veľkosť areálu v CHVÚ. Toto kritérium je hodnotené stupňom B – priemerný, priaznivý stav. Toto jedno pozitívnejšie hodnotené kritérium však nemení celkové hodnotenie priaznivého stavu druhu, ktoré je v súčasnosti na úrovni stupňa C – nepriaznivý stav.

1.6.3.2.2. Škovránik stromový (*Lullula arborea*)

Rovnako populačné, tak aj kritériá týkajúce sa biotopov sú u škovránika stromového v CHVÚ Cerová vrchovina-Porimavie hodnotené stupňom B – priemerný, priaznivý stav. Na základe

tohto je aj celkový priaznivý stav druhu v území hodnotený stupňom B – priemerný, priaznivý stav.

1.6.3.2.3. Výrik lesný (*Otus scops*)

Takmer všetky kritériá priaznivého stavu výrika týkajúce sa biotopov a populácie v území sú hodnotené stupňom B – priemerný, priaznivý stav. Výnimkou je však kritérium trendu populácie, ktoré je hodnotené stupňom C – nepriaznivý stav. Zatiaľ toto kritérium nevedlo k zhoršeniu celkového hodnotenia priaznivého stavu, ktoré je úrovni stupňa B – priemerný, priaznivý stav. V prípade pokračujúceho poklesu je však možné očakávať preklasifikovanie priaznivého stavu druhu do stupňa C.

1.6.3.2.4. Včelárík zlatý (*Merops apiaster*)

Kritériá týkajúce sa biotopov a populácie včelárika zlatého v území sú hodnotené stupňom B – priemerný, priaznivý stav. Na základe uvedeného je aj celkový priaznivý stav druhu v území hodnotený stupňom B.

1.6.3.2.5. Bučičík močiarny (*Ixobrychus minutus*)

Kritériá týkajúce sa biotopov a populácie bučičíka močiarného v území sú hodnotené stupňom B – priemerný, priaznivý stav. Na základe uvedeného je aj celkový priaznivý stav bučičíka v území klasifikovaný na stupni B.

1.6.3.2.6. Výr skalný (*Bubo bubo*)

Populačné kritériá výra skalného v území sú v dôsledku poklesu populácie hodnotené stupňom C – nepriaznivý stav. Stav biotopov je však hodnotený stupňom B – priemerný, priaznivý stav. Vzhľadom ku vyššej váhe populačných kritérií je celkový priaznivý stav druhu hodnotený stupňom C – nepriaznivý stav.

1.6.3.2.7. Kaňa močiarna (*Circus aeruginosus*)

Kritériá týkajúce sa biotopov a populácie kane močiarnej v území sú hodnotené stupňom B – priemerný, priaznivý stav. Na základe uvedeného je aj celkový priaznivý stav druhu v území hodnotený stupňom B.

1.6.3.2.8. Rybárik riečny (*Alcedo atthis*)

Populačné kritériá a kritériá týkajúce sa biotopov rybárika riečného v území sú hodnotené stupňom B – priemerný, priaznivý stav. Na základe uvedeného je aj celkový priaznivý stav druhu v území hodnotený stupňom B.

1.6.3.2.9. Včelár lesný (*Pernis apivorus*)

Kritériá týkajúce sa biotopov a populácie včelára lesného v území sú hodnotené stupňom B – priemerný, priaznivý stav. Na základe uvedeného je aj celkový priaznivý stav včelára v území hodnotený stupňom B.

1.6.3.2.10. Datel' prostredný (*Dendrocopos medius*)

Kritériá týkajúce sa biotopov a populácie datla prostredného v území sú hodnotené stupňom B – priemerný, priaznivý stav. Na základe uvedeného je aj celkový priaznivý stav druhu v území hodnotený na úrovni stupňa B.

1.6.3.2.11. *Penica jarabá (Sylvia nisoria)*

Rovnako kritériá týkajúce sa biotopov a aj populácie penice jarabej v území sú hodnotené stupňom B – priemerný, priaznivý stav. Na základe uvedeného je aj celkový priaznivý stav penice jarabej v území hodnotený stupňom B.

1.6.3.2.12. *Pipíška chochlatá (Galerida cristata)*

V dôsledku poklesu populácie a vymiznutia druhu z poľnohospodárskej krajiny sú populačné kritériá druhu v území hodnotené stupňom C. Pozitívnejšie sú hodnotené kritériá týkajúce sa biotopu a to na úrovni stupňa B – priemerný, priaznivý stav. Vzhľadom ku vyššej váhe populačných kritérií na celkovom hodnotení priaznivého stavu je celkový priaznivý stav druhu v území hodnotený stupňom B – priemerný, priaznivý stav.

1.6.3.2.13. *Krutohlav hnedý (Jynx torquilla)*

Kritériá týkajúce sa biotopov a populácie krutohlava hnedého v území sú hodnotené stupňom B – priemerný, priaznivý stav. Na základe uvedeného je aj celkový priaznivý stav druhu v území hodnotený stupňom B.

1.6.3.2.14. *Prepelica poľná (Coturnix coturnix)*

Populácia prepelice poľnej v území výrazne poklesla na základe čoho sú populačné kritériá druhu v území hodnotené stupňom C. Pozitívnejšie je hodnotený stav biotopov na úrovni stupňa B – priemerný, priaznivý stav. Na základe vyššie uvedeného je však celkový priaznivý stav prepelice poľnej v území hodnotený na stupni C – nepriaznivý stav vzhľadom k vyššej váhe populačných kritérií na celkovom hodnotení stavu.

1.6.3.2.15. *Hrdlička poľná (Streptopelia turtur)*

Zhodne kritériá týkajúce sa biotopov a aj populácie kane močiarnej v území sú hodnotené stupňom B – priemerný, priaznivý stav. Na základe uvedeného je aj celkový priaznivý stav hrdličky poľnej v území hodnotený stupňom B.

1.6.3.3. Cieľový stav druhu

Cieľový stav druhu bol určený u jednotlivých druhov na základe významu druhu pre zachovanie populácie druhu na Slovensku, resp. v sústave CHVÚ, podľa dosiahnuteľnosti cieľu ako aj výnimočnosti daného druhu ako zástupcu danej taxonomickej skupiny.

1.6.3.3.1. *Cieľový stav druhu strakoš kolesár (Lanius minor)*

Cerová vrchovina – Porimavie patrí medzi najvýznamnejšie hniezdiska strakoša kolesára na Slovensku. V dôsledku poklesu jeho populácie na Slovensku je dnes hniezdny výskyt kolesára limitovaný len na niekoľko ostrovčekov hniezdných populácií. Pre udržanie tohto druhu na Slovensku je preto potrebné zamerať sa na zlepšenie jeho podmienok pre hniezdenie, zlepšenie stavu v územiach kľúčových pre jeho výskyt a zlepšenie jeho stavu biotopu. Preto cieľom opatrení v CHVÚ Cerová vrchovina-Porimavie je zlepšiť stav strakoša kolesára minimálne do stavu B – priemerný, priaznivý stav a to predovšetkým prostredníctvom ochrany a manažmentu hniezdných biotopov.

1.6.3.3.2. *Cieľový stav druhu škovránik stromový (Lullula arborea)*

Rovnako ako v prípade strakoša kolesára patrí aj pre škovránik Cerová vrchovina-Porimavie medzi najvýznamnejšie hniezdiská druhu na Slovensku. Na mnohých lokalitách na Slovensku tento druh vymizol, alebo ubúda, no v Cerovej vrchovine-Porimaví je populácia druhu stabilná. Preto je cieľom opatrení priaznivý stav druhu v území zachovať na minimálne aktuálnom stave – stupni B priaznivého stavu.

1.6.3.3.3. Cieľový stav druhu výrik lesný (*Otus scops*)

CHVÚ patrí medzi niekoľko hniezdných ostrovov rozšírenia druhu na Slovensku. Vzhľadom ku významu tohto územia pre ochranu tohto nepočetného druhu na celom Slovensku je potrebné udržať populáciu minimálne na stupni B priaznivého stavu. Vzhľadom ku zhoršeniu stavu biotopov v posledných rokoch (ustúpenie pastvy) je potrebné opatrenia zamerať predovšetkým na zlepšenie stavu biotopov.

1.6.3.3.4. Cieľový stav druhu včelárík zlatý (*Merops apiaster*)

Cerová vrchovina-Porimavie patrí medzi najvýznamnejšie hniezdiska včelárika na Slovensku. V súčasnosti je jeho priaznivý stav hodnotený síce stupňom B – priemerný, priaznivý stav, avšak vzhľadom ku tomu, že topické podmienky v území sú lepšie ako v iných územiach s výskytom včelárika (veľká rozloha TTP), je potrebné zlepšiť aj hniezdne podmienky druhu (opatrenia pre takéto zlepšenie sú v prípade včelárika ľahko dosiahnuteľné) v území a celkový priaznivý stav druhu na stupeň A – dobrý, priemerný stav s cieľom podpory ochrany populácie druhu na národnej úrovni.

1.6.3.3.5. Cieľový stav druhu bučičík močiarny (*Ixobrychus minutus*)

Aktuálny priaznivý stav bučičíka močiarného v území je hodnotený stupňom B. Tento stav je v území potrebné zachovať a vzhľadom ku ohrozeniam druhu na migračných trasách je potrebné pre toto zachovanie potrebné vykonať predovšetkým opatrenia na zlepšenie kvality hniezdného a potravného biotopu do stupňa A. Tieto opatrenia tak zabezpečia dostatočnú hniezdnú úspešnosť na udržanie celkového priaznivého stupňa na úrovni B.

1.6.3.3.6. Cieľový stav druhu výr skalný (*Bubo bubo*)

V súčasnosti je priaznivý stav výra skalného v CHVÚ hodnotený stupňom C – nepriaznivý stav. Cieľovým stavom je dosiahnutie celkového priaznivého stavu minimálne na úrovni stupňa B a to prostredníctvom zlepšenia stavu potravných biotopov.

1.6.3.3.7. Cieľový stav druhu kaňa močiarna (*Circus aeruginosus*)

Celkový priaznivý stav kane močiarnej v Cerovej vrchovine-Porimaví je hodnotený stupňom B – priemerný, priaznivý stav a cieľom opatrení pri realizácii programu starostlivosti je aktuálny priaznivý stav zachovať na minimálne úrovni B.

1.6.3.3.8. Cieľový stav druhu rybárik riečny (*Alcedo atthis*)

Podobne ako u kane močiarnej aj u rybárika riečného je celkový priaznivý stav druhu v území hodnotený stupňom B – priemerný, priaznivý stav. Vzhľadom ku klesajúcemu trendu tohto druhu v Európe je potrebné jeho hniezdne lokality chrániť a na miestach s výrazne antropicky pozmenenými vodnými tokmi aj zlepšiť podmienky pre hniezdenie a lov potravy rybárika. Preto v prípade CHVÚ Cerová vrchovina-Porimavie je cieľom zachovať minimálne súčasný stav rybárika riečného na stupni B a to prostredníctvom zlepšenia stavu hniezdných a potravných biotopov.

1.6.3.3.9. Cielový stav druhu včelár lesný (*Pernis apivorus*)

Celkový priaznivý stav včelára lesného v CHVÚ je hodnotený stupňom B – priemerný, priaznivý stav a cieľom opatrení v rámci realizácie programu starostlivosti je aktuálny priaznivý stav zachovať na minimálne úrovni B.

1.6.3.3.10. Cielový stav druhu d'atľa prostredný (*Dendrocopos medius*)

Celkový priaznivý stav d'atľa prostredného v CHVÚ je hodnotený stupňom B – priemerný, priaznivý stav a cieľom opatrení v rámci realizácie programu starostlivosti je zlepšiť priaznivý stav druhu na úroveň A – dobrý, priaznivý stav prostredníctvom ochrany biotopu. Tento cieľ je dôležitý z hľadiska významu, ktoré má Slovensko pre ochranu populácie d'atľa prostredného v Európskej únii a z hľadiska významu aký má ochrana jeho biotopov pre celkové zvýšenie biodiverzity.

1.6.3.3.11. Cielový stav druhu penica jarabá (*Sylvia nisoria*)

Celkový priaznivý stav penice jarabej v CHVÚ je hodnotený stupňom B – priemerný, priaznivý stav a cieľom opatrení v rámci realizácie programu starostlivosti je aktuálny priaznivý stav druhu zachovať na minimálne úrovni B. Zachovanie tohto stavu je možné dosiahnuť prostredníctvom cielenej ochrany a manažmentu biotopov. Vhodné zásahy do biotopov s cieľom ochrany penice jarabej prispievajú k celkovému zvýšeniu biodiverzity v území.

1.6.3.3.12. Cielový stav druhu pipiška chochlatá (*Galerida cristata*)

Priaznivý stav pipišky chochlatej v území je v súčasnosti hodnotený stupňom C – nepriaznivý stav. Vzhľadom ku celkovému poklesu druhu v Európe je cieľom opatrení tento stav zlepšiť prostredníctvom ochrany biotopov a to na stupeň B – priemerný, priaznivý stav.

1.6.3.3.13. Cielový stav druhu krutohlav hnedý (*Jynx torquilla*)

Celkový priaznivý stav krutohlava hnedého v CHVÚ je klasifikovaný stupňom B – priemerný, priaznivý stav a cieľom opatrení v rámci realizácie programu starostlivosti je aktuálny priaznivý stav zachovať na minimálne úrovni B.

1.6.3.3.14. Cielový stav druhu prepelica poľná (*Coturnix coturnix*)

V Cerovej vrchovine-Porimaví došlo k poklesu populácie prepelice a aj k zhoršeniu stavu jej biotopov. V dôsledku toho je aktuálne jej priaznivý stav v území hodnotený stupňom C – nepriaznivý stav. Cieľom opatrení v programe starostlivosti je tento stav zlepšiť minimálne na úroveň B priaznivého stavu a prostredníctvom opatrení pre prepelicu nepriamo zlepšiť podmienky aj pre ochranu ostatných lúčnych druhov vtáctva.

1.6.3.3.15. Cielový stav druhu hrdlička poľná (*Streptopelia turtur*)

Celkový priaznivý stav hrdličky poľnej v CHVÚ je hodnotený stupňom B – priemerný, priaznivý stav a cieľom opatrení v rámci realizácie programu starostlivosti je aktuálny priaznivý stav zachovať na minimálne úrovni B.

1.6.3.4. Osobitné záujmy

1.6.3.4.1. Osobitné záujmy u druhu strakoš kolesár (*Lanius minor*)

Strakoš kolesár je neznámym druhom vo verejnosti, preto priamo jeho ochranou nie sú dotknuté žiadne iné osobitné záujmy. K dotknutiu záujmov poľnohospodárstva môže dôjsť v prípade, že na hniezdných lokalitách je požiadavka na výrub starších drevín, NDV, alebo rozorávanie TTP. Takýmto zásahom je potrebné zamedziť, vzhľadom k celkovo nízkemu počtu hniezdných lokalít však takéto zásahy nemajú väčší ekonomický dopad na poľnohospodárske využitie územia.

1.6.3.4.2. Osobitné záujmy u druhu škovránik stromový (*Lullula arborea*)

V prípade škovránika stromového ako neznámeho druhu vo verejnosti neexistuje žiadny iný osobitný záujem ohľadne jeho ochrany. Nepriamo však ochrana škovránika so záujmom zachovania lúk môže zasiahnuť do záujmov poľnohospodárstva pri požiadavke o ich rozoranie, alebo napríklad pestovanie rýchlorastúcich drevín, čo môže spôsobiť likvidáciu vhodného biotopu. Podobne aj požiadavky na rozoranie medzí, vyťaženie alebo zoštiepkovanie remízok a okrajov lesov je v rozpore so záujmami ochrany škovránika stromového v prípade nevhodne nastaveného rozsahu zásahu. Takéto opatrenia preto musia byť povolené príslušnými orgánmi. Pozitívne na druh pôsobí obnovenie alebo rozšírenie pastvy a pasienkov za podmienky zachovania dostatočného rozsahu nelesnej drevinovej vegetácie.

1.6.3.4.3. Osobitné záujmy u druhu výrik lesný (*Otus scops*)

Výrik lesný je neznámym druhom vo verejnosti, preto priamo jeho ochranou nie sú dotknuté žiadne iné osobitné záujmy. K dotknutiu záujmov poľnohospodárstva môže dôjsť v prípade, že na hniezdných lokalitách je požiadavka na výrub starších drevín, NDV, alebo rozorávanie TTP. Takýmto zásahom je potrebné zamedziť, vzhľadom k celkovo nízkemu počtu hniezdných lokalít však takéto zásahy nemajú väčší ekonomický dopad na poľnohospodárske využitie územia.

1.6.3.4.4. Osobitné záujmy u druhu včelárik zlatý (*Merops apiaster*)

Včelárik zlatý patrí medzi najpestrejšie sfarbených hniezdíčkov na Slovensku. Záujem na jeho ochrane tak je v súlade aj s celkovým záujmom na záchrane prírodného a kultúrneho dedičstva na Slovensku. Na druhej strane toto pestré sfarbenie je atraktívne pre mnohých fotografov, preto je potrebné na hniezdných lokalitách záujmy fotografov prísne regulovať, aby v dôsledku nešetného fotografovania nedošlo k opusteniu hniezdných lokalít.

Ochranou hniezdísk včelárika môžu byť dotknuté aj záujmy pri ťažbe nerastov, kde je počas hniezdenia potrebné usmerniť ťažbu piesku tak, aby sa nerealizovala priamo v hniezdných stenách včelárika. Takýto konflikt je však možné riešiť vhodnou a včasnou formou komunikácie, v menšom počte prípadov rozhodnutiami úradov.

1.6.3.4.5. Osobitné záujmy u druhu bučičik močiarny (*Ixobrychus minutus*)

Bučičik močiarny patrí medzi málo známe druhy vo verejnosti, preto jeho ochranou nie sú priamo dotknuté žiadne iné osobitné záujmy. Môžu však byť dotknuté záujmy na vodohospodárskom, resp. rybárskom využívaní lokalít v prípade požiadaviek na zníženie rozsahu litorálnej vegetácie z dôvodu tohto využívania. Vzhľadom k malému počtu

hniezdných lokalít je však možný rozsah dotknutých lokalít a záujmov nízky, navyše časť jeho hniezdných lokalít patrí medzi prísnejšie chránené územia národnej siete chránených území a obmedzenia zásahu do mokradí vychádzajú nielen z potreby ochrany bučiarika močiarného.

1.6.3.4.6. Osobitné záujmy u druhu výr skalný (*Bubo bubo*)

V prípade ochrany výra skalného sa môže jeho ochrana dotknúť hospodárskeho využívania kameňolomov. V prípade takéhoto stavu je potrebné usmerniť ťažbu aspoň mimo lokalít s hniezdnym výskytom výra a takto zladíť požiadavky na ochranu druhu s hospodárskym využívaním územia.

1.6.3.4.7. Osobitné záujmy u druhu kaňa močiarna (*Circus aeruginosus*)

U kane močiarnej neexistuje vo verejnosti žiadny priamy záujem na ochrany alebo využití tohto druhu, ktorý by bol v rozpore s cieľmi ochrany.

Pre zachovanie hniezdísk tohto druhu je dôležité udržiavať kvalitné biotopy litorálnych porastov vodných plôch, podmáčaných lúk a mokradí, území, ktoré majú len okrajový ekonomický význam. Preto ochrana tohto druhu nepredpokladá väčšie obmedzenia týkajúce sa poľnohospodárstva alebo iného využitia a nedotýka sa tak nepriaznivo iných osobitných záujmov v ekonomickej alebo sociálnej sfére. Iba výnimočne môže dôjsť k záujmu na ochrane hniezd umiestnených na poľnohospodárskej pôde, kedy môžu byť dotknuté záujmy poľnohospodárskeho sektora. V prípade ochrany takýchto hniezd sa však jedná o malé, takmer zanedbateľné plochy.

Výnimočne môže dochádzať k negatívnemu vnímaniu kane močiarnej ako „škodlivého druhu“, ktorý negatívne vplýva na početnosť zveri a teda negatívne ovplyvňuje poľovníctvo ako také. Osvetou o druhovej skladbe potravy v dostatočnom predstihu je však možné toto vnímanie čiastočne minimalizovať.

1.6.3.4.8. Osobitné záujmy u druhu rybárik riečny (*Alcedo atthis*)

Rybárik riečny je vo verejnosti vďaka svojmu sfarbeniu dobre známy a obľúbený druh, preto ochrana tohto druhu je široko akceptovaná. Vzhľadom k spektru jeho potravy, ktorou sú drobné rybky, nie je ochrana tohto druhu ani v konflikte so záujmami rybárskeho využívania lokalít. Na druhej strane pestré sfarbenie druhu vyvoláva veľký záujem na fotografovaní tohto druhu, ktorý však môže viesť k nadmernému rušeniu a byť teda v rozpore so záujmami ochrany rybárika. Preto je v tomto prípade potrebné regulovať v okolí hniezdísk rušivé vplyvy, vrátanie fotografovania.

1.6.3.4.9. Osobitné záujmy u druhu včelár lesný (*Pernis apivorus*)

V prípade včelára lesného ako neznámeho druhu vo verejnosti neexistuje žiadny iný osobitný záujem ohľadne jeho ochrany. Výnimočne v odôvodnených prípadoch však v môže prípade ochrany včelára lesného vzniknúť požiadavka na vytvorenie zón ochrany okolo hniezda. Konflikt pri vytváraní takýchto zón je však riešiteľný vhodnou a včasnou formou komunikácie zainteresovaných, keďže na väčšine z plochy takýchto zón okolo hniezdísk sa požaduje len posunutie termínov lesného hospodárenia do obdobia mimo hniezdného

obdobia. Menšia, jadrová časť týchto zón ochrany okolo hniezdísk včelára lesného vyžaduje ponechanie porastov bez zásahu. V prípade, že takéto porasty sú v rubnej dobe a s týmito opatreniami neráta PSL je potrebné aby sa na obmedzenia vyplývajúce z ponechania časti porastu využili aj finančné nástroje, ktoré predpokladá Zákon o ochrane prírody a krajiny 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov. Tento konflikt však nedosahuje potenciálnu mieru obmedzení ako pri orlovi krikl'avom alebo bocianovi čiernom, keďže sa v prípade včelára očakáva len minimálny počet žiadostí na vytvorenie ochranných zón.

1.6.3.4.10. Osobitné záujmy u druhu datľa prostredný (*Dendrocopos medius*)

Vzhľadom ku celkovému pozitívnemu vnímaniu d'atľov vo verejnosti existuje záujem na ochrane týchto druhov nielen v dôsledku toho, že sú predmetmi ochrany v CHVÚ ale aj v dôsledku zachovania kultúrneho dedičstva. Pri ochrane d'atľa prostredného môžu v CHVÚ vzniknúť nepriamo konflikty pri presadzovaní ochrany hniezdných stromov. Vzhľadom k tomu, že však ide o len jednotlivé stromy sú tieto požiadavky na ochranu riešiteľné vhodnou a včasnou formou komunikácie. Väčším konfliktom v prípade ochrany tohto druhu však budú požiadavky na ochranu vhodných porastov a celkovej štruktúry lesa. V tomto prípade však väčšina opatrení požaduje v programe starostlivosti zachovanie aspoň súčasnej vekovej štruktúry lesných porastov a teda nezakladá požiadavkami na zmenu vekovej štruktúry väčší zásah do osobitných záujmov lesného hospodárenia. V tomto je viac problematický možný zásah do týchto osobitných záujmov pri požiadavke na vytvorenie 10 % územia s prísnejšou ochranou. Táto požiadavka však nadväzuje aj na potrebu ochranu území európskeho významu a nie je tak len nárokom na základe návrhov spôsobov hospodárenia v CHVÚ v prospech datľa prostredného.

1.6.3.4.11. Osobitné záujmy u druhu penica jarabá (*Sylvia nisoria*)

V prípade penice jarabej, ako málo známeho druhu vo verejnosti, neexistuje žiadny iný osobitný záujem ohľadne jeho ochrany. Nepriamo sa však ochrana druhu môže dostať do konfliktu so záujmami aj poľnohospodárstva, keďže penica jarabá na svoje prežívanie potrebuje dostatok rozptýlenej nelesnej drevinovej (krovitej) vegetácie. Niektoré preferované spôsoby hospodárenia (rozorávanie TTP, výruby remízok z titulu navýšenia plôch pre odber dotácií...) sú však v rozpore s topickými požiadavkami druhu. Tak isto do konflikt záujmov môže nastať s lesným hospodárstvom pri zachovávaní bezlesia, teda obmedzenia zalesňovania xerothermných krovitých strání. V prípade Cerovej vrchoviny je obzvlášť problematickou problematika na ochranu a manažment nelesnej drevinovej vegetácie. Pri požiadavke na ponechanie dostatočného rozsahu NDV na aktívne využívanej poľnohospodárskej pôde narážajú poľnohospodári na limity nastavenia grantových schém, ktoré umožňujú zachovať len 5 % NDV. V prípade nevyužívaných pozemkov je zas problémom postupné sukcesné zarastanie lokalít tak, že sa stanú nevyhovujúcimi pre prežívanie penice jarabej. Pre vlastníkov je hospodárenie na týchto plochách často nerentabilné. V prvom prípade je nevyhnutné nastaviť vhodne dotácie, resp. vytvoriť alternatívny systém podpory vhodného hospodárenia v územiach s výskytom penice jarabej. V druhom prípade je potrebné vypracovať realizačné projekty na odstránenie NDV na miestach, ktoré už nevyhovujú výskytu penice jarabej za podmienok zachovania časti NDV tak, aby vyhovovala predmetom ochrany.

1.6.3.4.12. Osobitné záujmy u druhu pipíška chochlatá (*Galerida cristata*)

V prípade pipíšky chochlatej ako nenápadného a málo známeho druhu vo verejnosti nie sú dotknuté žiadne osobitné záujmy v dôsledku ochrany pipíšky chochlatej.

1.6.3.4.13. Osobitné záujmy u druhu krutohlav hnedý (*Jynx torquilla*)

V prípade krutohlava hnedého ako nenápadného a málo známeho druhu vo verejnosti neexistuje žiadny iný osobitný záujem ohľadne jeho ochrany. Nepriamo sa však ochrana druhu môže dostať do konfliktu so záujmami poľnohospodárskeho sektoru, keďže krutohlav hnedý na svoje prežívanie potrebuje dostatok stromovej zelene s dutinovými stromami, dostatok vhodnej potravy vrátane hmyzu (mraveniská). Niektoré preferované spôsoby hospodárenia (rozorávanie TTP, veľkoplošné mulčovanie pasienkov- nedopaskov, výruby remízok z titulu navýšenia pôch pre odber dotácií...) sú však dnes v rozpore s týmito jeho topickými požiadavkami. Do konfliktu s hospodárskym využitím územia sa môže realizácia ochrany druhu potýkať s obmedzeniami využívania chemických prípravkov- najmä insekticídov.

Ohľadne ochrany a manažmentu NDV sa ochrana krutohlava hnedého dostáva do stretu s rovnakými osobitnými záujmami ako v prípade penice jarabej a ich riešenie je možné obdobnými spôsobmi.

1.6.3.4.14. Osobitné záujmy u druhu prepelica poľná (*Coturnix coturnix*)

Ochrana prepelice poľnej ako symbolu poľnohospodárskej krajiny vo verejnosti je záujmom nielen z dôvodu jej určenia ako predmetu ochrany v CHVÚ Cerová vrchovina-Porimavie, ale aj z dôvodu zachovania kultúrneho dedičstva. Vzhľadom k tomu, že ide o nenáročný druh, nie je predpoklad vzniku väčšieho konfliktu s hospodárskym využitím územia z dôvodu požiadavky realizácie špeciálnych opatrení (s výnimkou obmedzenia využívania chemických prípravkov).

1.6.3.4.15. Osobitné záujmy u druhu hrdlička poľná (*Streptopelia turtur*)

V prípade hrdličky poľnej ako málo známeho druhu vo verejnosti neexistuje žiadny iný osobitný záujem ohľadne jeho ochrany. Nepriamo sa však ochrana druhu môže dostať do konfliktu so záujmami poľnohospodárskeho sektoru, keďže hrdlička poľná na svoje prežívanie potrebuje dostatok stromovej zelene. Niektoré preferované spôsoby hospodárenia (rozorávanie TTP, výruby remízok z titulu navýšenia pôch pre odber dotácií...) sú však v rozpore s topickými požiadavkami druhu.

Ohľadne ochrany a manažmentu NDV sa ochrana hrdličky poľnej dostáva do stretu s rovnakými osobitnými záujmami ako v prípade penice jarabej a ich riešenie je možné obdobnými spôsobmi.

1.6.4. Hodnotenie ďalších osobitných záujmov ochrany prírody a krajiny v území

Cca. 54 % CHVÚ Cerová vrchovina - Porimavie je prekrytá CHKO Cerová vrchovina, kde platí druhý stupeň ochrany v zmysle zákona NR SR č. 543/2002 Z. z.

V CHVÚ Cerová vrchovina – Porimavie sa nachádzajú v súčasnosti (stav k 1.11.2015) nasledovné územia európskeho významu:

SKUEV 0357 Cerová vrchovina
SKUEV 1357 Cerová vrchovina
SKUEV 0358 Soví hrad
SKEV 0359 Dechtárske vinice
SKUEV 0360 Beležír
SKUEV 0361 Vodokáš
SKUEV 0362 Pieskovcové chrbt
SKUEV 0364 Pokoradzské jazierka
SKUEV 1362 Pieskovcové chrbt
SKUEV 0669 Drieňové

V rámci územia CHVU sú vyhlásené maloplošné chránené územia národnej siete:

Národná prírodná rezervácia Pohanský hrad s piatym a štvrtým stupňom ochrany
Národná prírodná rezervácia Ragáč s piatym stupňom ochrany
Národná prírodná rezervácia Šomoška s piatym stupňom ochrany
Národná prírodná pamiatka Kostná dolina so štvrtým stupňom ochrany
Prírodná rezervácia Ostrá skala s piatym stupňom ochrany
Prírodná rezervácia Pokoradzské jazierka s piatym a štvrtým stupňom ochrany
Prírodná rezervácia Steblová skala s piatym stupňom ochrany
Prírodná rezervácia Vodná nádrž Gemerský Jablonec s piatym stupňom ochrany
Prírodná pamiatka Belinské skaly s piatym stupňom ochrany
Prírodná pamiatka Čakanovský profil so štvrtým stupňom ochrany
Prírodná pamiatka Jalovské vrstvy so štvrtým stupňom ochrany
Prírodná pamiatka Soví hrad so štvrtým stupňom ochrany
Prírodná pamiatka Zaboda s piatym stupňom ochrany
Chránený areál Fenek so štvrtým stupňom ochrany
Chránený areál Martinovská vodná nádrž so štvrtým stupňom ochrany
Chránený areál Vinohrady so štvrtým stupňom ochrany

V rámci územeného systému ekologickej stability je územie CHVU v prekryve s nadregionálnym biocentrom Pohanský hrad a sieťou biocentier na regionálnej úrovni (Ragáč, Steblová skala, Pokoradz – Veľký vrch, Fenek – Raďas, Čremoš, Šomoška, Sovin). Rieka Slaná je vymedzená ako nadregionálny hydricko-terestrický biokoridor. Biocentrá sú prepojené sieťou regionálnych terestrických biokoridorov.

1.7. Výsledky kompletného zisťovania stavu lesa

Lesný pôdny fond je obhospodarovaný podľa Programov Starostlivosti o Lesy (PSL).

V nasledujúcej tabuľke je prehľad platných PSL (LHP).

Názov PSL pre Lesný celok	Platnosť PSL	Výmera PSL (LHP) v CHVÚ ha
DRAŽICE	2007 – 2016	27,78
GEMERSKÉ DECHTÁRE	2007 – 2016	468,88
LESY FIĽAKOVO	2007 – 2016	2322,17
LESY JESENSKÉ	2007 – 2016	5830,11
LESY ŠAFÁRIKOVO	2007 – 2016	544,43
LESY TEPLÝ VRCH	2007 – 2016	924,06
NEŠTÁTNE LESY FIĽAKOVO	2007 – 2016	411,21
NEŠTÁTNE LESY RIMAVSKÁ SOBOTA	2007 – 2016	195,13
NEŠTÁTNE LESY TEPLÝ VRCH	2007 – 2016	247,67
PETROVCE	2007 – 2016	215,97
RADZOVCE	2007 – 2016	450,40
STARÁ BAŠTA	2007 – 2016	335,68
ŠURICE	2007 – 2016	91,91
TACHTY	2007 – 2016	285,91
VEČELKOV	2007 – 2016	127,35
Spolu		12478,64

Rozdiel oproti výmere LPF v súčasnom KN je spôsobený stavom C-KN v čase vyhotovenia PSL (LHP).

Porastová plocha zaberá 99,2 % LPF, 0,8 % lesného pôdneho fondu sú plochy bez lesných porastov.

Zastúpenia kategórií lesa sú v nasledovnej tabuľke

Kategória lesa	Písmeno kategórie	ha	%
H		11530,45	93,12
O	a	214,92	1,74
	d	636,46	5,14
	spolu	851,37	6,88
U			
Spolu		12381,82	100

Zastúpenie drevín v porastoch CHVU je v nasledujúcej tabuľke.

Drevina	BK	CR	DZ	HB	AG	BO	DL	BC
%	25,7	21,7	18,7	13,1	10,0	4,0	2,7	0,8
Drevina	OS, JS, JL, LV, SC, JP, BR, SM, JH, LM, DC CR			DP, SC, TC, TI, OC, VJ, OH, VK, SP, DG, TB, GJ, HR, JJ, JX, JA, BP, PJ, BH, VF, GK AG				
%	0,1 – 0,5			< 0,1				

Veková štruktúra je v nasledujúcej tabuľke.

Vek v rokoch	0	1-20	21-40	41-60	61-80	81-100	101-120	121-150
Zastúpenie v %	0,1	12,7	13,7	8,3	34,5	26,3	4,2	0,5

Porastová mapa je súčasťou príloh.

2. Socioekonomické pomery (využívanie územia a jeho okolia), pozitívne a negatívne faktory

2.1. Historický kontext

V dôsledku vysokých prírodných hodnôt ma územná ochrana Cerovej vrchoviny a Porimavia dlhú tradíciu. Prvým chráneným územím vyhlásením v tejto oblasti bolo vyhlásenie NPR Šomoška v r. 1954, nasledovalo vyhlásenie NPR Pohanský hrad a PP Soví hrad v r. 1958. Následne v šesťdesiatych rokoch minulého storočia, v r. 1964 bola vyhlásená NPR Ragáč. Následne po prestávke 20 rokov bola vyhlásená PP Jalovské vrstvy v r. 1988 a v tom istom roku CHA Martinovská vodná nádrž. V roku 1989 nasledovalo vyhlásenie samotnej CHKO Cerová vrchovina a následne v r. 1990 bola vyhlásená PP Čakanovský profil, v r. 1993 PP Pokoradzské jazierka, PP Belinsk skaly a CHA Fenek a v r 1994 NPR Kostná dolina, v r. 1999 CHA Vinohrady a PP Zaboda, v r. 2000 PR Vodná nádrž Gemerský Jablonec a PR Steblová skala a posledným územím vyhláseným pred vyhlásením CHVU bolo vyhlásenie PR Ostrá skala.

Napriek zachovaniu veľkých prírodných hodnôt však územie od päťdesiatych rokov minulého storočia, kedy sa začali vyhlasovať prvé chránené územia prešlo významným zmenami. V alúviách väčších vodných tokov (Rimava, Blh a iné) došlo k rozoraniu trávnych porastov a naopak na ťažšie dostupných lokalitách Cerovej vrchoviny došlo k ukončeniu pastvy a postupnému zarastaniu týchto častí rozsiahlymi porastami nelesnej drevinovej vegetácie, ktorá už dnes nesplňa kritériá pre výskyt predmetov ochrany. Zmeny v poľnohospodárstve pokračovali po r. 1989, kedy došlo k ďalšiemu útlmu poľnohospodárstva a zarastaniu pasienkov krovinami a NDV. Naopak v rovinnej časti územia po r. 2004 došlo k rozoraniu viacerých trávnych porastov.

2.2. Stručný opis aktuálneho stavu

Poľnohospodárstvo

Na území CHVÚ Cerová vrchovina - Porimavie sa aktívne poľnohospodársky využíva 12 664,36 ha poľnohospodárskej pôdy, čo predstavuje takmer 42% z celkovej výmery CHVÚ. Z tejto plochy je 7508,42 ha využívaných ako orná pôda, čo predstavuje 59% z celkovej využívanej plochy. Trvalé trávnaté porasty sa nachádzajú na výmere 5130,91 ha, čo predstavuje 40,5% z celkovej využívanej plochy. Záhrady sú obhospodarované na výmere 4,11 ha, vinice 5,49 ha a sady na 15,43 ha. Pôda, na ktorej obhospodarovanie nie je bližšie špecifikované a zatiaľ nie je poľnohospodársky využívaná, sa nachádza na výmere 183,91 ha.

Lesné hospodárstvo

V kategorizácii lesov dominujú s 93 % hospodárske lesy a zvyšok pokrývajú ochranné lesy. Drevinová skladba zodpovedá 2. až 3. vegetačnému stupňu, ktoré sú v CHVÚ dominantné. Porasty BK, DZ, CR, HB a ich zmesi su predpokladom stabilnej prirodzenej obnovy lesov, avšak výrazne negatívny vplyv má 10 % zastúpenie AG aj jeho agresívny invázny vplyv na susediace porasty. Vo vekovej štruktúre vidieť vysoké zastúpenie porastov vo veku 61 – 100 rokov (60%). Pri modelových rubných dobách hlavných porastových zmesi 110 – 120 rokov je predpoklad postupného výrazného nárastu podielu obnovovaných porastov koncom platnosti PS.

Rekreácia a šport

V CHVÚ sú prírodné danosti na rekreačné účely pomerne málo využívané. V tesnej blízkosti územia sa nachádza jediná rekreačná oblasť Obručná v k.ú. Radzoviec. Toto územie je však z územia CHVÚ vyňaté a je vymedzené v súlade s územným plánom obce Radzovce. Rekreačné stredisko nezasahuje negatívne do okolitej prírody a nemá významný negatívny vplyv na predmet ochrany. Medzi najvýznamnejšie lokality ekoturistiky patrí NCH Šomoška a náučná lokalita Mačacia. Pešia turistika je tu usmernená náučnými panelmi a chodníkom, je v súlade s podmienkami ochrany prírody. Ďalším strediskom turistiky je najmä okolie Hajnáčky (PR Hajnáčsky hradný vrch, PR Ragáč, NPR Pohanský hrad, PR Steblová skala, PP Zaboda) a v blízkosti Rimavskej Soboty aj územie okolo Pokoradzských jazierok. V území Cerovej vrchoviny a časti Rimavskej kotliny v CHVÚ je niekoľko značených turistických trás. Cez väčšinu maloplošných chránených území resp. ich okrajovou časťou vedie takýto turistický chodník. Ich trasovanie je okrem niekoľkých prípadov (napr. PR Steblová skala, PR Pokoradzské jazierka) vyhovujúce a je v súlade s podmienkami ochrany prírody. Vodná nádrž Petrovce je lovným rybníkom (lovný kaprový revír) a vyhľadávajú ju preto hlavne rybári z celého Slovenska ale aj zo zahraničia. V blízkosti lokality nie je doteraz vybudovaná infraštruktúra, na lov rýb, na rekreáciu a na prípadnú výstavbu nie sú ešte vypracované limity a usmernenia (VZN, ÚP atď.). Na tejto lokalite rybári a rekreanti často vyrušujú vtáctvo najmä v zálive Prírodnej rezervácie VN Gemerský Jablonec. V prípade vybudovania lokality na rekreáciu v budúcnosti bude potrebné usmerniť a kontrolovať stavebné činnosti (výstavba chatiek a turistické aktivity usmerniť v prospech ochrany vtáctva hlavne v časti prírodnej rezervácie. Termálne vody pri Tornali sú využité na kúpanie. Kúpele Číž poskytujú možnosti oddychu a kúpeľnej liečby. Tieto lokality rekreácie ako súčasť

zastavaných území intravilánov nie sú zahrnuté do územia CHVÚ, činnosti a aktivity na nich nepredstavujú negatívny vplyv na predmet ochrany územia.

Poľovníctvo

Na území CHVÚ Cerová vrchovina - Porimavie je evidovaných 33 poľovných revírov a zasahuje do srnčích poľovných oblastí S X. Rimavská Sobota s S IX. Tuhár.

Ťažba nerastných surovín

Ložiská nerastných surovín sú sústredené v západnej časti CHVU. Rozvinutá ťažba prebieha vo výhradných ložiskách s určeným dobývacím priestorom: Šiatorská Bukovinka (andezit) a Čamovce (štrkopiesky a piesky, stavebný kameň – čadič, PK Doprastav, a.s., Žilina). Ukončená je ťažba vo výhradnom ložisku tehliarskych surovín Hajnáčka. V ložiskách Drňa, Ragac I., Nová a Stará Bašta, Dobogó a Šiatorská Bukovinka bola ukončená ťažba. Rozvinutá ťažba stavebného kameňa je v ložisku Čakanovce (Slovbazalt, s.r.o., Čakanovce).

Vo východnej časti CHVU sa nachádzajú len ložiská štrkopieskov a pieskov s ukončenou ťažbou pri obciach Abovce a Vlkyňa.

Využitie vody

Stojaté vody: V území sa nachádzajú akumulčné vodné nádrže: VN Tachty, VN Chrámec, VN Petrovce, VN Hostice, VN Bottovo, VN Martinová. V súčasnosti sa tieto vodné nádrže nevyužívajú na zavlažovanie poľnohospodárskej pôdy. Sú využívané najmä ako chovné rybníky, ale VN Petrovce je lovným rybníkom (revírom). Okrem týchto plôch stojatých vôd sú v území štrkoviská (pri Abovciach, pri Štrkovci, pri Vlkyňi). Tieto plochy sú využívané na ťažbu štrkopieskov a následne môžu byť čiastočne aj na chov a lov rýb resp. na lokálnu rekreáciu. Tieto lokality svojou mokradnou vegetáciou predstavujú hniezdne biotopy druhov kaňa močiarna a bučičík močiarny, majú prioritnú úlohu v zabezpečení ochrany uvedených druhov.

Tečúce vody: V rámci CHVU sa nachádza niekoľko vodárenských zdrojov, ktoré však nepredstavujú žiaden negatívny vplyv na predmet ochrany. V území CHVÚ sú nasledujúce významnejšie toky: Slaná, Rimava, Blh, Gortva, Belina, Mačací potok. Na toku Slaná v poslednom desaťročí vybudovali resp. plánujú vybudovať MVE (pri Abovciach, pri Štrkovci, pri Tomaľa Králik atď.), ktoré majú negatívny vplyv na biotop druhu rybárika riečneho ako aj na ichtyofaunu územia (potravná báza uvedeného druhu).

Ďalšie využitie

Medzi Rimavskou Sobotou a Tomaľou v súbehu s cestou I/50 je plánovaná výstavba úseku rýchlostnej cesty R2 Zvolen – Košice. Trasa prechádza južným okrajom severnej časti územia CHVU. V území CHVU sa nenachádza prevádzkovaná skládka odpadov, neupravené nelegálne skládky sa vyskytujú v blízkosti obcí v rámci celého územia CHVU. Priamo v území sa nenachádzajú priemyselné zdroje znečisťovania. V území a jeho blízkosti sa nachádzajú malé letiská určené pre letecké práce (Rimavská Seč, Širkovce).

Kultúrne dedičstvo a náboženské aktivity

Kultúrne pamiatky a objekty významné z hľadiska kultúro-historického dedičstva (hrady, kaštiele, sakrálne stavby) sú viazané na viaceré obce vo vnútri a po obvode CHVU (Fil'akovo, Hajnáčka, Abovce, Rimavská Sobota), územie je bohaté na hodnoty geologického a paleontologického významu. V území sa neevídujú významné pútnické miesta ani kultúrne a náboženské aktivity, ktoré by mohli mať dopad na predmet ochrany.

2.3. Návrh zásad a opatrení využívania územia a jeho okolia z hľadiska cieľov ochrany

2.3.1. Návrh zásad opatrení pre jednotlivé predmety ochrany

Návrh zásad opatrení vychádza z hodnotenia priaznivých stavov jednotlivých druhov vyhotovených ŠOP SR v rokoch 2010-2013 a odporúčaní navrhnutých expertmi v danom hodnotení, ako aj z odporúčaných opatrení vo vedeckých publikáciách.

Návrh zásad opatrení pre jednotlivé druhy je tu uvedený v celom rozsahu nutných opatrení pre udržanie optimálnej populácie dotknutých druhov. Vzhľadom k tomu, že potrebné opatrenia a biotopové nároky jednotlivých druhov si často v rôznom rozsahu protirečia, preto je potrebné tieto opatrenia zosúladiť. Preto v kapitole 2.3.1. taxatívne uvedené opatrenia (tu uvedené opatrenia majú len charakter odporúčaní) pre jednotlivé druhy boli nižšie zoskupené do opatrení pre skupiny druhov, ktoré sú prioritou ochrany vo vyčlenených ekologicko-funkčných priestoroch (kapitola 2.3.2.). Návrh týchto finálnych opatrení (ktoré sa odporúčajú na realizáciu) v ekologicko-funkčných priestoroch však musí brať v úvahu nároky jednotlivých druhov, preto ich tu uvádzame v plnom rozsahu.

*2.3.1.1. Návrh zásad opatrení pre strakoša kolesára (*Lanius minor*)*

Na zlepšenie stavu strakoša kolesára na stupeň B priaznivého stavu je potrebné realizovať nasledovné manažmentové opatrenia:

- pravidelným monitoringom zaznamenávať aktuálny stav populácie, zisťovať rozsah a formu (vhodnosť) obhospodarovania PPF (na potenciálnych hniezdnych biotopoch) a ich vplyv na veľkosť populácie
- zachovať rozlohu existujúcich vetrolamov (určiť potenciálny hniezdny a potravný biotop druhu v mapovej prílohe), zamedziť ich výrub a podporovať výsadbu drevín, prednostne topoľov, na hrádzach vodných tokov a miestach niekdajších vetrolamov, vysádzať nové vetrolamy v množstve aspoň cca. 5000 ex./10 rokov, resp. 20 km vetrolamu /10 rokov. V prípade nutnosti výrubu drevín vo vetrolamoch rúbať len jednotlivé stromy a v rozsahu nie väčšom ako 20 % existujúceho vetrolamu a zabezpečiť náhradnú výsadbu vhodného druhu dreviny, prednostne topoľa bieleho a topoľa čierneho (resp. jaseň štíhly, dub letný a iné vhodné hniezdne stromy)
- v otvorenej a mozaikovitej krajine zachovávať solitérne rastúce vysoké stromy s rozvoľnenou korunou, ich výrub povoliť len výnimočne, v prípade vážneho ohrozenia zdravia či majetku, a v tomto prípade okamžite pristúpiť k náhradnej výsadbe vhodného druhu dreviny
- na poľnohospodárskej pôde a trvalých trávnych porastoch nachádzajúcich sa v okruhu do 500 m od hniezdiska alebo potenciálneho hniezdiska nepoužívať insekticídy v období od 1. 5. do 31. 7.
- na území s potenciálnym výskytom druhu a na trávnatých biotopoch nachádzajúcich sa v okruhu do 500 m od hniezdiska alebo potenciálneho hniezdiska podporovať extenzívne pasenie, prípadne časté kosenie, aby sa výška trávneho porastu udržala

nízka (pri kosení je potrebné mať lokality s výškou trávnych biotopov do 20 cm) a zabránilo sa ich zarastaniu

- zabrániť znižovaniu výmery trvalých trávnych porastov na území CHVÚ a vhodne podporovať chov hospodárskych zvierat na potenciálnych hniezdných lokalitách,
- dosiahnuť parametre v bodoch 2.1 a 2.2. (A – stav)
- na území CHVÚ udržiavať existujúcu mozaikovitú štruktúru krajiny s dostatkom vysokých stromov s rozvoľnenou korunou, nahrádzať veľkoplošné poľné monokultúry mozaikovitými štruktúrami lúk, pasienkov, maloplošných sadov (0,005–0,01 km²) a maloblokových polí i inak zvyšovať diverzitu biotopov

2.3.1.2. Návrh zásad opatrení pre škovránika stromového (*Lullula arborea*)

Na udržanie stavu škovránika stromového aspoň na stupni B priaznivého stavu je potrebné realizovať nasledovné manažmentové opatrenia:

- pravidelným monitoringom (podľa metodiky SOS/BirdLife Slovensko, 2013) zaznamenávať aktuálny stav populácie, zisťovať rozsah a formu (vhodnosť) obhospodarovania TTP a ich vplyv na veľkosť populácie
- zachovávať rozlohu TTP, hlavne pasienkov a zabezpečiť ich vhodné obhospodarovanie
- na dotknutom území podporovať extenzívne pasenie hospodárskych zvierat
- v oblastiach sekundárnej sukcesie trávnych porastov krovínami a lesom vhodne menežovať celoplošne zarastajúce plochy min. v 5 ročných intervaloch výrubom, príp. doplniť pravidelným pasením kozami
- prostredníctvom konania orgánu ochrany prírody obmedziť výruby stromov a krovín a realizáciu akýchkoľvek iných zásahov do všetkých typov rozptýlenej zelene v období od 1.3. do 15.7. a likvidáciu krovinatých okrajov lesov (okrajom lesa sa rozumie minimálne 10 m pás smerom dovnútra porastu od okraja lesného porastu)
- ak TTP nie sú vypásané, zabezpečiť aspoň v jeho častiach, mozaikovite (20 – 40% plochy) environmentálne vhodné náhradné kosenie, aby sa zachoval charakter nízkotravných biotopov
- v prípade nutnosti kosenia kosačky nastaviť na výšku strniska min. 10 cm, aby nedošlo k vykoseniu mláďat
- na TTP hlavne na pasienkoch a lúkach zachovávať rozptýlenú zeleň a krovinné formácie (na pasienkoch ponechať min. 15 % nelesnej drevinovej vegetácie /ndv/ z celkovej z rozlohy obhospodarovaného TTP, na lúkach ponechať min. 10 % ndv z celkovej z rozlohy obhospodarovaného TTP)
- na TTP (minimálne na pasienkoch) v hniezdnom období (od 1. 3. do 15. 7.) neaplikovať chemické látky
- obyvateľov miestnych obcí a majiteľov, obhospodarovateľov dotknutých TTP informovať osvetovou činnosťou o škodlivosti vypaľovania trávy a o tom, že je táto činnosť zakázaná

2.3.1.3. Návrh zásad opatrení pre výrika lesného (*Otus scops*)

Na udržanie stavu výrika lesného aspoň na stupni B priaznivého stavu je potrebné realizovať nasledovné manažmentové opatrenia:

- monitoring druhu (podľa metodiky SOS/BirdLife Slovensko, 2013) a faktorov v prostredí vplývajúcich na výskyt a početnosť druhu a užívania krajiny
- celoplošne v CHVÚ podporovať pasenie a chov hospodárskych zvierat v krajine a vytvárať tak pre druh nové vhodné hniezdne a potravné biotopy
- realizovať výsadbu pre druh vhodnej nelesnej drevinovej vegetácie v krajine (stromoradia, vetrolamy, remízky, ovocné sady s druhmi vyšších stromov atď.)

- na lokalitách, ktoré sú vhodné ako hniezdny a potravný biotop, ale nenachádzajú sa na nich dreviny s dutinami, prípadne je ich nedostatočný počet a využívajú ich iné dutinové hniezdiče a tiež v blízkosti poľnohospodárskych dvorov s chovom zvierat a záhradkárskych osád, viníc a parkov podporiť hniezdenie druhu vyvesením vhodného typu hniezdných búdok
- popri vodných tokoch zachovať súvislé pobrežné porasty zachovať dreviny hrubšie ako 30 cm, na TTP v blízkosti vodných tokov podporovať pasenie a vytvárať tak pre druh nové vhodné hniezdne biotopy
- v hniezdných a potravných biotopoch neaplikovať insekticídy a rodenticídy hlavne v hniezdnom období a znižovať vo všeobecnosti aplikáciu chemických látok, nakoľko hlavná potrava druhu sú veľké druhy hmyzu, hlavne Orthoptera a Coleoptera
- na TTP, hlavne na pasienkoch a lúkach, zachovávať rozptýlenú zeleň, najmä dreviny hrubšie ako 30 cm, krovinné formácie a dostatok drevín s dutinami (na pasienkoch ponechať min. 15 % nelesnej drevinovej vegetácie z celkovej z rozlohy obhospodarovaného TTP, na lúkach ponechať min. 10 % nelesnej drevinovej vegetácie z celkovej z rozlohy obhospodarovaného TTP)
- realizovať osvetu o potrebe ochrany druhu (poľnohospodári, vodohospodári, záhradkári, školy atď.)

2.3.1.4. Návrh zásad opatrení pre včelárika zlatého (*Merops apiaster*)

Na zlepšenie stavu včelárika zlatého na stupeň A priaznivého stavu je potrebné realizovať nasledovné manažmentové opatrenia:

- pravidelným monitoringom (podľa metodiky SOS/BirdLife Slovensko, 2013) zaznamenávať aktuálny stav v existujúcich kolóniách, na vhodných lokalitách pravidelným monitoringom dohľadávať nové kolónie
- u kolónií, ktoré sa nachádzajú vo fungujúcich pieskovniach, regulovať prostredníctvom konania orgánu ochrany prírody ťažbu tak, aby nedošlo k ohrozeniu hniezdných stien a v hniezdnom období – od mája do augusta – k vyrušovaniu hniezdiacich jedincov a tiež informovať zamestnancov o prítomnosti a potrebách druhu
- u kolónií v pieskovniach, kde neprebíha ťažba, zamedziť pravidelnými kontrolami nelegálnej ťažbe ohrozujúcej hniezdnú stenu
- u kolónií nachádzajúcich sa v brehoch riek zabrániť ich likvidácii a zasýpaniu pri spevňovaní brehov
- hniezdne steny ohrozené zarastaním náletovou vegetáciou a zosýpaním materiálu steny (väčšina hniezdných stien nižších ako 3 m) pravidelne 1 x ročne kontrolovať a podľa potreby, minimálne však 1 x za 3 roky, odstraňovať náletovú vegetáciu a/alebo ich skolmiť a odstrániť zosunutý materiál stien ideálne pred príchodom druhu zo zimovísk (marec, najneskôr prvá polovica apríla), prípadne v jesennom, zimnom období
- sledovať a kontrolovať dodržanie legislatívy - druhovej ochrany (§ 35)
- na lokalitách, kde došlo k upchávaniu nôr resp. iných porušení zákona 543/2002 Z.z. (vykonávať častejšie kontroly a osvetovú činnosť)
- na vhodných lokalitách (vhodné potravné a hniezdne podmienky druhu) vytvárať nové hniezdne možnosti vytvorením kolmých hlinitopiesčitých stien s približnými rozmermi 3 – 5 m x 30 – 40 m s južnou či západnou orientáciou
- podporovať extenzívny chov hospodárskych zvierat v území CHVÚ, hlavne pasienkárstvo (ako vytvorenie vhodného manažmentu udržiavania TTP – potravných biotopov druhu)
- vo vzdialenosti do 500 m od kolónií zachovať a udržiavať manažmentom vhodným pre druh rozlohu extenzívne obhospodarovaných pasienkov a iných trvalých trávnych porastov ako vhodných potravných biotopov. Na týchto územiach tiež obmedziť

používanie insekticídov, aby sa zabránilo redukcii potravného spektra a kvantity hmyzu, predovšetkým blanokrídlovcov, vážok, motýľov, ktoré sú hlavnou potravou druhu

2.3.1.5. Návrh zásad opatrení pre bučačika močiarného (*Ixobrychus minutus*)

Na udržanie stavu bučačika močiarného aspoň na stupni B priaznivého stavu je potrebné realizovať nasledovné manažmentové opatrenia:

- nezasahovať do hniezdných biotopov v čase jarnej migrácie a hniezdenia od 1.2 do 31.7 (kosenie, mulčovanie, presekávanie, vypaľovanie, chemické ošetrovanie, vyhrňanie, vytváranie priechodov v litorálnej vegetácii, rozorávanie v suchom období, akékoľvek zásahy do ponorenej a plávajúcej vegetácie, odstraňovanie alebo redukovanie porastov, odbahňovanie, úprava brehov alebo prehlbovanie dna a pod.),
- nemeniť výšku vodnej hladiny o viac ako 10 cm v čase hniezdenia od 1.2 do 31.7,
- nerobiť výlovy rybníkov a nevypúšťať vodné nádrže v období od 1.2 do 31.7
- zabrániť nadmernej eutrofizácii vody (splachy chemických látok z poľnohospodárskeho pôdneho fondu, neefektívne hnojenie rybníkov, nelegálne vypúšťanie odpadov do vody a pod.),
- zabrániť odvodňovaniu mokradí, resp. ich vysychaniu v letnom období,
- v prípade nevyhnutných zásahov umožniť vyhrňanie a bagrovanie okrajov a dna vodných nádrží a tokov tak, aby minimálne 30 % pôvodného rozsahu litorálnych porastov zostalo v neporušenom stave, rovnako najmenej 30 % rozsahu neporušeného dna s miestami plytkej alebo málo hlbkej vody s hĺbkou do 1,5 m,
- pri vyhrňaní a bagrovaní sedimentov a litorálnych porastov sa podmieniť túto činnosť vytváraním umelých hniezdných ostrovov,
- v prípade ťažby trstia v zimnom období (od 1.11 do 31.1) zabezpečiť šachovnicovitý spôsob ťažby, s veľkosťou ponechaných častí najmenej 1000 m², nekosiť minimálne 50 % starých porastov,
- eliminovať zdroje nadmerného hluku (reprodukovaná hlasná hudba, stavebný ruch, hluk z cestnej premávky) vo vzdialenosti do 5 km od hniezdiska (napr. výsadba vhodnej vegetácie, vytvorenie násypov ako protihlukových bariér a pod.),
- vylúčiť, alebo na rozsiahlych lokalitách plošne obmedziť výkon rybárskeho práva na hniezdiskách a miestach jarnej migrácie v čase od 1.2 do 31.7,
- usmerniť výkon práva poľovníctva na lokalitách s významným výskytom druhu, v období jarnej migrácie a hniezdenia od 1.2 do 30.5 a v čase jesennej migrácie od 1.9 do 31.10, najlepšie spôsobom, ktorý úplne vylúči lov, alebo upraví jeho dobu a intenzitu

2.3.1.6. Návrh zásad opatrení pre výra skalného (*Bubo bubo*)

Na zlepšenie stavu výra skalného aspoň na stupeň B priaznivého stavu je potrebné realizovať nasledovné manažmentové opatrenia:

- realizovať priebežný prieskum, mapovanie a monitoring existujúcich aj potenciálnych hniezdísk, s osobitným zreteľom na historické hniezdiská,
- zaznamenávať priebeh hniezdenia, produktivitu a trendy vývoja miestnej populácie,
- spracovať a implementovať akčné plány na ochranu a manažment jednotlivých hniezdísk druhu, na tento účel vytvoriť a zaškoliť tím špecialistov - dobrovoľníkov,
- usmerňovať na hniezdiskách v činných kameňolomoch ťažbu nerastných surovín tak, aby sa v nich vždy zachovali vhodné hniezdne biotopy a neboli poškodené aktívne hniezda, zvýšiť komunikáciu s užívateľmi dobývacieho priestoru,
- udržiavať možnosť voľného priletu k hniezdu (odstraňovanie drevinového náletu) a upravovať hniezdne police (hĺbenie a odvodnenie) na existujúcich, opustených alebo

potenciálne vhodných hniezdiskách so sukcesiou (napr. skalné útvary a zarastajúce kameňolomy),

- inštalovať zábrany na stĺpy elektrického vedenia 22 kV v blízkosti hniezdísk,
- podporovať ekovýchovu a propagáciu ochrany výra skalného medzi zainteresovanými skupinami (najmä mládež, užívatelia lomov, poľovníci a pod.).

2.3.1.7. Návrh zásad opatrení pre kaňu močiarnu (*Circus aeruginosus*)

Na udržanie stavu kane močiarnej aspoň na stupni B priaznivého stavu je potrebné realizovať nasledovné manažmentové opatrenia:

- nezasahovať do hniezdných biotopov v čase hniezdenia (od 1.4. do 31.7.),
- nemeniť výšku vodnej hladiny o viac ako 20 cm v čase hniezdenia (od 1.4. do 31.7.),
- zabrániť odvodňovaniu mokradí,
- zabrániť ničeniu mokradnej vegetácie (kosenie, vypaľovanie, vyhŕňanie, chemické postreky, rozorávanie v suchom období),
- v prípade ťažby trstia v zimnom období (od 1.12. do 1.3.) zabezpečiť šachovnicovitý spôsob ťažby, s veľkosťou ponechaných častí najmenej 1000 m², nekosiť minimálne 30% starých porastov,
- zabezpečiť účinnú ochranu hniezd v období žatvy ponechaním dostatočne veľkej neskosenej plochy okolo hniezda až do osamostatnenia mláďat, resp. zabezpečiť hniezdo v prípade hrozby predácie,
- usmerniť výkon rybárskeho práva na hniezdiskách kane močiarnej v čase hniezdenia (od 1.4. do 31.7.),
- usmerniť výkon práva poľovníctva na lokalitách s významnými nocoviskami druhu, v čase od 1.8. do 30.10. (rozsiahle litorálne porasty na brehoch rybníkov, vodných nádrží a pod.),
- nevykonávať mechanizované nočné kosenie porastov kultúrnych vysokosteblových tráv, lucernovísk, ktoré môžu slúžiť ako nocoviská (od 1.5. do 30.10.).

2.3.1.8. Návrh zásad opatrení pre rybárika riečneho (*Alcedo atthis*)

Na udržanie stavu rybárika riečneho aspoň na stupni B priaznivého stavu je potrebné realizovať nasledovné manažmentové opatrenia:

- zabezpečiť stály monitoring hniezdných lokalít
- monitorovať populačnú dynamiku a trendy vývoja populácie
- monitorovať znečisťovanie vodných tokov splaškami, odpadkami a vypúšťaním močovky
- monitorovať a eliminovať negatívne vplyvy výkonu rybárskeho práva a rekreačných aktivít
- v nutných prípadoch upravovať hniezdne steny, vytvárať nové hniezde možnosti rybárika riečneho
- spolupracovať so správcami tokov a MO SRZ pri zabezpečovaní ochrany rybárika a jeho hniezdných lokalít
- organizovať výchovno vzdelávacie podujatia - prednášky a besedy zamerané na vytvorenie pozitívneho vzťahu verejnosti k ochrane rybárika.

2.3.1.9. Návrh zásad opatrení pre včelára lesného (*Pernis apivorus*)

Na udržanie stavu včelára lesného aspoň na stupni B priaznivého stavu je potrebné realizovať nasledovné manažmentové opatrenia:

- Vylúčenie lesohospodárskych zásahov v blízkosti obsadených hniezd v hniezdnom období (1. apríla do 31. júla) čím sa obmedzí vyrušovanie párov pri hniezdení.
- Pri leso-hospodárskej činnosti uprednostňovať menej intenzívne druhy hospodárenia ako napr. výberkový hosp. spôsob.

- Obmedzenie veľkoplošných holorubov.
- Zvyšovanie rubnej doby. Zachovanie alebo cielene obnovenie pôvodného druhového zloženia lesných porastov.
- Zlepšiť komunikáciu s užívateľmi poľovníckych revírov (napr. obmedzenie vykonávania poľovného práva, budovania a údržby poľovníckych zariadení v blízkosti obsadených hniezd v hniezdnom období a pod.)
- Zachovanie extenzívneho spôsobu využívania lúk a trávnatých porastov s rozptýlenou krovitou vegetáciou.
- Obmedzenie používania insekticídov najmä leteckým spôsobom na loviskách, čím sa zabezpečí dostatok potravy.
- Osadiť na všetky chýbajúce 22kV konzoly zábrany, ktoré bránia usmrteniu vtákov pri zosadnutí.
- Obmedzenie výstavby veterných elektrární v blízkosti CHVU.

2.3.1.10. Návrh zásad opatrení pre datľa prostredného (*Dendrocopos medius*)

Na udržanie stavu datľa prostredného aspoň na stupni B priaznivého stavu je potrebné realizovať nasledovné manažmentové opatrenia:

- zvýšiť rubný vek duba na 140 rokov,
- celkovú obnovnú dobu porastov s min. 10 % zastúpením duba predĺžiť na min. 40 rokov, resp. na min. 60 rokov u štruktúrne diferencovaných porastov, pričom ťažba sa začne až po dosiahnutí rubného veku,
- ochranné lesy s min. 10 % zastúpením duba ponechať bez zásahu,
- pri ťažbe v porastoch s min. 10 % zastúpením duba ponechať v lese stromy s hrúbkou aspoň 30 cm na dožitie v počte min. 5ks/ha,
- v porastoch s min. 10 % zastúpením duba ponechávať stojace mŕtve stromy v poraste,
- v porastoch s min. 10 % zastúpením duba alebo 10 % zastúpením osiky ťažbu dreva realizovať iba mimo hniezdného obdobia (termín júl až február),
- v porastoch s min. 10 % zastúpením duba alebo osiky vylúčiť používanie pesticídov,
- zachovávať brehové porasty, nelesnú drevinovú vegetáciu a štruktúrne diferencované okraje lesov.

2.3.1.11. Návrh zásad opatrení pre penicu jarabú (*Sylvia nisoria*)

Na udržanie stavu penice jarabej aspoň na stupni B priaznivého stavu je potrebné realizovať nasledovné manažmentové opatrenia:

- udržiavanie krovitých formácií na pasienkoch, kosných lúkach, krovín lemujúcich poľné cesty, rozhrania pozemkov, medze.
- vhodné je ponechať skupiny krov mozaikovite rozložené o celkovej výmere minimálne 25m²/1ha
- pri výrube krovín prednostne ponechať trnité druhy krov, borievku a bazu čiernu
- pri pokročilej sukcesii odstraňovať z krovitých formácií odrastajúce dreviny predovšetkým javory, hrab, liesku, pajaseň
- pri rýchlostných komunikáciách a komunikáciách I. triedy zamedziť kolíziám s dopravnými prostriedkami odstránením krovitých formácií do vzdialenosti 20m od telesa cesty
- odstraňovať invázne druhy rastlín a drevín, ktoré zásadným spôsobom menia štruktúru biotopu a ovplyvňujú potravnú ponuku (*Robinia pseudoacacia*, *Phalopia* sp., *Ailanthus altissima*)

2.3.1.12. Návrh zásad opatrení pre pipíšku chochlatú (*Galerida cristata*)

Na zlepšenie stavu pipíšky chochlatej aspoň na stupeň B priaznivého stavu je potrebné realizovať opatrenia, ktoré sú uvedené pre udržanie stavu prepelice poľnej.

2.3.1.13. Návrh zásad opatrení pre krutohlava hnedého (*Jynx torquilla*)

Na udržanie stavu krutohlava hnedého aspoň na stupni B priaznivého stavu je potrebné realizovať nasledovné manažmentové opatrenia:

- udržiavanie krovitých formácií na pasienkoch, kosných lúkach, krovín lemujúcich poľné cesty, rozhrania pozemkov, medze.
- vhodné je ponechať skupiny krov mozaikovite rozložené o celkovej výmere minimálne 25m²/1ha
- pri výrube krovín prednostne ponechať trnité druhy krov, borievku a bazu čiernu
- pri pokročilej sukcesii odstraňovať z krovitých formácií odrastajúce dreviny predovšetkým javory, hrab, liesku, pajaseň
- pri rýchlostných komunikáciách a komunikáciách I. triedy zamedziť kolíziám s dopravnými prostriedkami odstránením krovitých formácií do vzdialenosti 20m od telesa cesty
- odstraňovať invázne druhy rastlín a drevín, ktoré zásadným spôsobom menia štruktúru biotopu a ovplyvňujú potravnú ponuku (*Robinia pseudoacacia*, *Phalopia* sp., *Ailanthus altissima*)

2.3.1.14. Návrh zásad opatrení pre prepelicu poľnú (*Coturnix coturnix*)

Na zlepšenie stavu prepelice poľnej aspoň na stupeň B priaznivého stavu je potrebné realizovať nasledovné manažmentové opatrenia:

- V rámci stavebných konaní zachytávať prípadné ohrozenia hniezdných lokalít a navrhovať náhradné riešenia
- V rámci usmerňovania poľnohospodárskej činnosti prostredníctvom vydávania súhlasov obmedziť používania hnojív a chemických látok na hniezdných lokalitách
- V rámci územnoplánovacích a iných plánovacích dokumentov požadovať zachovanie trávnatých porastov a vhodnej štruktúry krajiny vrátane medzí a úhorov
- Realizovať informačné a praktické ekovýchovné aktivity pre farmárov a traktoristov o správnom spôsobe kosenia aktivity
- Zvýšiť kontrolu dodržiavania predpisov na úseku ochrany prírody v čase kosby so zameraním na zachovanie trávnatých porastov
- V prípade ďalšieho poklesu populácií využiť ciele ochranu hniezdísk s využitím ustanovení zákona a vyhlášky o CHVÚ

2.3.1.15. Návrh zásad opatrení pre hrdličku poľnú (*Streptopelia turtur*)

Na udržanie stavu hrdličky poľnej aspoň na stupni B priaznivého stavu je potrebné realizovať nasledovné manažmentové opatrenia:

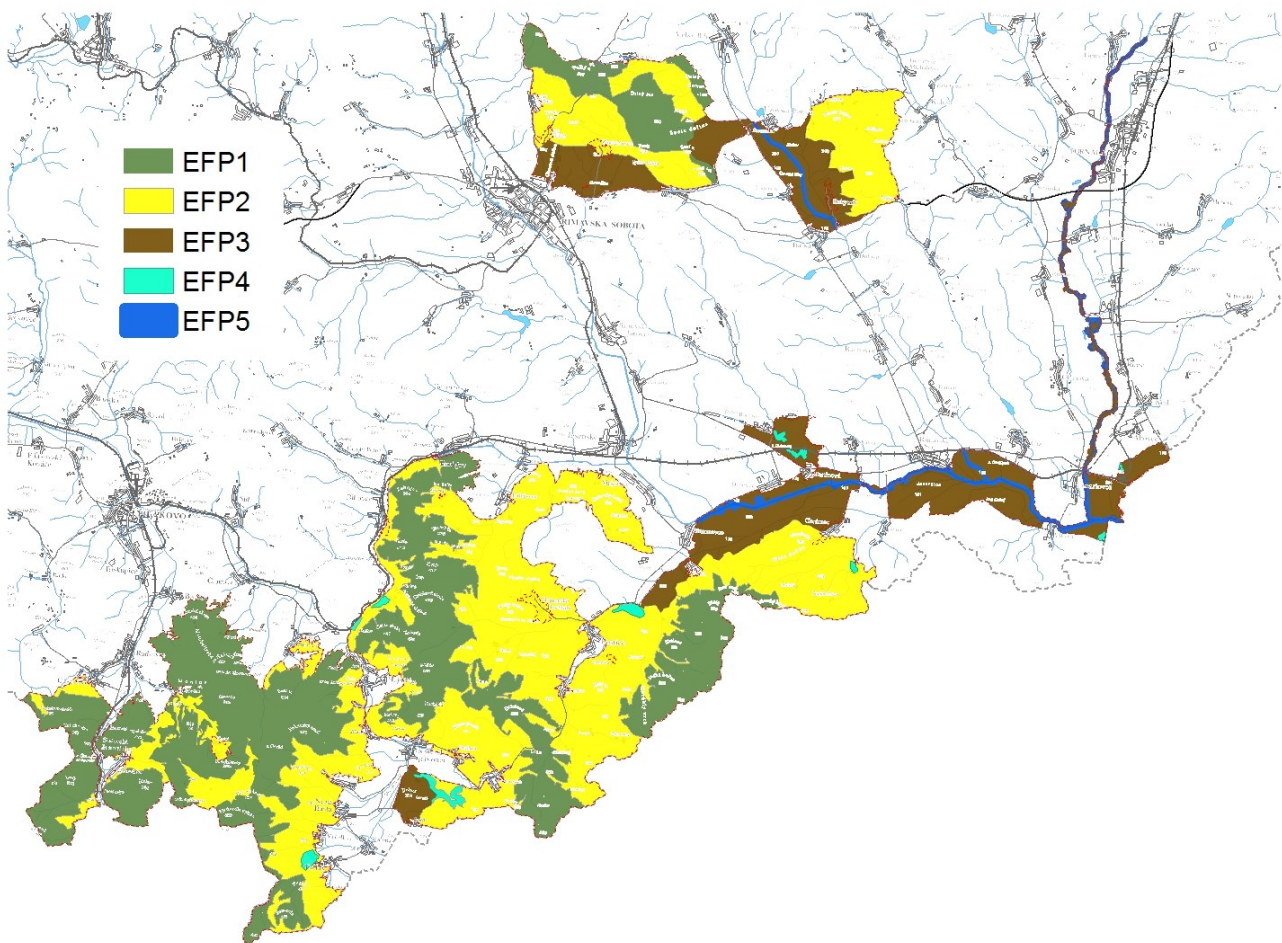
- udržiavanie krovitých formácií na pasienkoch, kosných lúkach, krovín lemujúcich poľné cesty, rozhrania pozemkov, medze.
- vhodné je ponechať skupiny krov mozaikovite rozložené o celkovej výmere minimálne 25m²/1ha
- pri výrube krovín prednostne ponechať trnité druhy krov, borievku a bazu čiernu
- pri pokročilej sukcesii odstraňovať z krovitých formácií odrastajúce dreviny predovšetkým javory, hrab, liesku, pajaseň
- pri rýchlostných komunikáciách a komunikáciách I. triedy zamedziť kolíziám s dopravnými prostriedkami odstránením krovitých formácií do vzdialenosti 20m od telesa cesty
- odstraňovať invázne druhy rastlín a drevín, ktoré zásadným spôsobom menia štruktúru biotopu a ovplyvňujú potravnú ponuku (*Robinia pseudoacacia*, *Phalopia* sp., *Ailanthus altissima*)

2.3.2. Členenie územia na ekologicko-funkčné priestory (EFP)

V súčasnosti je predmetom ochrany v CHVÚ Cerová vrchovina-Porimavie 15 vtáčích druhov. Pre ochranu týchto druhov vzhľadom k vyššie uvedeným cieľovým stavom boli na základe odporúčaní expertov a vedeckých dát navrhnuté zásady opatrení. Mnohé z týchto opatrení sú však podobné, avšak na druhej strane sa viaceré opatrenia vzájomne vylučujú. Aj druhy, ktoré sú predmetom ochrany v CHVÚ, sa nevyskytujú rozptýlene po celom území, ale väčšinou vo väzbe na konkrétny biotop, štruktúru krajiny alebo lokalitu. Preto je nutné rozčleniť CHVÚ Cerová vrchovina-Porimavie pri návrhu opatrení na niekoľko ekologicko-funkčných priestorov (EFP), kde sa návrhy opatrení prispôbia druhom, ktorých ochrana bude v danom EFP prioritou. Zároveň sa tak zabezpečí, aby sa realizácia opatrení vzájomne nenegovala, a aby prijaté opatrenia mohli efektívne priniesť výsledky.

Chránené vtáčie územie Cerová vrchovina-Porimavie sa za účelom optimalizácie navrhnutých zásad ochrany a opatrení a za účelom efektívneho manažmentu populácií vtáčích druhov člení na nasledovné ekologicko-funkčné priestory (EFP):

- EFP1: hniezdiská lesných druhov
- EFP2: hniezdiská druhov otvorenej krajiny (prevažne trávne porasty)
- EFP3: hniezdiská druhov otvorenej krajiny (prevažne orná pôda)
- EFP4: hniezdiská vodného vtáctva (*Circus aeruginosus* a *Ixobrychus minutus*)
- EFP5: hniezdiská rybárika riečneho (*Alcedo atthis*)

Obr. 1. Členenie CHVÚ Cerová vrchovina-Porimavie na ekologicko funkčné priestory

2.3.2.1. Návrh zásad opatrení v EFP1 : Hniezdiská lesných druhov

Pre zlepšenie a udržanie stavu druhov, ktoré sú prioritou ochrany v EFP1 je potrebné realizovať nasledovné opatrenia:

- Podporovať vo všetkých lesných porastoch po ukončení obnovnej ťažby ponechanie na dožitie min. 5 (v ÚEV min. 10) životaschopných stromov/ha z obnovovanej etáže.
- Podporovať účelový výber a výberkový spôsob obnovy porastov v tých oblastiach, ktoré sú zároveň vyhlásenými územiami európskeho významu.
- Pri podrastovom spôsobe v lesných porastoch, ktoré sú zároveň územiami európskeho významu podporovať obnovné prvky na 1 výšku porastu, resp. nepravidelné tvary obnovných prvkov s max. veľkosťou 1,0 ha.
- Podporovať vo všetkých lesných porastoch pri obnove porastov obnovný postup s celkovou obnovnou dobou minimálne 40 rokov. V ochranných lesoch podporovať nepretržitú obnovnú dobu.
- Podporovať vo všetkých lesných porastoch ponechanie min. 10 m³/ha/rok mŕtveho dreva.
- Podporovať vo všetkých lesných porastoch časové usmernenie obnovnej ťažby do mimohniezdneho obdobia (1.8. – 28(29).2.).
- Podporovať vo všetkých lesných porastoch prítomnosť pionierskych a iných autochtónnych listnatých drevín (okrem hlavných drevín - DB, CER, BK, HB, JL, AG, ich prítomnosť by mala byť min. 5%), okrem drevín z umelej obnovy (umelo vysadených).
- Zakázať pri obnove porastu zvyšovanie percentuálneho zastúpenia nepôvodných drevín.
- Minimalizovať a usmerňovať chemizáciu LPF vo všetkých lesných porastoch.
- Pri obnovnej ťažbe zabezpečovať, aby vždy na každú jednotku plochy 1000 ha ostalo zachovaných minimálne 30 % obnovných porastov starších ako 80 rokov .
- Vyčleniť cca. 10 % lesov z celého LPF v CHVÚ do bezzásahového režimu v časovom horizonte do 30 rokov. Odporúčaná veľkosť bezzásahových biocentier lesov by mala byť min. 50 ha, ich distribúcia v CHVÚ by mala byť celoplošná a rovnomerná podľa vhodnosti porastov na hniezdenie cieľových druhov vtákov).
- Usmerňovať výrub alebo zakázať výrub dutinových hniezdných stromov *Dendrocopos medius*, *Otus scops* a hniezdných stromov *Pernis apivorus* cez orgány OP (§ 35).
- Vyhlasať ochranné zóny okolo hniezd *Pernis apivorus* cez orgány OP (§ 35). Zabezpečiť ochranné zóny okolo hniezd včelára lesného tak, že vo vnútornej časti zóny sa nesmie celý rok zasahovať (v mimohniezdnom období iba výchovne zásahy netýkajúce sa hniezdného stromu, no nie je možné porast vyrúbať v tomto období s výnimkou spracovania kalamít) a ak je hniezdo neobsadené minimálne päť rokov ponechať porast vo vnútornej zóne v rovnakom režime. V prípade vonkajšej zóny zabezpečiť úplné obmedzenie lesohospodárskych zásahov v hniezdnom období. Vnútorňá časť zóny by mala mať spravidla polomer minimálne 100 metrov a vonkajšia časť zóny 300 metrov.
- Zabezpečiť pastvu na LPF na vybraných lokalitách *Otus scops*, v prípade ak obnove tejto pastvy prekážajú legislatívne problémy, zhodnotiť legislatívne bariéry a v prípade, že nie je možné iné riešenie, upraviť príslušnú legislatívu za účelom realizácie tohto opatrenia.
- Podporovať hniezdenie *Otus scops* inštaláciou rozmerovo vhodných búdok na lokalitách jeho výskytu.
- Zakázať otváranie nových kameňolomov (čadič, andezit), časovo a priestorovo

usmerňovať ťažobné činnosti v činných lomoch, aby sa zachovali vhodné hniezdiská druhu *Bubo bubo*, aby nedochádzalo k ničeniu hniezd.

- Časovo a priestorovo usmerňovať lesohospodárske zásahy pri hniezdiskách druhu *Bubo bubo* v lesných porastoch (vo vzdialenosti cca. do 500 m od hniezd).
- Časovo a priestorovo usmerňovať športovo-turistické aktivity (skalolezectvo, náučné a turistické chodníky, geoturizmus, cykloturistika a pod.) na hniezdných lokalitách druhu *Bubo bubo*.
- Realizovať manažment - redukciu náletových drevín na hniezdiskách resp. potenciálnych hniezdiskách druhu *Bubo bubo* ohrozených sukcesiou, úprava hniezdných kotlínok podľa potreby.
- Zabezpečovať monitoring predmetov ochrany, u vzácnejších druhov všetkých hniezdísk, u ostatných druhov vybranej vzorky hniezdísk, podľa potreby sledovať hniezdnú produktivitu, kondíciu mláďat a realizovať označenie mláďat.
- Zapracovať uvedené opatrenia ako zásady hospodárenia v lese do novovypracúvaných PSoL.

2.3.2.2. Návrh zásad opatrení v EFP 2: hniezdiská druhov otvorenej krajiny (prevažne trávne porasty)

Pre zlepšenie a udržanie stavu druhov, ktoré sú prioritou ochrany v EFP2 je potrebné realizovať nasledovné opatrenia:

- Podporovať chov hospodárskych zvierat a pasenia na TTP.
- Zabezpečiť pre poľnohospodárov akceptáciu vyššieho pomeru nelesnej drevinovej vegetácie (NDV) z dôvodu zabezpečenia ochrany cieľových druhov (biodiverzity) ako umožňujú súčasné podmienky poľnohospodárskych dotácií. Zhodnotiť legislatívne bariéry, ktoré bránia tejto akceptácii v CHVÚ, v prípade ak nie je iné riešenie, upraviť národnú legislatívu resp. príslušné normy za účelom akceptácie tejto možnosti. Zabrániť homogenizácii krajiny, vylúčením takých poľnohospodárskych dotácií z územia CHVÚ, ktoré majú z hľadiska ochrany cieľových druhov negatívny vplyv. Pravidelné prehodnotenie agroenvironmentálnych dotácií z hľadiska predmetu ochrany.
- Zabezpečiť aby na pasení a kosení obhospodarovaných trávnych porastoch, rozsah NDV neprekročil max. 40 % z celkovej obhospodarovanej plochy/LPIS/).
- Zabezpečiť podporu extenzívneho chovu hospodárskych zvierat a pasenia na TTP (rozsah NDV min. 10 % , max. 40% z celkovej obhospodarovanej plochy LPIS).
- Podporovať kosenie trávnych biotopov bez mulčovania.
- Zakázať mulčovanie v období od 1.3. do 31.8.
- Podporiť a usmerniť prvý termín kosenia v termíne mimo obdobie 1.3 – 31.8. min. na 20 % plochy obhospodarovanej lúky kosením.
- Podporiť a usmerniť kosenie od stredu k okrajom, alebo od jedného kraja ku druhému kraju. Vylúčiť z podpory kosenie od okraja do stredu.
- Podporiť a zabezpečiť časté kosenie na hniezdných lokalitách *Otus scops* a *Lanius minor* (do 500m od hniezda) kde v súčasnosti absentuje chov zvierat a pasenie, aby travinno-bylinný porast v hniezdnom období od 1.5. do 31.8. ostal nižší ako 20 cm (priemerná výška travinného porastu).
- Podporiť zatravnenie ornej pôdy (napr. v pásach so šírkou min. 30 m v blízkosti vodných tokov).
- Podporiť mozaikovitú usporiadanie poľných kultúr (na ornej pôde), snaha o vysokú

diverzitu vegetačných štruktúr v krajine (okopaniny, obilie, trávny biotop resp. viacročné krmoviny, atď.)

- Vylúčiť rozhodnutiami úradov plošnú (nad 2 ha) chemizáciu na TTP (z dôvodu ochrany *Lullula arborea*, *Sylvia nisoria*, *Jynx torquilla*, *Streptopelia turtur*, *Otus scops*, *Lanius minor*, *Coturnix coturnix*).
- Vylúčiť rozhodnutiami úradov chemizáciu na TTP a na ornej pôde min. do 500 m od hniezd *Lanius minor*, *Otus scops* od 1.5 do 31.8.
- Podporiť aktívnu výsadbu vysokokmenných ovocných stromov (výška stromov nad 10 m) v blízkosti samôt, poľnohospodárskych podnikov, okrajov dedín (pre ochranu druhov *Jynx torquilla*, *Lanius minor*) – do 500 m od vzdialenosti týchto objektov.
- Zabezpečiť aby výmera TTP v EFP2 pri pozemkových úpravách v priebehu realizácie programov starostlivosti neklesla o 10 % z celkovej rozlohy TTP v príslušnom katastrálnom území.
- Zabezpečiť účinnú ochranu hniezd *Circus aeruginosus* v období žatvy ponechaním dostatočne veľkej nekosenej plochy okolo hniezda až do osamostatnenia mláďat, resp. zabezpečiť hniezdo v prípade hrozby predácie.
- Podporiť hniezdenie *Otus scops* inštaláciou rozmerovo vhodných búdok na lokalitách jeho výskytu.
- Zabezpečiť usmernenie výrubu drevín cez § 47, § 35 cez orgány OP, prioritná ochrana (ponechanie) solitérnych stromov a skupiniek stromov ostrovčekovito sa vyskytujúcich v poľnohospodárskej krajine, brehových porastov, prioritná ochrana stromov s obvodom kmeňa nad 80 cm.
- Usmerniť výrub drevín „krovinami zarastených TTP“ cez § 47, § 35 cez orgány OP (remízky – krovinné formácie) – na TTP typu pasienok zachovať min. 10% - max. 40 % z súčasnej rozlohy krovin *Rubus fruticosus*, *Rosa sp.*, *Crataegus*, *Prunus spinosa*, *Pyrus communis*, *Juniperus* a príp. iných druhov. Zabezpečiť nasledovnú distribúciu plôch NDV: plochy s rozlohou cca. 20 x 50 m vo vzájomnej vzdialenosti cca. 100 m (biotop *Sylvia nisoria*, *Lullula arborea*) pri súčasnom zabezpečení obhospodarovania plôch pasiením a/alebo kosením.
- Usmerniť výrub drevín „bielych plôch“ podľa § 47, § 35 cez orgány OP z dôvodu získavania plôch na pasienie a kosenie - výmeru vyčistenej plochy vyššiu ako 2 ha podmieniť zachovaním (vytvorením) priľahlej remízky s rozlohou min. 10 % z celkovej čistenej plochy a následným užívaním vyčistenej plochy v ďalších rokoch ako pasienku, resp. kosenej lúky (biotop *Lullula arborea*, *Streptopelia turtur*, *Coturnix coturnix*).
- Usmerniť výrub drevín cez § 47, § 35 cez orgány OP (aleje, stromoradia, remízky, lesík – lesné biotopy) – obhospodarovania „bielych plôch bez poľnohospodárskeho využitia“: účelový výber v prospech mozaikovitosti a štruktúrovanosti NDV, pri výrube nesmie dôjsť k plošnému výrubu a zníženiu výmery NDV o viac ako 50%, (biotop *Streptopelia turtur*, *Otus scops*, *Dendrocopos medius*, *Jynx torquilla*).
- Vo vzdialenosti do 500 m od kolónií *Merops apiaster* zachovať a udržiavať manažmentom vhodným pre druh rozlohu extenzívne obhospodarováných pasienkov a iných trvalých trávnych porastov ako vhodných potravných biotopov. Na týchto územiach tiež obmedziť používanie insekticídov, aby sa zabránilo redukcii potravného spektra a kvantity hmyzu, predovšetkým blanokrídlovcov, vážok, motýľov, ktoré sú hlavnou potravou druhu.
- U kolónií *Merops apiaster*, ktoré sa nachádzajú v činných pieskovniach, regulovať prostredníctvom konania orgánu ochrany prírody ťažbu tak, aby nedošlo k ohrozeniu hniezdných stien a v hniezdnom období – od 1.5. do 31.8 – k vyrušovaniu hniezdiacich jedincov a tiež informovať zamestnancov o prítomnosti a potrebách druhu.
- U kolónií *Merops apiaster* v pieskovniach, kde neprebíha ťažba, zamedziť pravidelnými kontrolami nelegálnej ťažby ohrozujúcej hniezdnú stenu.

- Hniezdne steny *Merops apiaster* ohrozené zarastaním náletovou vegetáciou a zosýpaním materiálu steny (väčšina hniezdných stien nižších ako 3 m) pravidelne 1 x ročne kontrolovať a podľa potreby, minimálne však 1 x za 3 roky, odstraňovať náletovú vegetáciu a/alebo ich skolmiť a odstrániť zosunutý materiál stien ideálne pred príchodom druhu zo zimovísk (marec, najneskôr prvá polovica apríla), prípadne v jesennom, zimnom období.
- Na vhodných lokalitách (vhodné potravné a hniezdne podmienky druhu) vytvárať nové hniezdne možnosti pre druh *Merops apiaster* vytvorením kolmých hlinitopiesčitých stien s približnými rozmermi 3 – 5 m x 30 – 40 m najmä s južnou či západnou orientáciou.
- Realizovať časové a priestorové usmernenie ťažobných činností pri hniezdach *Merops apiaster* a *Alcedo atthis* na štrkoviskách a v pieskovniach.
- Vylúčiť zmenu poľnohospodársky neobhospodarovaných TTP na LPF ak je hniezdnym biotopom nelesných druhov vtáctva, ktoré sú predmetom ochrany v CHVÚ.
- Na plochách TTP a ostatných nelesných plochách, ktoré nie sú poľnohospodársky využívané vypracovať projekty obnovy drevinnej a krovitej vegetácie týchto plôch s ohľadom na nároky predmetov ochrany.
- Zabezpečiť aby podiel TTP s extenzívnym hospodárením a významným (vhodným) zastúpením krovín v rámci celého EFP2 neklesol pod 50 % celkovej rozlohy EFP2.

2.3.2.3. Návrh zásad opatrení v EFP3: hniezdiská druhov otvorenej krajiny (prevažne orná pôda)

Pre zlepšenie a udržanie stavu druhov, ktoré sú prioritou ochrany v EFP3 je potrebné realizovať opatrenia uvedené v EFP2 a ďalšie nasledovné opatrenia:

- V blízkosti vodných tokov Rimava, Slaná, Blh podporiť chov zvierat a pasenie a tým vytvoriť vhodné biotopy hlavne pre druhy *Lanius minor*, *Otus scops*.
- Zabezpečiť výsadbu štrukturovaných stromoradií a remízok, solitérnych drevín pôvodných druhov: hlavne stromov s rozvoľnenou korunou ako napr. *Populus nigra*, *P.alba*, *Quercus robur*, *Fraxinus excelsior* a v podraсте stanovištne pôvodných drevín (hlavne *Prunus*, *Salix*) v množstve aspoň cca. 5000 ex./10 rokov, resp. 20 km vetrolamu /10 rokov, (napr. pri poľných cestách)
- Zachovať rozlohu existujúcich vetrolamov (v prípade nutnosti výrubu drevín vo vetrolamoch rúbať len jednotlivé stromy a v rozsahu nie väčšom ako 20 % existujúceho vetrolamu a zabezpečiť náhradnú výsadbu vhodného druhu dreviny, prednostne *Populus nigra*, *P.alba* (resp. *Quercus robur*, *Fraxinus excelsior* a iné vhodné hniezdne stromy).
- Podporiť ponechávanie (min. 5 m širokých a 100 m dlhých) úhorov vo forme pásov popri kultúrach poľnohospodárskych plodín.
- Zabezpečiť aby podiel TTP (s extenzívnym hospodárením a zastúpením krovín) za 30 rokov dosiahol min. 10% celkovej rozlohy EFP3.
- Zabezpečiť vytvorenie vhodných mokradných biotopov na poľnohospodárskej pôde s okrajovým ekonomickým významom (pre *Ixobrychus minutus*, *Circus aeruginosus*)

2.3.2.4. Návrh zásad opatrení v EFP4: Hniezdiská vodného vtáctva (*Circus aeruginosus* a *Ixobrychus minutus*)

Pre zlepšenie a udržanie stavu druhov, ktoré sú prioritou ochrany v EFP4 je potrebné realizovať nasledovné opatrenia:

- Zabrániť zmene stavu mokradí a odvodňovaniu mokradí.
- Usmerniť zásah, nezasahovať do hniezdných biotopov *Circus aeruginosus* a *Ixobrychus minutus* v čase jarnej migrácie a hniezdenia od 1.3 do 31.7 (kosenie, mulčovanie, presekávanie, vypaľovanie, chemické ošetrovanie, vyhŕňanie, vytváranie priechodov v litorálnej vegetácii, rozorávanie v suchom období, akékoľvek zásahy do ponorenej a plávajúcej vegetácie, odstraňovanie alebo redukovanie porastov, odbahňovanie, úprava brehov alebo prehlbovanie dna a pod.),
- Zakázať umelo meniť výšku vodnej hladiny o viac ako 10 cm v čase hniezdenia od 1.3 do 31.7.
- Zakázať výlovy rybníkov a vypúšťanie vodných nádrží v období od 1.3. do 31.7.
- Realizovať opatrenia voči nadmernej eutrofizácii vôd (splachy chemických látok z poľnohospodárskeho pôdneho fondu, neefektívne hnojenie rybníkov, nelegálne vypúšťanie odpadov do vody a pod.).
- V prípade nevyhnutných zásahov umožniť vyhŕňanie a bagrovanie okrajov a dna vodných nádrží a tokov tak, aby minimálne 50 % pôvodného rozsahu litorálnych porastov zostalo v neporušenom stave, rovnako najmenej 50 % rozsahu neporušeného dna s miestami plytkej alebo málo hlbkej vody s hĺbkou do 1,5 m.
- Pri vyhŕňaní a bagrovaní sedimentov a litorálnych porastov podmieniť túto činnosť vytváraním umelých hniezdných ostrovov.
- V prípade ťažby trstia v zimnom období (od 1.11 do 31.1) zabezpečiť šachovnicovitý spôsob ťažby, s veľkosťou ponechaných častí najmenej 1000 m², nekosiť minimálne 50 % starých porastov.
- Zakázať vypaľovanie brehovej vegetácie.
- Minimalizovať a usmerniť chemizáciu mokradných biotopov.
- Usmerniť výkon rybárskeho práva na hniezdiskách *Circus aeruginosus* a *Ixobrychus minutus* v čase hniezdenia (od 1.4. do 31.7.) cez orgány OP (§35),
- Usmerniť výkon práva poľovníctva na lokalitách s významnými nocoviskami *Circus aeruginosus*, v čase od 1.8. do 30.10. (rozsiahle litorálne porasty na brehoch rybníkov, vodných nádrží a pod.) cez orgány OP (§35).
- Zabezpečiť aktívnu tvorbu nových hniezdných biotopov pre potrebu ochrany *Ixobrychus minutus* a *Circus aeruginosus*.
- Realizovať časové a priestorové usmernenie ťažobných činností pri hniezdach *Merops apiaster* a *Alcedo atthis* na štrkoviskách a v pieskovniach.
- Zabezpečiť vhodné zásahy do vegetácie na hniezdiskách vodného vtáctva s cieľom zachovania hniezdných podmienok pre predmety ochrany.

2.3.2.5. Návrh zásad opatrení v EFP5: Hniezdiská rybárka riečného *Alcedo atthis*

Pre zlepšenie a udržanie stavu rybárka riečného, ktorý je prioritou ochrany v EFP5 je potrebné realizovať nasledovné opatrenia:

- Zabrániť zhoršeniu ekologického stavu tokov, zvýšiť prirodzenosť tokov (napr. renaturácia tokov).
- Zlepšiť stav ichtyofauny tokov (zvýšenie druhovej diverzity pôvodných druhov rýb, zabezpečenie dostatočnej početnosti rýb).
- Usmerniť zásahy do koryta tokov, do brehovej vegetácie tokov.
- Znižovať chemické a biologické znečistenie povrchových vôd.

- Obmedziť výstavbu nových MVE a usmerniť protipovodňové úpravy tokov, vodohospodárskych činností, ktoré môžu mať negatívny vplyv na predmet ochrany.
- Realizovať časové a priestorové usmernenie ťažobných činností pri hniezdach *Alcedo atthis* a *Merops apiaster* na štrkoviskách a v pieskovniach.
- U kolónií *Merops apiaster* a hniezd *Alcedo atthis* nachádzajúcich sa v brehoch vodných tokov a vodných plôch zabrániť ich likvidácii a zasýpaniu pri spevňovaní brehov.
- V prípade zvýšeného antropického tlaku na druh (vyrušovanie) pri hniezdiskách, časovo a priestorovo usmerniť športovo-rekreačné aktivity a rybolov vyhlasovaním zón klľudu.
- Vytvárať nové hniezdne steny na vhodných lokalitách (cca. 1 hniezdna stena na 2000 m toku) a realizácia manažmentu na existujúcich hniezdných lokalitách ohrozených sukcesiou a zosuvmi pôdy.
- Realizovať manažment brehových porastov v prospech predmetu ochrany (zlepšenie stavu biotopu druhu) - redukcia drevín resp. vysadenie pôvodných drevín podľa potreby.

2.3.2.6. Návrh zásad a opatrení pre celé CHVÚ

Okrem opatrení zameraných na jednotlivé EFP je potrebné v území rátať s opatreniami potrebnými pre ochranu predmetných druhov, ktoré by sa mali realizovať na celom území. Pre dosiahnutie cieľových stavov predmetov ochrany je potrebné realizovať nasledovné opatrenia:

- Inštalovať izolanty príp. aj signalizačné zariadenia na elektrické vedenia, resp. preferovanie typovo a konštrukčne vhodných stĺpov elektrického vedenia v CHVÚ.
- Odstraňovať invázne druhy rastlín, ktoré zásadným spôsobom menia krajinný ráz a biotopy (hlavne *Falopia sp.*, *Ailanthus altissima*, *Solidago sp.*, *Asclepias syriaca*, čiastočne aj *Robinia pseudoacacia*),
- Nepovoliť v CHVÚ plošnú aplikáciu rodenticídov (nad 0,5 ha)
- Nepovoliť v CHVÚ leteckú aplikáciu chemických prípravkov (priemyselné hnojivá, pesticídy, insekticídy a pod.),
- Eliminovať riziko vykladania otrávených návnad, nelegálnych zastrelov a nevhodného spôsobu výkonu rybárskeho a poľovníckeho práva, a porušení druhovej ochrany
- Pravidelným monitoringom (podľa metodiky SOS/BirdLife Slovensko, 2013) zaznamenávať aktuálny stav cieľových druhov v CHVÚ.
- Na všetkých pozemkoch vo vlastníctve a správe štátu (SPF, resp. Slovenská republika) v CHVÚ zabezpečiť prioritne hospodárenie v súlade s nárokmi predmetu ochrany.
- Zabezpečiť v prípade záujmu vlastníkov výmenu súkromných pozemkov umiestnených v CHVÚ za štátne umiestnené mimo CHVÚ a sceliť drobné pozemky vlastnené štátom v rámci CHVÚ do väčších blokov prostredníctvom zámen.
- Realizovať environmentálnu výchovu v prospech predmetu ochrany.
- Zhodnotiť adrešnosť obmedzení vo vzťahu k predmetom ochrany vyplývajúcich z vyhlášky č. 30/2008 Z.z. a v prípade potreby ju prehodnotiť, rovnako prehodnotiť zoznam predmetov ochrany a zväžiť doplnenie tých predmetov ochrany, každých 10 rokov hodnotiť a v prípade potreby prehodnotiť PS.

3. CIELE STAROSTLIVOSTI A OPATRENIA NA ICH DOSIAHNUTIE

3.1. Stanovenie dlhodobých cieľov starostlivosti

3.1.1. Dlhodobé ciele na dosiahnutie priaznivého stavu:

1. Zlepšiť súčasný nepriaznivý stav výberových druhu *Lanius minor*, *Bubo bubo*, *Galerida cristata*, *Coturnix coturnix*.
2. Zlepšiť súčasný priaznivý stav hodnotený stupňom B na stupeň A u druhov *Merops apiaster*, *Dendrocopos medius*.
3. Udržať súčasný priaznivý stav druhov vtákov *Lullula arborea*, *Otus scops*, *Ixobrychus minutus*, *Circus aeruginosus*, *Alcedo atthis*, *Pernis apivorus*, *Jynx torquilla*, *Sylvia nisoria*, *Streptopelia turtur*.
4. Zabezpečiť adresný legislatívny rámec pre zlepšenie kvality biotopov predmetov ochrany v CHVÚ Cerová vrchovina-Porimavie.
5. Zvýšiť ekologické povedomie miestnych obyvateľov a zlepšiť spoluprácu s vlastníkmi a správcami pozemkov pri ochrane vtáctva.

Limitujúce a modifikujúce faktory

Vnútorne prírodné faktory

*Vnútornými prírodnými faktormi, ktoré negatívne vplyvajú na populácie a dlhodobý cieľ č. 1-3 je **sukcesia** u druhov včelár, škovránik stromový. Obzvlášť závažným je tento faktor v prípade penice jarabej, hrdličky poľnej, škovránika stromového, kde v dôsledku zarastania jeho hniezdísk a lokalít výskytu hustým porastom drevín a vytvorením ostrej hranice medzi intenzívne obrábanou pôdou a lesom úplne zanikajú jeho biotopy (ak na týchto lokalitách chýba manažment).*

Sukcesia je problémom aj v prípade včelára lesného, kde na niektorých miestach bývalých lúk a pasienkov dochádza k opúšťaniu pôdy a následnému zarastaniu lesom, ktorý nie je vhodný pre včelára ako lovisko. Minimalizovanie tohto vplyvu je väčším problémom práve na týchto rozľahlých plochách a vyžaduje väčšie motivovanie poľnohospodárov pre udržanie hospodárenia na pôde vhodným nastavením dotácií.

Podobne je problémom aj sukcesné zarastanie hniezdných u včelárika zlatého, kde v priebehu niekoľkých rokov môže sukcesia úplne zamedziť priletom na hniezdisko a tak hniezdenie na lokalitách úplne vylúčiť. Na týchto lokalitách včelárika je preto potrebné pravidelne udržiavať hniezdne steny bez porastu vegetácie.

Naopak druhom hrdlička poľná, krutohlav hnedý aj penica jarabá nástup niektorých sukcesných štádií prispeje k naplneniu cieľu 1 a 3. Toto však platí iba v prvých rokoch sukcesie, resp. v prípade, že sukcesné štádia sú ďalej blokované kosením, pastvou alebo cieleným manažmentom. Ak toto využívanie alebo manažment chýba, dochádza po niekoľkých rokoch k súvislému porasteniu týchto lokalít krovínami a drevinami a neskôr ich zapojeniu do porastu, ktorý už hniezdeniu uvedených druhov nevyhovuje.

Vnútorne človekom podmienené faktory

Splnenie dlhodobých cieľov môže byť značne limitované, alebo modifikované viacerými človekom podmienenými faktormi.

*Na populáciu, ktoré sú predmetmi ochrany v CHVÚ môže limitujúco vplyvať **poľnohospodárstvo**. V tomto ohľade je dôležité predovšetkým **opúšťanie pôdy**,*

rozorávanie TTP a zmena plodín. Všetky uvedené zmeny v poľnohospodárskej praxi vedú k zníženiu dostupnosti hniezdných biotopov pre predmety ochrany, ako je napríklad prepelica poľná, strakoš kolesár, výrik ale aj k zníženiu dostupnosti potravy pre včelára ale aj iné druhy. Z tohto pohľadu je obzvlášť problematická intenzifikácia hospodárenia vedúca k rozorávaniu TTP, zmene preferovaných plodín a veľkoplošnému pestovaniu hustosiatych plodín, ako napríklad repka, ktoré značne limitujú dostupnosť potravy, a teda vedú buď k zníženiu hniezdnej úspešnosti, alebo priamo k opusteniu niektorých hniezdných teritórií. Je preto veľmi dôležité monitorovať dopad týchto zmien v území a sa zasadzovať za také nastavenie dotácií pre poľnohospodárov, ktoré ich bude motivovať k poľnohospodárstvu šetrnému k prírode v rámci CHVÚ a zároveň aj dostatočne motivovať, aby nedochádzalo k opúšťaniu pôdy.

*Limitujúcim faktorom je aj **intenzívne lesné hospodárenie**, obzvlášť problematickým sú lesy s krátkou obnovnou dobou, nízkym zastúpením starších porastov, mŕtveho dreva nich a predovšetkým zmena druhovej skladby v neprospech autochtónnych drevín. Uvedené využívanie a zmeny negatívne vplyvajú na početnosť ďatľa prostredného a včelára lesného. Aby sa tomu predišlo je veľmi dôležité pri plánovanej obnove lesa vhodne štrukturovať porasty a pri náhodných ťažbách je dôležité ponechať na dožitie zdravé stromy podľa minimálnych nárokov druhov, prípadne zlomy ako hniezdne podmienky. Pri zohľadnení ekologických nárokov druhov je možné skĺbiť hospodárenie v lese a to aj náhodnú ťažbu tak, aby sa minimalizoval negatívny dopad na uvedené dlhodobé ciele.*

*Pre realizáciu ochranných opatrení je dôležité zachovanie **podpory verejnosti pre ochranu prírody** ako takú. Podpora verejnosti môže značne v CHVÚ Cerová vrchovina-Porimavie variovať v závislosti od celkovej ekonomickej situácie, od spôsobu presadzovaniu opatrení ochrany prírody a od celkového informovania o ochrane prírody a hodnotách územia. V prípade zhoršenia ekonomickej situácie sa na prioritnejšie pozície vnímania dostanú iné sociálno-ekonomické aspekty života spoločnosti ako ochrany prírody. V takejto situácii je ťažšie hľadať podporu verejnosti na presadzovanie efektívnejšej ochrany prírody a minimalizovať tak dopad tohto faktoru. Čiastočne sa dá minimalizovať dopad takejto negatívnej situácie tým, že sa dlhodobo poukazuje na význam ochrany prírody nielen z pohľadu ekonomického, ale celkového prínosu pre kvalitu života (zachovanie lesov pre ochranu pred povodňami ako aj vhodných mikroklimatických podmienok a pod.). Rovnako ako celková ekonomická situácia (v prípade jej negatívneho vývoja) môže zhoršiť vnímanie verejnosti aj nedostatočná komunikácia s verejnosťou pri prijímaní opatrení pre ochranu prírody. Na minimalizovanie tohto faktora je veľmi dôležité vždy v predstihu pred prijatím opatrení o nich rokovať s dotknutými obcami, vlastníckmi, užívateľmi, prípadne aj občianskymi združeniami a iniciatívami. Takýto inkluzívny prístup v konečnom dôsledku nemusí viesť len k vysvetľovaniu potrieb opatrení prijatých pre ochranu prírody a nájdenia optimálneho spôsobu ich realizácie (teda skĺbenie požiadaviek dotknutých vlastníkov, obcí, iných subjektov a ochrany prírody), ale môže viesť aj k nájdeniu nových osôb ochotných aktívne pomáhať ochrane prírody a tak prispieť pozitívne k naplneniu cieľov.*

Vonkajšie prírodné faktory

Na dlhodobé ciele vplyva aj viacero vonkajších prírodných faktorov. Niektoré z nich nie je možné ovplyvniť na národnej úrovni, resp. vôbec. Preto ich je potrebné vziať v úvahu pri hodnotení populácií aj v samotnom CHVÚ pre prípad ak tieto faktory majú dopad na populácie v CHVÚ.

*Spomedzi vonkajších prírodných faktorov majú na naše populácie dopad poveternostné podmienky – **extrémny počasie na migračných trasách a zimoviskách**. V prípade druhov ako prepelica poľná, strakoš kolesár, penica jarabá, hrdlička poľná, krutohlav, včelár uk zlatý, výrik lesný a včelár lesný nie je pre zachovanie populácií týchto druhov dôležité len udržanie vhodných podmienok na hniezdenie v samotnom CHVÚ. Takmer rovnako dôležitú rolu hrajú aj podmienky na zimoviskách a migračných trasách. V prípade suchých rokov vedúcich k nedostatku potravy na zimoviskách tak môže byť mortalita uvedených druhov vyššia*

a môže viesť aj k nižšiemu obsadeniu revírov po návrate zo zimovísk. Na minimalizovanie tohto vplyvu je možné len udržiavať biotopy uvedených druhov v dobrej kvalite za účelom zvýšenia hniezdnej úspešnosti, ktorá bude úplne alebo aspoň čiastočne kompenzovať potenciálne straty na zimoviskách a migračných trasách v dôsledku poveternostných extrémov.

*Medzi vonkajšími prírodnými faktormi hrá významnú rolu **globálna zmena klímy**. Táto vedie už v súčasnosti k posunu areálu rozšírenia niektorých vtáčích druhov a ovplyvňuje aj druhovú skladbu biotopov. Rovnako aj prípadné zmeny v zrážkových pomeroch (ich pokles) sa môžu negatívne dotknúť niektorých druhov znížením dostupnosti hniezdných biotopov (napríklad kane močiarnej) alebo obmedzením dostupnosti potravných biotopov. Vzhľadom ku širokému rámcu týchto zmien však v rámci realizácie programu starostlivosti o CHVÚ je dôležité sa zamerať predovšetkým na udržanie vysokej kvality prírodných biotopov a tým aj zvýšenie ich adaptability na zmeny.*

Vonkajšie človekom podmienené faktory

Viaceré antropické faktory s pôvodom mimo územia CHVÚ Cerová vrchovina-Porimavie môžu tiež významne prispieť k horšiemu ako očakávanému naplneniu dlhodobých.

*V prípade cieľov hrá významnú rolu aj ochrana biotopov sťahovavých druhov na zimoviskách a migračných trasách ako aj samotných druhov počas migrácie a zimovania. **Odlesňovanie, intenzifikácia poľnohospodárstva na zimoviskách a nelegálny lov počas migrácie** pritom predstavujú jedno z hlavných rizík pre sťahovavé druhy. Nelegálny lov počas migrácie sa týka predovšetkým krajín v okolí Stredomoria ako je Turecko, Cyprus, Libanon a Egypt. Nelegálnym lovom tu nie sú ohrozené len bežné druhy, ale aj mnohé vzácne druhy, migrujúce včeláriky, dravce. Vzhľadom ku nestabilnej politickej situácii v týchto krajinách sa nedá očakávať zmena legislatívy na ochranu vtáctva v týchto štátoch ani pri tlaku verejnosti z Európy. Preto je možné očakávať, že u ďalekých migrantov zimujúcich v Afrike sa tento nelegálny lov môže aj významne podpísať na negatívnom trende predmetného druhu aj v samotnom CHVÚ. Na minimalizovanie pôsobenia tohto faktoru je tak potrebné zabezpečiť vhodné podmienky na hniezdenie druhov v CHVÚ za účelom zvýšenia hniezdnej úspešnosti. Podobne ťažko ovplyviteľným procesom je aj proces odlesňovania v subsaharskej Afrike vplývajúci negatívne na dostupnosť zimovísk ako aj intenzifikácia poľnohospodárstva v týchto krajinách. Preto jediným efektívnym opatrením je potreba zabezpečenia podmienok na hniezdenie a dožadovanie plnenia medzinárodných dohovorov (RAMSAR, AEWA a iné). Na naplnenie cieľov 1 - 5 môže negatívne pôsobiť aj celková nepriaznivá **ekonomická a sociálna situácia v Európe**. V prípade nepriaznivého vývoja ekonomiky prioritou môžu byť iné opatrenia, a teda aj celkové vnímanie ochrany prírody ako priority sa môže posunúť na nižšie úrovne a sťažiť tak dosiahnutie dlhodobých cieľov. Na minimalizovanie dopadu tohto vplyvu je potrebné systematicky upozorňovať na prínosy zachovanej prírody, ktoré poskytujú služby spoločnosti nezávisle od ekonomickej situácie (napr. vodozadržná schopnosť zachovalých lesov, pričom zachovalé lesy sú dôležité aj pre prežitie predmetov ochrany a pod.).*

3.2. Stanovenie operatívnych cieľov

1. **Zlepšiť súčasný nepriaznivý stav výberových druhu *Lanius minor*, *Bubo bubo*, *Galerida cristata*, *Coturnix coturnix*.**
 - 1.1. Zvýšiť a udržať populáciu strakoša kolesára (*Lanius minor*) na úrovni aspoň 15 obsadených revírov.
 - 1.2. Zvýšiť a udržať populáciu výra skalného (*Bubo bubo*) na priemernej úrovni minimálne 3 obsadených revírov.

- 1.3. Zvýšiť a udržať populáciu pipíšky chochlatej (*Galerida cristat*) na priemernej úrovni minimálne 30 obsadených revírov.
 - 1.4. Zvýšiť a udržať populáciu prepelice poľnej (*Coturnix coturnix*) na priemernej úrovni minimálne 135 obsadených revírov.
- 2. Zlepšiť súčasný priaznivý stav hodnotený stupňom B na stupeň A u druhov *Merops apiaster*, *Dendrocopos medius*.**
- 2.1. Zvýšiť a udržať populáciu včelárika zlatého (*Merops apiaster*) na úrovni minimálne 130 obsadených revírov.
 - 2.2. Zvýšiť a udržať populáciu ďatľa prostredného (*Dendrocopos medius*) na úrovni minimálne 200 obsadených revírov.
- 3. Udržať súčasný priaznivý stav druhov vtákov *Lullula arborea*, *Otus scops*, *Ixobrychus minutus*, *Circus aeruginosus*, *Alcedo atthis*, *Pernis apivorus*, *Jynx torquilla*, *Sylvia nisoria*, *Streptopelia turtur*.**
- 3.1. Udržať populáciu škovránika stromového (*Lullula arborea*) na priemernej úrovni minimálne 115 obsadených revírov.
 - 3.2. Udržať populáciu výrika lesného (*Otus scops*) na priemernej úrovni minimálne 5 obsadených revírov.
 - 3.3. Udržať populáciu bučiačika močiarného (*Ixobrychus minutus*) na priemernej úrovni minimálne 4 obsadených revírov.
 - 3.4. Udržať populáciu kane močiarnej (*Circus aeruginosus*) na priemernej úrovni minimálne 7 obsadených revírov.
 - 3.5. Udržať populáciu rybárika riečneho (*Alcedo atthis*) na priemernej úrovni minimálne 12 obsadených revírov.
 - 3.6. Udržať populáciu včelára lesného (*Pernis apivorus*) na priemernej úrovni minimálne 15 obsadených revírov.
 - 3.7. Udržať populáciu krutohlava hnedého (*Jynx torquilla*) na priemernej úrovni minimálne 130 obsadených revírov.
 - 3.8. Udržať populáciu penice jarabej (*Sylvia nisoria*) na priemernej úrovni minimálne 200 obsadených revírov.
 - 3.9. Udržať populáciu hrdličky poľnej (*Streptopelia turtur*) na priemernej úrovni minimálne 350 obsadených revírov.
- 4. Zabezpečiť adresný legislatívny rámec pre zlepšenie kvality biotopov predmetov ochrany v CHVÚ Cerová vrchovina-Porimavie.**
- 4.1. Zabezpečiť aktualizáciu vyhlášky č. 30/2008 Z. z. s cieľom prehodnotenia zakázaných činností tak aby boli adresné k požiadavkám predmetov ochrany.
 - 4.2. Vyhodnotiť adresnosť legislatívneho rámca pre ochranu predmetov ochrany a presadiť potrebné úpravy
- 5. Zvýšiť ekologické povedomie miestnych obyvateľov a zlepšiť spoluprácu s vlastníkmi a správcami pozemkov pri ochrane vtáctva.**
- 5.1. Zlepšiť úroveň poznania vtáctva, propagovať myšlienku ochrany významnej ornitologickej lokality a vybudovať infraštruktúru pre pozorovanie vtáctva na lokalite.
 - 5.2. Zapájať miestnych obyvateľov do praktickej ochrany vtáctva, zapájať vlastníkov pozemkov do vykonávania praktického manažmentu.

3.3. Rámcové plánovanie a modely hospodárenia pre lesné biotopy

Základné rozhodnutia a ciele hospodárenia sú spracované pre lesné porasty podľa identifikátorov v modeloch hospodárenia. Kompletný výstup platných modelov pre jednotlivé PSL je súčasťou Všeobecnej časti PSL pre jednotlivé Lesné celky (LC). Kombináciou identifikátorov na území CHVÚ vzniká celkovo niekoľko sto modelov. V tabuľke na nasledujúcich stranách sú uvedené základné rámce vybrané z modelov s najväčším zastúpením v CHVÚ.

Rubné doby, obnovné doby a cieľové drevinové zastúpenie sú optimalizované najmä s ohľadom na kategóriu lesa, drevinovú skladbu a stanovištné podmienky danej lesnej oblasti. Konštrukcia modelov umožňuje reagovať aj na zhoršený zdravotný stav, keďže výrazne zvýšený stupeň ohrozenia porastu umožňuje znížiť rubnú dobu, prípadne upraviť obnovnú dobu. Hospodárske spôsoby uvedené v modeloch hospodárenia sú maximálne prípustnou formou obnovy lesa a zmena na jemnejšie formy je v právomoci odborného lesného hospodára (OLH). Dominantný hospodársky spôsob je podrastový hlavne jeho maloplošná forma. V ochranných lesoch je to hlavne účelový výber.

Základné rámce z Modelov hospodárenia pre hlavné identifikátory

Lesná oblasť	Pod-oblasť	Kategória	Tvar	Spôsob obhosp.	Písmeno kategórie	HSLT	Porastový typ	SOP	Rubná doba	Obnovná doba	Hosp. spôsob	Hosp. spôsob	Cieľové drevinové zloženie																
													DR	%	DR	%	DR	%	DR	%	DR	%	DR	%	DR	%	DR	%	
10		H	V			108	50	1	100	30	MP		CR	30-50	DZ	30-50	hb	5-10	cl	10-15		0-0							
10		H	V			208	50	1	100	30	MP		CR	45-50	DZ	20-25	hb	0-15	cl	10-15	bk	5-15							
10		H	V			208	50	1	110	30	MP		DZ	45-50	CR	20-25	hb	10-15	cl	10-15	bk	5-15							
11		H	N			208	78	2	50	20	MH		AG	100-		0-0		0-0		0-0		0-0							
11		H	N			209	78	2	50	20	MP	PH	AG	100-		0-0		0-0		0-0		0-0							
11		H	N			209	78	2	50	20	MP	PH	AG	100-		0-0		0-0		0-0		0-0							
11		H	N			310	78	2	50	20	MP		AG	100-		0-0		0-0		0-0		0-0							
11		H	N			311	78	1	50	20	MH		AG	100-		0-0		0-0		0-0		0-0							
11		H	V			109	50	2	100	30	MP		CR	60-70	DZ	20-30	hb	0-10	ol	0-10		0-0							
11		H	V			208	29	2	90	20	MP		DZ	50-60	BK	20-30	hb	0-10	ol	5-10	oi	5-10							
11		H	V			208	30	2	90	30	MP		DZ	50-60	BK	20-30	hb	0-10	ol	5-10	oi	5-10							
11		H	V			208	31	2	120	30	MP		DZ	50-60	BK	20-30	hb	0-10	ol	0-10		0-0							
11		H	V			208	34	2	120	30	MP		DZ	50-60	BK	20-30	hb	0-10	ol	0-10		0-0							
11		H	V			208	37	2	120	30	MP		DZ	50-60	BK	20-30	hb	0-10	ol	0-10	oi	0-10							
11		H	V			208	41	2	120	30	MP		DZ	50-60	CR	20-30	bk	10-20	ol	0-10		0-0							
11		H	V			208	44	2	100	30	MP		CR	30-40	DZ	30-40	bk	10-20	ol	5-10		0-0							
11		H	V			208	50	2	100	30	MP		DZ	50-60	CR	20-30	bk	10-20	hb	0-10	ol	0-10							
11		H	V			208	62	2	100	30	MP		BK	50-60	DZ	25-30	hb	0-10	cr	0-10	ol	5-10							
11		H	V			208	66	2	100	30	MP		BK	50-60	DZ	30-40	hb	0-10	cr	0-10	ol	5-10							

Lesná oblasť	Pod- oblasť	Kategória	Tvar	Spôsob obhosp.	Písmeno kategórie	HSLT	Porastový typ	SOP	Rubná doba	Obnovná doba	Hosp. spôsob	Hosp. spôsob	Cieľové drevinové zloženie															
													DR	%	DR	%	DR	%	DR	%	DR	%	DR	%	DR	%	DR	%
11		H	V			208	84	2	120	30	MP		DZ	50-60	CR	20-30	bk	5-10	hb	5-10	ol	0-10						
11		H	V			208	91	2	100	30	MP		BK	50-60	DZ	25-30	hb	10-15	cr	0-10	ol	5-10						
11		H	V			208	94	2	120	30	MP		DZ	50-60	BK	20-30	hb	5-10	ol	0-10		0-0						
11		H	V			209	30	2	90	30	MP		DZ	50-60	cr	10-20	hb	5-10	ol	5-15	bo	0-5						
11		H	V			209	31	2	110	30	MP		DZ	60-80	cr	0-15	hb	0-20	ol	0-10		0-0						
11		H	V			209	34	2	110	30	MP		DZ	60-80	cr	0-15	hb	0-20	ol	0-10	bk	5-10						
11		H	V			209	41	2	110	30	MP		DZ	65-80	cr	10-15	hb	0-10	ol	0-10		0-0						
11		H	V			209	44	2	100	30	MP		CR	50-60	DZ	20-30	hb	0-20	ol	5-10		0-0						
11		H	V			209	50	2	100	30	MP		CR	40-50	DZ	30-40	hb	0-20	ol	5-10		0-0						
11		H	V			209	66	2	100	30	MP		BK	40-50	DZ	30-40	hb	0-10	ol	0-10		0-0						
11		H	V			209	84	2	110	30	MP		DZ	50-60	CR	20-30	hb	5-10	ol	0-10		0-0						
11		H	V			209	94	2	110	30	MP		DZ	50-60	HB	20-30	bk	5-10	ol	0-10		0-0						
11		H	V			305	66	2	110	30	MP		BK	60-70	DZ	20-30	cl	0-10		0-0		0-0						
11		H	V			310	34	2	120	30	MP		BK	50-60	DZ	30-40	cl	0-10		0-0		0-0						
11		H	V			310	62	2	110	30	MP		BK	65-80	DZ	15-25	cl	0-10		0-0		0-0						
11		H	V			310	62	2	110	30	MP		BK	65-80	DZ	15-25	cl	0-10		0-0		0-0						
11		H	V			310	66	2	110	30	MP		BK	65-80	db	15-25	cl	0-10		0-0		0-0						
11		H	V			310	84	2	120	30	MP		BK	40-50	DZ	20-30	cr	10-20	hb	10-20	cl	0-5						
11		H	V			310	91	2	110	30	MP		BK	65-80	HB	15-25	cl	0-10										
11		H	V			310	94	2	120	30	MP		BK	50-70	DZ	15-25	hb	10-20	cl	0-10								

Lesná oblasť	Pod- oblasť	Kategória	Tvar	Spôsob obhosp.	Písmeno kategórie	HSLT	Porastový typ	SOP	Rubná doba	Obnovná doba	Hosp. spôsob	Hosp. spôsob	Cieľové drevinové zloženie															
													DR	%	DR	%	DR	%	DR	%	DR	%	DR	%	DR	%	DR	%
11		H	V			311	34	2	120	30	MP		BK	40-50	DZ	30-40	cl	0-10	oi	0-10								
11		H	V			311	59	2	90	30	MP		BK	40-50	CR	20-30	cl	5-10	hb	10-25								
11		H	V			311	62	2	110	30	MP		BK	75-85	dz	5-15	cl	5-10										
11		H	V			311	66	2	110	30	MP		BK	65-80	DZ	15-25	cl	0-10										
11		H	V			311	84	2	120	30	MP		BK	40-50	DZ	30-40	cr	5-10	hb	10-15	cl	0-10						
11		H	V			311	91	2	110	30	MP		BK	65-80	HB	15-25	cl	0-10										
11		H	V			311	94	2	120	30	MP		BK	40-50	DZ	30-40	cl	0-10	hb	10-20								
11		H	V			316	62	2	110	30	MP		BK	65-80	dz	10-15	oi	0-5	cl	0-15								
11		O	V		d	299	44	2	210	99	MP	UV	CR	80-90	dz	0-10	hb	0-10	cl	0-5								
11		O	V		d	299	84	2	210	99	MP	UV	DZ	60-75	CR	20-30	hb	5-15	ol	0-10								
11		O	V		d	396	62	2	210	99	MP	UV	BK	60-75	DZ	15-25	hb	0-15	cl	0-10								
11		O	V		d	396	66	2	210	99	MP	UV	BK	60-75	DZ	20-30	hb	0-15	cl	0-10								
18		H	V			208	41	1	110	30	MP		DZ	55-70	CR	15-30	bk	5-15	cl	10-15	hb	0-10						
18		H	V			208	84	1	110	30	MP		DZ	45-60	CR	15-30	hb	10-15	cl	0-15								
18		H	V			208	94	1	110	30	MP		DZ	45-55	BK	15-30	hb	10-15	cl	10-20								
18		H	V			211	84	1	110	30	MP		DZ	50-60	cr	10-20	hb	10-20	bk	10-20	cl	10-15						

3.4. Navrhované opatrenia, stanovenie harmonogramu ich plnenia, určenie subjektu zodpovedného za ich, stanovenie merateľných indikátorov ich plnenia

Číslo opatrenia	Opatrenie	Lokalita	Priorita
Operatívny cieľ č. 1.1. Zvýšiť a udržať populáciu strakoša kolesára (<i>Lanius minor</i>) na úrovni aspoň 15 obsadených revírov.			
1.1.1.	Zabezpečiť extenzívny spôsob obhospodarovania lúk a pasienkov	EFP2,EFP3	VP
1.1.2.	Zabezpečiť aby výmera TTP pri pozemkových úpravách neklesla o viac ako 10 % v príslušných katastrálnych územiach	EFP2,EFP3	VP
1.1.3.	Obmedziť využívanie pesticídov a insekticídov obzvlášť na poliach v blízkosti pasienkov, lúk a xerothermných biotopov	EFP2,EFP3	VP
1.1.4.	Lokálne ponechávať úhory vo forme pásov popri kultúrach poľnohospodárskych plodín	EFP2,EFP3	SP
1.1.5.	Na všetkých pozemkoch vo vlastníctve a správe štátu v CHVÚ zabezpečiť prioritne hospodárenie v súlade s nárokmi predmetu ochrany	EFP2,EFP3	VP
1.1.6.	Zabezpečiť v prípade záujmu vlastníkov výmenu súkromných pozemkov umiestnených v CHVÚ za štátne umiestnené mimo CHVÚ a sceliť drobné pozemky vlastnené štátom v rámci CHVÚ do väčších blokov prostredníctvom zámen	EFP2,EFP3	SP
1.1.7.	Zabezpečiť zníženie podielu výsadby nevhodných poľnohospodárskych kultúr pestovaných na energetické účely (kukurica, slnečnica, repka)	EFP2,EFP3	VP
1.1.8.	Dosadiť stromové aleje, malé poľné lesíky vhodnými drevinami na poľnohospodárskych pozemkoch	EFP2,EFP3	SP
1.1.9.	Ponechávať solitérne stromy v krajine a zabezpečiť vhodný rozsah porastu krovín na hniezdiskách strakoša kolesára	EFP2,EFP3	SP
1.1.10.	Dôsledne posúdiť zámery a navrhované činnosti s potenciálnym negatívnym dopadom na strakoša kolesára a povoliť ich iba v prípade ak sa nepreukáže významne negatívny dopad na predmety ochrany	EFP2,EFP3	SP
1.1.11.	Zabezpečiť každoročný monitoring strakoša kolesára v CHVÚ Cerová vrchovina-Porimavie	EFP2,EFP3	VP
1.1.12.	Podporiť zatrávenie ornej pôdy na významných hniezdiskách a loviskách druhu	EFP2, EFP3	VP
1.1.13.	Na hniezdiskách bez obhospodarovania zabezpečiť vhodný manažment (kosenie, pastvu)	EFP2, EFP3	VP
Operatívny cieľ č. 1.2. Zvýšiť a udržať populáciu výra skalného (<i>Bubo bubo</i>) na priemernej úrovni minimálne 3 obsadených revírov.			
1.2.1.	Zabezpečiť v prípade potreby vyhlásenie ochranej zóny v okolí hniezda výra skalného	EFP1, EFP2	VP
1.2.2.	V prípade realizácie investícií do cestovného ruchu, resp. aj iných väčších investícií dôsledne posúdiť ich dopad na predmet ochrany	EFP1, EFP2	VP

Číslo opatrenia	Opatrenie	Lokalita	Priorita
1.2.3.	Zabezpečiť ochranu hniezdnych lokalít a to predovšetkým v aktívnych kameňolomov, zabezpečiť aby nedošlo k zničeniu aktívnych hniezd ťažbou, usmerniť ťažbu	EFP1, EFP2	VP
1.2.4.	Zabezpečiť pravidelný monitoring celej populácie výra	EFP1, EFP2	VP
1.2.5.	Zabezpečiť inštaláciu zábran na stĺpy elektrického vedenia 22 kV v blízkosti hniezdísk	EFP1, EFP2	VP
1.2.6.	Nové elektrické vedenia ošetriť prvkami zamedzujúcim kolíziám	EFP1, EFP2	VP
1.2.7.	Zakázať otváranie nových kameňolomov (čadič, andezit)	EFP1, EFP2	SP
1.2.8.	Časovo a priestorovo usmerniť športovo-turistické aktivity na hniezdiskách výra	EFP1, EFP2	SP
1.2.9.	Realizovať manažment – redukcii náletových drevín na hniezdiskách výra	EFP1, EFP2	SP
Operatívny cieľ č. 1.3. Zvýšiť a udržať populáciu pipíšky chochlatej (<i>Galerida cristata</i>) na priemernej úrovni minimálne 30 obsadených revírov.			
1.3.1.	Zabezpečiť extenzívny spôsob obhospodarovania lúk a pasienkov	EFP2,EFP3	VP
1.3.2.	Zabezpečiť aby výmera TTP pri pozemkových úpravách neklesla o viac ako 10 % v príslušných katastrálnych územiach	EFP2,EFP3	VP
1.3.3.	Obmedziť využívanie pesticídov a insekticídov obzvlášť na poliach v blízkosti pasienkov, lúk	EFP2,EFP3	VP
1.3.4.	Lokálne ponechávať úhory vo forme pásov popri kultúrach poľnohospodárskych plodín	EFP2,EFP3	VP
1.3.5.	Na všetkých pozemkoch vo vlastníctve a správe štátu v CHVÚ zabezpečiť prioritne hospodárenie v súlade s nárokmi predmetu ochrany	EFP2,EFP3	VP
1.3.6.	Zabezpečiť v prípade záujmu vlastníkov výmenu súkromných pozemkov umiestnených v CHVÚ za štátne umiestnené mimo CHVÚ a sceliť drobné pozemky vlastnené štátom v rámci CHVÚ do väčších blokov prostredníctvom zámen	EFP2,EFP3	SP
1.3.7.	Zabezpečiť zníženie podielu výsadby nevhodných poľnohospodárskych kultúr pestovaných na energetické účely (kukurica, slnečnica, repka)	EFP2,EFP3	VP
1.3.8.	Dôsledne posúdiť zámery a navrhované činnosti s potenciálnym negatívnym dopadom na pipíšku chochlatú a povoliť ich iba v prípade ak sa nepreukáže významne negatívny dopad na predmety ochrany	EFP2,EFP3	SP
1.3.9.	Zabezpečiť každoročný monitoring pipíšky chochlatej v CHVÚ Cerová vrchovina-Porimavie	EFP2,EFP3	VP
1.3.10.	Podporiť zatrávnenie ornej pôdy na významných hniezdiskách a loviskách druhu	EFP2,EFP3	VP
Operatívny cieľ č. 1.4. Zvýšiť a udržať populáciu prepelice poľnej (<i>Coturnix coturnix</i>) na priemernej úrovni minimálne 135 obsadených revírov.			
1.4.1.	Zabezpečiť extenzívny spôsob obhospodarovania lúk a pasienkov	EFP2,EFP3	VP
1.4.2.	Zabezpečiť aby výmera TTP pri pozemkových úpravách neklesla o viac ako 10 % v príslušných katastrálnych územiach	EFP2,EFP3	VP

Číslo opatrenia	Opatrenie	Lokalita	Priorita
1.4.3.	Obmedziť využívanie pesticídov a insekticídov obzvlášť na poliach v blízkosti pasienkov, lúk	EFP2,EFP3	VP
1.4.4.	Lokálne ponechávať úhory vo forme pásov popri kultúrach poľnohospodárskych plodín	EFP2,EFP3	VP
1.4.5.	Na všetkých pozemkoch vo vlastníctve a správe štátu v CHVÚ zabezpečiť prioritne hospodárenie v súlade s nárokmi predmetu ochrany	EFP2,EFP3	VP
1.4.6.	Zabezpečiť v prípade záujmu vlastníkov výmenu súkromných pozemkov umiestnených v CHVÚ za štátne umiestnené mimo CHVÚ a sceliť drobné pozemky vlastnené štátom v rámci CHVÚ do väčších blokov prostredníctvom zámen	EFP2,EFP3	SP
1.4.7.	Zabezpečiť zníženie podielu výsadby nevhodných poľnohospodárskych kultúr pestovaných na energetické účely (kukurica, slnečnica, repka)	EFP2,EFP3	VP
1.4.8.	Dôsledne posúdiť zámery a navrhované činnosti s potenciálnym negatívnym dopadom na prepelicu poľnú a povoliť ich iba v prípade ak sa nepreukáže významne negatívny dopad na predmety ochrany	EFP2,EFP3	SP
1.4.9.	Zabezpečiť každoročný monitoring prepelice poľnej v CHVÚ Cerová vrchovina-Porimavie	EFP2,EFP3	VP
1.4.10.	Podporiť zatrávenie ornej pôdy na významných hniezdiskách a loviskách druhu	EFP2,EFP3	VP
1.4.11.	Podporovať kosenie trávnych porastov bez mulčovania	EFP2,EFP3	VP
1.4.12.	Vylúčiť mulčovanie v období od 1.3. do 31.8.	EFP2,EFP3	VP
1.4.13.	Posunúť prvý termín kosenia mimo obdobie 1.3.-31.8. na 20 % kosenej plochy	EFP2,EFP3	VP
Operatívny cieľ č. 2.1. Zvýšiť a udržať populáciu včelárika zlatého (<i>Merops apiaster</i>) na úrovni minimálne 130 obsadených revírov.			
2.1.1.	Monitorovať druh za účelom získania údajov o stave populácie a jej trendu	EFP2,EFP3	VP
2.1.2.	Pred začiatkom hniezdnej sezóny zabezpečiť každoročný monitoring stavu hniezdných lokalít s cieľom zistiť stav ich využívania, ohrozenie ťažbou piesku, mieru zarastania hniezdných stien a zavážania hniezdných lokalít odpadom	EFP2,EFP3	VP
2.1.3.	Udržiavať hniezdne lokality proti zarastaniu vegetáciou (kosenie, pastva) a zabezpečovať úpravu hniezdných stien tesne pred príchodom včelárikov na hniezdiská aktuálne tesne pred začiatkom hniezdného obdobia	EFP2,EFP3	VP
2.1.4.	Vytvárať nové hniezdne príležitosti s rozmermi minimálne 3 -5 m x 30-40 m a obnovovať zaniknuté kolmé steny	EFP2,EFP3	VP
2.1.5.	Kontrolovať lokality počas hniezdnej sezóny s cieľom monitorovať a adekvátne riešiť prípadné vyrušovanie alebo ničenie hniezdných nôr (nelegálna ťažba piesku, zapchávanie dier)	EFP2,EFP3	VP

Číslo opatrenia	Opatrenie	Lokalita	Priorita
2.1.6.	Využívať zákonné nástroje (komunikácia s majiteľmi, podnety na príslušné úrady, rozhodnutia) na pozastavenie legálnej ťažby v pieskovňach (aspoň priamo na a v okolí kolónii) po dobu nevyhnutnú pre bezpečné vyhniesdenie kolónii včelárikov zlatých	EFP2,EFP3	VP
2.1.7.	Realizovať ekovýchové aktivity pre miestne obyvateľstvo, zamerané na ochranu a výskum vtáctva s cieľom vytvoriť pozitívny vzťah k ochrane tohto druhu	EFP2,EFP3	VP
2.1.8.	Cielenou osvetou zlepšiť vzťah včelárov k tomuto druhu a tak eliminovať riziko jeho prenasledovania	EFP2,EFP3	VP
Operatívny cieľ č. 2.2. Zvýšiť a udržať populáciu d'atľa prostredného (<i>Dendrocopos medius</i>) na úrovni minimálne 200 obsadených revírov.			
2.2.1.	Vyčleniť 10 % LPF do 30 rokov do prísnej ochrany v CHVÚ	EFP1	VP
2.2.2.	Pri obnovnej ťažbe ponechať na dožitie min 5 stromov na ha	EFP1	VP
2.2.3.	Podporovať účelový a výberkový spôsob obnovy porastov s obnovnými prvkami na 1 výšku porastu a max. rozlohou 1 ha	EFP1	VP
2.2.4.	Podporovať obnovnú dobu porastov minimálne 40 rokov, v ochranných lesoch nepretržitú.	EFP1	VP
2.2.5.	Podporovať ponechanie min 10 m ³ /ha/rok mŕtveho dreva	EFP1	VP
2.2.6.	Vyhľadávať hniezdne stromy a zabezpečiť ich ochranu	EFP1	VP
2.2.7.	Nezvyšovať podiel nepôvodných druhov drevín v lesných porastoch	EFP1	VP
2.2.8.	Minimalizovať a usmerňovať chemizáciu v lesných porastoch	EFP1	VP
2.2.9.	Pri obnove porastov zabezpečiť aby na 1000 ha vždy aspoň 30 % výmery porastov tvorili porasty vo veku nad 80 rokov	EFP1	VP
2.2.10.	Zabezpečiť monitoring vybranej vzorky populácie druhu	EFP1	VP
Operatívny cieľ č. 3.1. Udržať populáciu škovránika stromového (<i>Lullula arborea</i>) na priemernej úrovni minimálne 115 obsadených revírov.			
3.1.1.	Zabezpečiť pravidelný monitoring populácie škovránika stromového	EFP2,EFP3	VP
3.1.2.	Zabezpečiť aby výmera TTP pri pozemkových úpravách neklesla o viac ako 10 % v príslušných katastrálnych územiach	EFP2,EFP3	VP
3.1.3.	Vylúčiť zalesňovanie xerothermných krovitých strání	EFP2,EFP3	VP
3.1.4.	Zabezpečiť dlhodobé poľnohospodárske využitie pozemkov vhodnou formou (pastva, kosenie)	EFP2,EFP3	VP
3.1.5.	V rámci usmerňovania poľnohospodárskej činnosti obmedziť používanie umelých hnojív a chemických látok na hniezdných lokalitách	EFP2,EFP3	VP
3.1.6.	Zabezpečiť na vhodných lokalitách zachovanie rôznovekých rozvoľnených porastov drevín a vhodnej štruktúry krovín a drevín	EFP2,EFP3	VP

Číslo opatrenia	Opatrenie	Lokalita	Priorita
3.1.7.	Zabezpečiť aby na pozemkoch vo vlastníctve štátu sa preferovalo hospodárenie s ohľadom na ciele ochrany prírody	EFP2,EFP3	SP
3.1.8.	Podporovať kosenie trávnych porastov bez mulčovania	EFP2,EFP3	SP
3.1.9.	Vylúčiť mulčovanie v období od 1.3. do 31.8.	EFP2,EFP3	SP
3.1.10.	Posunúť prvý termín kosenia mimo obdobie 1.3.-31.8. na 20 % kosenej plochy	EFP2,EFP3	SP
3.1.11.	Vylúčiť plošnú (nad 2 ha) chemizáciu na hniezdiskách škovránika	EFP2,EFP3	SP
Operatívny cieľ č. 3.2. Udržať populáciu výrika lesného (<i>Otus scops</i>) na priemernej úrovni minimálne 5 obsadených revírov.			
3.2.1.	Zabezpečiť pravidelný monitoring populácie výrika lesného	EFP2,EFP3	VP
3.2.2.	Zabezpečiť aby výmera TTP pri pozemkových úpravách neklesla o viac ako 10 % v príslušných katastrálnych územiach	EFP2,EFP3	VP
3.2.3.	Vylúčiť zalesňovanie xerothermných strání	EFP2,EFP3	SP
3.2.4.	Zabezpečiť dlhodobé poľnohospodárske využitie pozemkov vhodnou formou (pastva, kosenie)	EFP2,EFP3	VP
3.2.5.	Na lokalitách s výskytom výrika s absenutujúcim obhospodarovaním zabezpečiť manažment biotopov (kosenie alebo pastvu)	EFP2,EFP3	VP
3.2.6.	Vylúčiť používanie chemizácie v okruhu 500 m od hniezdiska výrika	EFP2,EFP3	VP
3.2.7.	V rámci usmerňovania poľnohospodárskej činnosti obmedziť používanie umelých hnojív a chemických látok na hniezdných lokalitách	EFP2,EFP3	VP
3.2.8.	Zabezpečiť na vhodných lokalitách zachovanie rôznovekých rozvolnených porastov drevín, solitérnych stromov, starých sadov	EFP2,EFP3	VP
3.2.9.	Zabezpečiť aby na pozemkoch vo vlastníctve štátu sa preferovalo hospodárenie s ohľadom na ciele ochrany prírody	EFP2,EFP3	VP
3.2.10.	Podporovať kosenie trávnych porastov bez mulčovania	EFP2,EFP3	SP
3.2.11.	Vylúčiť plošnú (nad 2 ha) chemizáciu na hniezdiskách škovránika	EFP2,EFP3	VP
3.2.12.	Zabezpečiť ochranu brehových porastov a v ich okolí zatrávniť 30 m široký pás	EFP2,EFP3	VP
3.2.13.	Podporiť zatrávnenie ornej pôdy na vybraných lokalitách	EFP2,EFP3	VP
3.2.14.	Podporiť hniezdenie výrika výrobou rozmerovo vhodných búdok	EFP2,EFP3	SP
3.2.15.	Zabezpečiť pastvu na vybraných lokalitách výrika (vrátanie LPF)	EFP2,EFP3	SP
Operatívny cieľ č. 3.3. Udržať populáciu bučičika močiarného (<i>Ixobrychus minutus</i>) na priemernej úrovni minimálne 4 obsadených revírov.			

Číslo opatrenia	Opatrenie	Lokalita	Priorita
3.3.1.	Realizovať pravidelný monitoring druhu za účelom zistenia veľkosti hniezdnej populácie a jej trendu	EFP4	VP
3.3.2.	Realizovať pravidelný monitoring biotopov za účelom zistenia stavu, vhodnosti a vývoja biotopov	EFP4	SP
3.3.3.	Zabezpečiť ochranu hniezdných biotopov a zachovanie ich priaznivého stavu, zamedziť likvidácii mokradových biotopov a nevhodným úpravám litorálnej vegetácie	EFP4	VP
3.3.4.	Usmerniť vodohospodársku činnosť v CHVÚ Cerová vrchovina-Porimavie a vykonať opatrenia pre zlepšenie vodného režimu v hniezdných biotopoch bučiacika močiarneho s cieľom udržať mokrade v dobrom stave, zabezpečiť stálu vodnú hladinu s optimálnou výškou vodného stĺpca a zabráňovať náhlym výrazným výkyvom vodnej hladiny na hniezdných lokalitách	EFP4	VP
3.3.5.	Revitalizovať degradované (zazemnené a zarastajúce mokrade) a vytvárať nové biotopy vhodné ako potencionálne hniezdiská, vykonávať cieleňy manažment (ochrana a podpora plávajúcej vodnej vegetácie, kosenie makrofytov, prehĺbovanie zazemnených mokradí, úpravy brehov)	EFP4	SP
3.3.6.	V rámci územnoplánovacích a iných strategických dokumentov požadovať zachovanie mokradí a vhodnej štruktúry krajiny	EFP4	VP
3.3.7.	Zvýšiť kontrolu a dodržiavanie predpisov na úseku ochrany prírody, vodného a odpadového hospodárstva, najmä v súvislosti so zasypávaním mokradí a znečisťovaním povrchových vôd	EFP4	VP
3.3.8.	Celoplošne eliminovať riziko zranení na konštrukciách 22 kV elektrických vedení inštalovaním chráničiek prípadne kabelážou v zemi a inštalovaním výstražných prvkov na trasách VN eliminovať riziká nárazov letiacich vtákov do el. vedení a zároveň zabrániť výstavbe nových vzdušných elektrických vedení	EFP4	VP
3.3.9.	Vylúčiť vstup a výkon práva rybárstva na hniezdných lokalitách a akékoľvek vyrušovanie v blízkosti hniezdných kolónií od 1.3. –31.7.	EFP4	VP
3.3.10.	Realizovať ekovýchovné aktivity pre miestne obyvateľstvo, zamerané na ochranu a výskum vodného vtáctva a mokradí s cieľom vytvoriť pozitívny vzťah k ochrane tohto druhu	EFP4	NP
3.3.11.	Vylúčiť výlov rybníkov a vypúšťanie vodných nádrží v období od 1.3. do 31.7.	EFP4	VP
3.3.12.	Pri vyhŕňaní a bagrovaní sedimentov z dna vodných nádrží vytvárať umelé hniezdne ostrovy	EFP4	SP
Operatívny cieľ č. 3.4. Udržať populáciu kane močiarnej (<i>Circus aeruginosus</i>) na priemernej úrovni minimálne 7 obsadených revírov.			
3.4.1.	Zabezpečiť extenzívny spôsob obhospodarovania lúk a pasienkov	EFP2,EFP3	VP
3.4.2.	Zabezpečiť aby výmera TTP pri pozemkových úpravach neklesla o viac ako 10 % v príslušných katastrálnych územiach	EFP2,EFP3	VP

Číslo opatrenia	Opatrenie	Lokalita	Priorita
3.4.3.	Obmedziť využívanie pesticídov a insekticídov obzvlášť na poliach v blízkosti pasienkov a lúk	EFP2,EFP3	VP
3.4.4.	Lokálne ponechávať úhory vo forme pásov popri kultúrach poľnohospodárskych plodín	EFP2,EFP3	SP
3.4.5.	Na všetkých pozemkoch vo vlastníctve a správe štátu v CHVÚ zabezpečiť prioritne hospodárenie v súlade s nárokmi predmetu ochrany	EFP2,EFP3	SP
3.4.6.	Zabezpečiť v prípade záujmu vlastníkov výmenu súkromných pozemkov umiestnených v CHVÚ za štátne umiestnené mimo CHVÚ a sceliť drobné pozemky vlastnené štátom v rámci CHVÚ do väčších blokov prostredníctvom zámen	EFP2,EFP3	SP
3.4.7.	Zabezpečiť zníženie podielu výsadby nevhodných poľnohospodárskych kultúr pestovaných na energetické účely (kukurica, slnečnica, repka)	EFP2,EFP3	VP
3.4.8.	Zapojiť poľovnícke združenia do intenzívnej kontroly dodržiavania poľovníckych predpisov a predpisov ochrany prírody, ako aj do eliminácie vykladania otrávených návnad	CHVÚ	SP
3.4.9.	Vypracovať a uviesť do praxe v spolupráci s vedením Slovenskej poľovníckej komory systém odhaľovania a kontroly pytliactva a trávenia zveri a dravých vtákov v CHVÚ	CHVÚ	SP
3.4.10.	Dôsledne posúdiť zámery a navrhované činnosti s potenciálnym negatívnym dopadom na kaňu močiarnu a povoliť ich iba v prípade ak sa nepreukáže významne negatívny dopad na predmety ochrany	EFP2,EFP3, EFP4	VP
3.4.11.	Celoplošne eliminovať riziko zranení na konštrukciách 22 kV elektrických vedení	CHVÚ	VP
3.4.12.	Zabezpečiť rekultiváciu vybraných zazemnených a odvodnených mokradí	EFP2,EFP3	SP
3.4.13.	Vylúčiť zásahy do hniezdnych biotopov kane močiarnej v čase hniezdenia, vylúčiť prudké zmeny hladiny vôd na rybníkoch a umelých vodných nádržiach s litorálnymi porastami vegetácie	EFP2,EFP3	VP
3.4.14.	Zabezpečiť dostatočnú rozlohu litorálnych porastov (aspoň 30 %) pri odbahňovaní vodných nádrží	EFP4	VP
3.4.15.	Zabezpečiť každoročný monitoring kane močiarnej v CHVÚ Cerová vrchovina - Porimavie	EFP2, EFP3, EFP4	VP
3.4.16.	Minimalizovať a usmerniť chemizáciu v mokradiach, ktoré sú hniezdiskami kane močiarnej	EFP4	VP
3.4.17.	Zabezpečiť ochranu hniezd kane močiarnej na poľnohospodárskej pôde dohľadom a posunutím termínu kosenia, žatvy	EFP2,EFP3	VP
Operatívny cieľ č. 3.5. Udržať populáciu rybárika riečneho (<i>Alcedo atthis</i>) na priemernej úrovni minimálne 12 obsadených revírov.			
3.5.1.	Zabezpečiť rekultiváciu vybraných zazemnených a odvodnených mokradí	EFP4,EFP5	VP
3.5.2.	Eliminovať prípadnú ďalšiu reguláciu vodných tokov a naopak zväziť a zrealizovať renaturalizáciu tokov na vhodných lokalitách	EFP4,EFP5	VP

Číslo opatrenia	Opatrenie	Lokalita	Priorita
3.5.3.	Eliminovať výstavbu vodných diel, MVE a protipovodňových úprav vodných tokov, pri ktorých by dochádzalo k deštrukcii prirodzených hlinitých brehov, odstráneniu pobrežnej vegetácie, ako aj k negatívnym zásahom do zloženia a početnosti rýb	EFP4,EFP5	VP
3.5.4.	Zamedziť deštrukcii hniezd ťažobnou aktivitou počas hniezdnej sezóny na štrkoviskách	CHVÚ	VP
3.5.5.	Pravidelne (min. každý štvrtý rok) upravovať (zošikmiť) brehy a steny štrkovísk a pieskovní na hniezdnych lokalitách	CHVÚ	VP
3.5.6.	Vytvárať nové hniezdne steny a hniezdne možnosti pre rybáríka riečneho	EFP4,EFP5	VP
3.5.7.	Dôsledne posúdiť zámery a navrhované činnosti s potenciálnym negatívnym dopadom na rybáríka riečneho a povoliť ich iba v prípade ak sa nepreukáže významne negatívny dopad na predmety ochrany	EFP4,EFP5	VP
3.5.8.	Zabezpečiť každoročný monitoring rybáríka riečneho v CHVÚ Cerová vrchovina-Porimavie	EFP4,EFP5	VP
Operatívny cieľ č. 3.6. Udržať populáciu včelára lesného (<i>Pernis apivorus</i>) na priemernej úrovni minimálne 15 obsadených revírov.			
3.6.1.	Zabezpečiť pravidelne monitoring vybraných hniezdnych okrskov včelára lesného	EFP1	VP
3.6.2.	V okolí vybraných hniezd zabezpečiť v prípade potreby vyhlásenie ochranných zón	EFP1	SP
3.6.3.	Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 1000 ha ostalo zachovaných minimálne 30 % obnovných porastov starších ako 80 rokov	EFP1	VP
3.6.4.	Vyčleniť 10 % LPF do 30 rokov do prísnej ochrany v CHVÚ	EFP1	SP
3.6.5.	Pri obnovnej ťažbe ponechať na dožitie min 5 stromov na ha	EFP1	VP
3.6.6.	Podporovať účelový a výberkový spôsob obnovy porastov s obnovnými prvkami na 1 výšku porastu a max. rozlohou 1 ha	EFP1	VP
3.6.7.	Podporovať obnovnú dobu porastov minimálne 40 rokov, v ochranných lesoch nepretržitú.	EFP1	VP
3.6.8.	Zabezpečiť kontrolnú činnosť dodržiavania obmedzení z dôvodov ochrany prírody	CHVÚ	SP
3.6.9.	Zpracovať relevantné opatrenia ako zásady hospodárenia v lese do novovypracúvaných PSL	EFP1	VP
3.6.10.	Zabezpečiť dlhodobé poľnohospodárske využitie pozemkov vhodnou formou (pastva, kosenie) a zabrániť opusteniu poľnohospodárskej pôdy.	EFP2,EFP3	VP
3.6.11.	Nové elektrické vedenia ošetriť prvkami zamedzujúcim kolíziám a rovnako ošetriť aj existujúce vedenia	CHVÚ	VP
3.6.12.	Usmerniť fotografovanie včelárov v blízkosti hniezdísk	EFP1	NP
3.6.13.	Zabezpečiť extenzívny spôsob obhospodarovania lúk a pasienkov	EFP2,EFP3	VP
3.6.14.	Zabezpečiť aby výmera TTP pri pozemkových úpravach neklesla o viac ako 10 % v príslušných katastrálnych územiach	EFP2,EFP3	VP

Číslo opatrenia	Opatrenie	Lokalita	Priorita
3.6.15.	Obmedziť využívanie pesticídov a insekticídov obzvlášť na poliach v blízkosti pasienkov a lúk	EFP2,EFP3	VP
Operatívny cieľ č. 3.7. Udržať populáciu krutohlava hnedého (<i>Jynx torquilla</i>) na priemernej úrovni minimálne 130 obsadených revírov.			
3.7.1.	Zabezpečiť pravidelný monitoring populácie krutohlava hnedého	EFP2,EFP3	VP
3.7.2.	Zabezpečiť aby výmera TTP pri pozemkových úpravách neklesla o viac ako 10 % v príslušných katastrálnych územiach	EFP2,EFP3	VP
3.7.3.	Vylúčiť zalesňovanie xerothermných krovitých strání	EFP2,EFP3	VP
3.7.4.	Zabezpečiť dlhodobé poľnohospodárske využitie pozemkov vhodnou formou (pastva, kosenie)	EFP2,EFP3	VP
3.7.5.	V rámci usmerňovania poľnohospodárskej činnosti obmedziť používanie umelých hnojív a chemických látok na hniezdných lokalitách	EFP2,EFP3	VP
3.7.6.	Zabezpečiť na vhodných lokalitách zachovanie rôznovekých rozvoľnených porastov drevín a vhodnej štruktúry krovín a drevín (v prípade potreby vhodne cieleným manažmentom alebo rozhodnutiami úradov)	EFP2,EFP3	VP
3.7.7.	Zabezpečiť aby na pozemkoch vo vlastníctve štátu sa preferovalo hospodárenie s ohľadom na ciele ochrany prírody	EFP2,EFP3	SP
3.7.8.	Vylúčiť plošnú (nad 2 ha) chemizáciu na hniezdiskách krutohlava	EFP2,EFP3	VP
Operatívny cieľ č. 3.8. Udržať populáciu penice jarabej (<i>Sylvia nisoria</i>) na priemernej úrovni minimálne 200 obsadených revírov.			
3.8.1.	Zabezpečiť pravidelný monitoring populácie penice jarabej	EFP2,EFP3	VP
3.8.2.	Zabezpečiť aby výmera TTP pri pozemkových úpravách neklesla o viac ako 10 % v príslušných katastrálnych územiach	EFP2,EFP3	VP
3.8.3.	Vylúčiť zalesňovanie xerothermných krovitých strání	EFP2,EFP3	VP
3.8.4.	Zabezpečiť dlhodobé poľnohospodárske využitie pozemkov vhodnou formou (pastva, kosenie)	EFP2,EFP3	VP
3.8.5.	V rámci usmerňovania poľnohospodárskej činnosti obmedziť používanie umelých hnojív a chemických látok na hniezdných lokalitách	EFP2,EFP3	VP
3.8.6.	Zabezpečiť na vhodných lokalitách zachovanie rôznovekých rozvoľnených porastov drevín a vhodnej štruktúry krovín a drevín (v prípade potreby vhodne cieleným manažmentom alebo rozhodnutiami úradov)	EFP2,EFP3	VP
3.8.7.	Zabezpečiť aby na pozemkoch vo vlastníctve štátu sa preferovalo hospodárenie s ohľadom na ciele ochrany prírody	EFP2,EFP3	SP
3.8.8.	Vylúčiť plošnú (nad 2 ha) chemizáciu na hniezdiskách penice jarabej	EFP2,EFP3	VP
Operatívny cieľ č. 3.9. Udržať populáciu hrdličky poľnej (<i>Streptopelia turtur</i>) na priemernej úrovni minimálne 350 obsadených revírov.			
3.9.1.	Zabezpečiť pravidelný monitoring populácie hrdličky poľnej	EFP2,EFP3	VP

Číslo opatrenia	Opatrenie	Lokalita	Priorita
3.9.2.	Zabezpečiť aby výmera TTP pri pozemkových úpravach neklesla o viac ako 10 % v príslušných katastrálnych územiach	EFP2,EFP3	VP
3.9.3.	Vylúčiť zalesňovanie xerothermných krovitých strání	EFP2,EFP3	VP
3.9.4.	Zabezpečiť dlhodobé poľnohospodárske využitie pozemkov vhodnou formou (pastva, kosenie)	EFP2,EFP3	VP
3.9.5.	V rámci usmerňovania poľnohospodárskej činnosti obmedziť používanie umelých hnojív a chemických látok na hniezdných lokalitách	EFP2,EFP3	VP
3.9.6.	Zabezpečiť na vhodných lokalitách zachovanie rôznovekých rozvoľnených porastov drevín a vhodnej štruktúry krovín a drevín (v prípade potreby vhodne cieleným manažmentom alebo rozhodnutiami úradov)	EFP2,EFP3	VP
3.9.7.	Zabezpečiť aby na pozemkoch vo vlastníctve štátu sa preferovalo hospodárenie s ohľadom na ciele ochrany prírody	EFP2,EFP3	SP
3.9.8.	Vylúčiť plošnú (nad 2 ha) chemizáciu na hniezdiskách hrdličky poľnej	EFP2,EFP3	VP
Operatívny cieľ č. 4.1. Zabezpečiť aktualizáciu vyhlášky č. 30/2008 Z. z. s cieľom prehodnotenia zakázaných činností tak aby boli adresné k požiadavkám predmetov ochrany.			
4.1.1.	Zhodnotiť efektívnosť súčasných obmedzení platných v CHVÚ a pokrytie opatrení navrhnutých v PS existujúcou vyhláškou 30/2008 Z.z. a platnou legislatívou	CHVÚ	VP
4.1.2.	Aktualizovať zoznam zakázaných činností vo vyhláške 30/2008 Z.z. aby kopíroval relevantné usmernenia a zásady hospodárenia vychádzajúce z programu starostlivosti o CHVÚ Cerová vrchovina-Porimavie	CHVÚ	VP
Operatívny cieľ č. 4.2. Vyhodnotiť adresnosť legislatívneho rámca pre ochranu predmetov ochrany a presadiť potrebné úpravy			
4.2.1.	Vyhodnotiť či sektorová legislatíva (poľnohospodárska, lesnícka, poľovnícka a i.) umožňuje realizáciu opatrení navrhovaných v PS	CHVÚ	VP
4.2.2.	Zasadiť sa za zmenu v národnej legislatíve v prípade ak realizácia niektorých opatrení navrhovaných v PS CHVÚ Cerová vrchovina-Porimavie naráža na legislatívne prekážky	CHVÚ	VP
Operatívny cieľ č. 5.1. Zlepšiť úroveň poznania vtáctva, propagovať myšlienku ochrany významnej ornitologickej lokality a vybudovať infraštruktúru pre pozorovanie vtáctva na lokalite.			
5.1.1.	Realizovať informačné a praktické ekovýchovné aktivity pre farmárov, lesníkov, poľovníkov a miestnych obyvateľov o význame tejto lokality	CHVÚ	VP
5.1.2.	Pri investíciách do mäkkých foriem cestovného ruchu (napr. výstavba nových turistických chodníkov, altánkov, rozhľadní) zvážiť a posúdiť tieto investície z pohľadu dopadu na predmety ochrany	CHVÚ	VP
5.1.3.	Usmerniť fotografovanie a filmovanie vtáctva v území tak, aby neohrozovalo vtáky na hniezdiskách a nevedlo k zmareniu hniezdení	CHVÚ	SP

Číslo opatrenia	Opatrenie	Lokalita	Priorita
5.1.4.	Každoročne organizovať exkurzie s pozorovaním vtáctva pre verejnosť	CHVÚ	VP
5.1.5.	Pravidelne organizovať prednášky a ďalšie ekovýchové aktivity na všetkých školách v obciach a mestách dotknutých CHVÚ	CHVÚ a okolie	VP
5.1.6.	Na vhodných miestach vybudovať infraštruktúru na pozorovania vtáctva (pozorovateľňu, fotokryty, informačné tabule, prístrešky)	CHVÚ	VP
5.1.7.	Vydávať letáky a iné vhodné propagačné materiály o lokalite a umiestňovať pravidelne súvisiace články aj do regionálnych médií a vydať film o lokalite.	CHVÚ	VP
5.1.8.	Realizovať rôzne ekovýchové a vzdelávacie podujatia za účelom získať pre mapovanie a ochranu obyvateľov (napr. tábory, semináre, školenia a pod.)	CHVÚ	SP
Operatívny cieľ č. 4.2. Zapájať miestnych obyvateľov do praktickej ochrany vtáctva, zapájať vlastníkov pozemkov do vykonávania praktického manažmentu.			
5.2.1.	Realizovať informačné aktivity pre farmárov, lesníkov, poľovníkov a miestnych obyvateľov o správnom hospodárení v CHVU	CHVÚ	VP
5.2.2.	Zabezpečiť dostatočné posunutie informácií vlastníkom a užívateľom pozemkov o možnostiach čerpania finančných prostriedkov, ktoré môžu prispieť k zlepšeniu podmienok pre ochranu druhov v území (operačné programy, PRV a pod.)	CHVÚ	VP
5.2.3.	V prípade dohody s vlastníkom zrealizovať platby za obmedzenia v dôsledku ochrany vzácnych druhov (pozemky v piatom stupni ochrany, resp. spadajúce do EFP1 do prísnejšej ochrany, resp. do zón ochrany hniezd) podľa § 61	CHVÚ	VP

Realizačné projekty navrhovaných opatrení

Praktická starostlivosť

1. Názov projektu a kód	SKCHVU003-01 Ochrana okolia hniezd dravcov
2. Príslušný operatívny cieľ	
3. Opatrenia	
4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	EFP1
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	Každoročne po vyhniezdení v celom období platnosti programu starostlivosti (2016-2045)
7. Spôsob riadenia	Vlastníci, resp. užívatelia pozemkov
8. Spôsob realizácie	Svojpomocne
9. Zodpovednosť za realizáciu	MŽP SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	29550 € 6000 € na vybavenie na dohľadávanie hniezd (GPS a pod) a 23550 € na ujmu za hospodárenie za jadrové zóny (5 hniezd môže posunúť rubnú dobu, t.j. dopad na ca 15,7 ha lesných porastov, ujma 50 EUR/ha/rok)
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	GPS, ďalekohľady, zariadenia na práce vo výške na stromoch (stupačky, laná, karabíny a pod.), fotoaparát.
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	Každoročne po skončení hniezdnej sezóny.

13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečná správa.
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 30/2008 Z.z.

1. Názov projektu a kód	SKCHVU003-02 Zníženie mortality vtáctva na elektrických vedeniach v CHVÚ Cerová vrchovina-Porimavie a okolí
2. Príslušný operatívny cieľ	
3. Opatrenia	
4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	CHVU
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	Priebežne
7. Spôsob riadenia	Príjemca projektu, t.j. organizácia aktívna v ochrane prírody, resp. v energetickom sektore
8. Spôsob realizácie	Dodávateľsky
9. Zodpovednosť za realizáciu	MZP SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	30000 €
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	Dodávateľ zabezpečuje technické zábrany ako na stĺpy elektrického vedenia nad rámec bežnej údržby na kritických úsekoch, tak na samotné vedenia (v prípade potreby), vysokozdvožné plošiny, rebríky, techniku pre práce vo výškach a ostatné potrebné vybavenie.
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	Priebežne po skončení stavby nového vedenia, resp. po ošetrení existujúceho vedenia systémom zábran proti zosadaniu, resp. kolízii s vtáctvom.
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečná správa.
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 30/2008 Z.z.

1. Názov projektu a kód	SKCHVU003-03 Ochrana hniezdných stromov dutinových hniezdíčov v CHVÚ Cerová vrchovina-Porimavie
2. Príslušný operatívny cieľ	
3. Opatrenia	
4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	EFP1
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	Priebežne
7. Spôsob riadenia	Príjemca projektu, t.j. organizácia aktívna v ochrane prírody, resp. organizácia ochrany prírody
8. Spôsob realizácie	Svojpomocne
9. Zodpovednosť za realizáciu	MZP SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	15000 € (ujma za jednotlivé stromy sa nevyrátava)
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	Dalekohľad, terénna obuv, terénne oblečenie, diktafón a zariadenie na prehrávanie vtáčích hlasov, GPS, materiál na označenie hniezdného stromu a PC na písanie podnetov.
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	Každoročne po ukončení hniezdnej sezóny
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečná správa sumarizujúca počty zistených stromov a počty stromov s dosiahnutou ochranou a súvisiacimi údajmi.
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 30/2008 Z.z.

1. Názov projektu a kód	SKCHVU003-04 Zlepšenie hniezdných podmienok pre výrika v CHVÚ Cerová vrchovina-Porimavie
2. Príslušný operatívny cieľ	

3. Opatrenia	
4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	EFP2,EFP3
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	Priebežne
7. Spôsob riadenia	Príjemca projektu, t.j. organizácia aktívna v ochrane prírody, resp. organizácia ochrany prírody
8. Spôsob realizácie	Dodávateľsky
9. Zodpovednosť za realizáciu	MZP SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	15000 €
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	Zariadenia a materiál na výrobu búdok (píly, klince, kladivá, dosky) a materiál na lezenie na stromy (skoby, laná, karabíny a pod.).
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	Každý rok po skončení kalendárneho roka
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečná správa po každom období s prijatým projektom na doplnenie búdok pre zlepšenie hniezdnych podmienok..
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 30/2008 Z.z.

1. Názov projektu a kód	SKCHVU003-05 Zlepšenie podmienok pre hniezdenie rybárika riečneho
2. Príslušný operatívny cieľ	
3. Opatrenia	
4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	EFP4,EFP5
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	2017-2020
7. Spôsob riadenia	Príjemca projektu, t.j. organizácia aktívna v ochrane prírody, resp. organizácia ochrany prírody alebo správca toku
8. Spôsob realizácie	Dodávateľsky
9. Zodpovednosť za realizáciu	MZP SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	80000 €
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	Mechanizácia a zariadenie na úpravu hniezdnych stien a náklady na vytvorenie umelých hniezdnych dutín
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	R. 2021.
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečná správa realizačného projektu
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 30/2008 Z.z.

1. Názov projektu a kód	SKCHVU003-06 Ochrana biotopov strakoša kolesára a výrika lesného v CHVÚ Cerová vrchovina-Porimavie
2. Príslušný operatívny cieľ	
3. Opatrenia	
4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	EFP2,EFP3
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	Priebežne
7. Spôsob riadenia	Príjemca projektu, t.j. organizácia aktívna v ochrane prírody, resp. organizácia ochrany prírody a vlastníci pozemkov, resp. užívateľa
8. Spôsob realizácie	Dodávateľsky alebo svojpomocne
9. Zodpovednosť za realizáciu	MZP SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	169200 € Spolu každoročne bude potrebné manažovať približne 141 ha (5 lokalít s polomerom 300 m) pri cene 40 EUR/ha za manažment
11. Špecifikácia potrebného technického	Zariadenie na 1xročné kosenie trávnych porastov kde

vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	absentuje pastva, prípadne na preriedenie porastu krovín.
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	Každý rok po skončení kalendárneho roku.
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečná správa.
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 30/2008 Z.z.

1. Názov projektu a kód	SKCHVU003-07 Ochrana biotopov penice jarabej v CHVÚ Cerová vrchovina-Porimavie
2. Príslušný operatívny cieľ	
3. Opatrenia	
4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	EFP2,EFP3
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	2017-2020
7. Spôsob riadenia	Príjemca projektu, t.j. organizácia aktívna v ochrane prírody, resp. organizácia ochrany prírody a vlastníci pozemkov, resp. užívateľa
8. Spôsob realizácie	Dodávateľsky alebo svojpomocne
9. Zodpovednosť za realizáciu	MZP SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	510000 € Spolu za manažment približne 150 ha biotopov, ktoré dnes nespĺňajú nároky penice jarabej a ostatných druhov biotopov
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	Krovinorezy, štiepkovače, kosačky.
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	R.2021.
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečná správa.
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 30/2008 Z.z.

1. Názov projektu a kód	SKCHVU003-08 Obnovenie mokradí v CHVÚ Cerová vrchovina-Porimavie
2. Príslušný operatívny cieľ	
3. Opatrenia	
4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	EFP2,EFP3
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	2017-2020
7. Spôsob riadenia	Príjemca projektu, t.j. organizácia aktívna v ochrane prírody, resp. organizácia ochrany prírody a vlastníci pozemkov, resp. užívateľa
8. Spôsob realizácie	Dodávateľsky alebo svojpomocne
9. Zodpovednosť za realizáciu	MZP SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	430000 € Náklady za obnovu a vytvorenie vybraných mokradí zaniknutých pri melioráciách v minulosti na PPF ako hniezdisko pre bučiacika a rybárka
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	Krovinorezy, štiepkovače, kosačky.
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	R.2021.
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečná správa.
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 30/2008 Z.z.

Monitoring bioty územia

1. Názov projektu a kód	SKCHVU003-09 Monitoring populácií vtáctva v CHVÚ Cerová vrchovina-Porimavie
2. Príslušný operatívny cieľ	
3. Opatrenia	
4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	CHVÚ a bezprostredné okolie
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	Každoročne po vyhniezdení v celom období platnosti programu starostlivosti (2016-2045)
7. Spôsob riadenia	Príjemca projektu, t.j. organizácia aktívna v ochrane prírody
8. Spôsob realizácie	Svojpomocne
9. Zodpovednosť za realizáciu	MŽP SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	60000 € (náklady za zvýšený výkon príslušných správ ŠOP SR, prípadne pre externých mapovateľov v prípade potreby)
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	Monokulárne ďalekohľady, binokulár, zápisník, GPS, diktafóny, pohonné hmoty.
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	Každoročne po skončení hniezdnej sezóny, v prípade telemetrie priebežne
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečná správa po ukončení sezóny v prípade finančnej podpory projektu, údaje zapísané do databáz príjemcu projektu.
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 30/2008 Z.z.

Regulovanie návštevnosti územia a zvyšovanie povedomia

1. Názov projektu a kód	SKCHVU003-10 Usmernenie návštevnosti v chránených územiach v CHVÚ Cerová vrchovina-Porimavie prostredníctvom stráže prírody
2. Príslušný operatívny cieľ	
3. Opatrenia	
4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	CHVÚ
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	Priebežne v celom období platnosti programu starostlivosti (2016-2045)
7. Spôsob riadenia	Príjemca projektu, t.j. organizácia aktívna v ochrane prírody, resp. organizácia ochrany prírody
8. Spôsob realizácie	Svojpomocne
9. Zodpovednosť za realizáciu	MŽP SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	15000 € (zvýšené nároky na výkon oproti súčasnosti)
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	Monokulárne ďalekohľady, binokulár, zápisník, pohonné hmoty, bločky, terénna obuv, terénne oblečenie, diktafóny predovšetkým pre potreby kontroly okolia hniezdísk druhov v prípade ochrany zón dravcov.
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	Každoročne po skončení hniezdnej sezóny, v prípade telemetrie priebežne
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečná správa po ukončení sezóny v prípade finančnej podpory projektu
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 30/2008 Z.z.

1. Názov projektu a kód	SKCHVU003-11 Posilnenie ekovýchovy a poznania o význame územia v CHVÚ Cerová vrchovina-Porimavie
2. Príslušný operatívny cieľ	

3. Opatrenia	
4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	CHVÚ
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	Priebežne
7. Spôsob riadenia	Príjemca projektu, t.j. organizácia aktívna v ochrane prírody, resp. organizácia ochrany prírody
8. Spôsob realizácie	Dodávateľsky, Svojpomocne
9. Zodpovednosť za realizáciu	MŽP SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	45000 €
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	Dataproyektor a technika na tlač propagačných a vzdelávacích materiálov.
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	Každoročne po skončení kalendárneho roku
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečná správa
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 30/2008 Z.z.

1. Názov projektu a kód	SKCHVU003-12 Výstavba infraštruktúry pre pozorovanie vtáctva v CHVÚ Cerová vrchovina-Porimavie
2. Príslušný operatívny cieľ	
3. Opatrenia	
4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	CHVÚ
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	2017-2020
7. Spôsob riadenia	Príjemca projektu, t.j. organizácia aktívna v ochrane prírody, resp. organizácia ochrany prírody
8. Spôsob realizácie	Dodávateľsky
9. Zodpovednosť za realizáciu	MŽP SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	55000 € (výstavba troch pozorovateľní vtáctva, informačných tabulí a fotokrytov)
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	Dataproyektor a technika na tlač propagačných a vzdelávacích materiálov.
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	R.2021
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečná správa
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 30/2008 Z.z.

Usmernenie hospodárenia v území a zosúldanie protichodných záujmov

1. Názov projektu a kód	SKCHVU003-13 Zhodnotenie dopadu nových zámerov a plánovaných činností na CHVÚ a zlepšenie kontroly plnenia priorít ochrany prírody a zásad, legislatívy a pravidiel hospodárenia v území
2. Príslušný operatívny cieľ	
3. Opatrenia	
4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	CHVÚ
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	Priebežne
7. Spôsob riadenia	Organizácia ochrany prírody
8. Spôsob realizácie	Svojpomocne
9. Zodpovednosť za realizáciu	MŽP SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	15000 €
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	PC a vybavenie potrebné na prípravu stanovísk, štúdií, posúdenia dopadu na CHVÚ, nákup potrebných

	údajov (napríklad GIS vrstiev a pod.)
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	Priebežne po ukončení hodnotenia každého projektu samostatne.
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečná správa z hodnotenia každého zámeru samostatne.
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 30/2008 Z.z.

1. Názov projektu a kód	SKCHVU003-14 Prehodnotenie zákazov v rámci vyhlášky CHVÚ č. 30/2008 Z.z., ktorou sa vyhlasuje CHVÚ Cerová vrchovina-Porimavie a prijatie úprav vyhlášky
2. Príslušný operatívny cieľ	
3. Opatrenia	
4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	CHVU
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	2017-2020
7. Spôsob riadenia	Organizácia ochrany prírody, príslušné úrady
8. Spôsob realizácie	Svojpomocne
9. Zodpovednosť za realizáciu	MZP SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	15000 €
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	Stolný počítač pre vypracovanie projektu ochrany, dataprojektor pre prerokovanie návrhu s dotknutými a GIS vrstvy potrebné pre daný projekt ochrany a ďalšie materiály a údaje potrebné pre vypracovanie podkladov pre projekt ochrany.
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	R. 2021
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Nariadenie vlády.
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 30/2008 Z.z.

Súhrnný prehľad realizačných projektov a predpokladaných nákladov programu starostlivosti (roky 2016 – 2031)

Kód projektu	Názov projektu	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)
		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
SKCHVU003-01	Ochrana okolia hniezd dravcov	985	985	985	985	985	985	985	985	985	985	985	985	985	985	985	985
SKCHVU003-02	Zníženie mortality vtáctva na elektrických vedeniach v CHVÚ Cerová vrchovina-Porimavie a okolí	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000
SKCHVU003-03	Ochrana hniezdnych stromov dutinových hniezdičov v CHVÚ Cerová vrchovina-Porimavie	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500
SKCHVU003-04	Zlepšenie hniezdnych podmienok pre výrika v CHVÚ Cerová vrchovina-Porimavie	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500
SKCHVU003-05	Zlepšenie podmienok pre hniezdenie rybárika riečneho	0	20000	20000	20000	20000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
SKCHVU003-06	Ochrana biotopov strakoša kolesára a výrika lesného v CHVÚ Cerová vrchovina-Porimavie	5640	5640	5640	5640	5640	5640	5640	5640	5640	5640	5640	5640	5640	5640	5640	5640
SKCHVU003-07	Ochrana biotopov penice jarabej v CHVÚ Cerová vrchovina-Porimavie	0	127500	127500	127500	127500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
SKCHVU003-08	Obnovenie mokradí v CHVÚ Cerová vrchovina-Porimavie	0	107500	107500	107500	107500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
SKCHVU003-09	Monitoring populácií vtáctva v CHVÚ Cerová vrchovina-Porimavie	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000
SKCHVU003-10	Usmernenie návštevnosti v chránených územiach v CHVÚ Cerová vrchovina-Porimavie prostredníctvom stráže prírody	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500
SKCHVU003-11	Posilnenie ekovýchovy a poznania o význame územia v CHVÚ Cerová vrchovina-Porimavie	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500
SKCHVU003-12	Výstavba infraštruktúry pre pozorovanie vtáctva v CHVÚ Cerová vrchovina-Porimavie	0	13750	13750	13750	13750	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
SKCHVU003-13	Zhodnotenie dopadu nových zámerov a plánovaných činností na CHVÚ a zlepšenie kontroly plnenia priorit ochrany prírody a zásad, legislatívy a pravidiel hospodárenia v území	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500
SKCHVU003-14	Prehodnotenie zákazov v rámci vyhlášky CHVÚ č. 30/2008 Z.z., ktorou sa vyhlasuje CHVÚ Cerová vrchovina-Porimavie a prijatie úprav vyhlášky	0	3750	3750	3750	3750	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Spolu	13125	285625	285625	285625	285625	13125	13125	13125	13125	13125	13125	13125	13125	13125	13125	13125

Súhrnný prehľad realizačných projektov a predpokladaných nákladov programu starostlivosti (roky 2032 – 2045)

Kód projektu	Názov projektu	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Spolu (€)
		2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	2041	2042	2043	2044	2045	2016-45	
SKCHVU003-01	Ochrana okolia hniezd dravcov	985	985	985	985	985	985	985	985	985	985	985	985	985	985	985	29550
SKCHVU003-02	Zníženie mortality vtáctva na elektrických vedeniach v CHVÚ Cerová vrchovina-Porimavie a okolí	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	30000
SKCHVU003-03	Ochrana hniezdných stromov dutinových hniezdičov v CHVÚ Cerová vrchovina-Porimavie	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	15000
SKCHVU003-04	Zlepšenie hniezdných podmienok pre výrika v CHVÚ Cerová vrchovina-Porimavie	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	15000
SKCHVU003-05	Zlepšenie podmienok pre hniezdenie rybárika riečneho	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	80000
SKCHVU003-06	Ochrana biotopov strakoša kolesára a výrika lesného v CHVÚ Cerová vrchovina-Porimavie	5640	5640	5640	5640	5640	5640	5640	5640	5640	5640	5640	5640	5640	5640	5640	169200
SKCHVU003-07	Ochrana biotopov penice jarabej v CHVÚ Cerová vrchovina-Porimavie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	510000
SKCHVU003-08	Obnovenie mokradí v CHVÚ Cerová vrchovina-Porimavie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	430000
SKCHVU003-09	Monitoring populácií vtáctva v CHVÚ Cerová vrchovina-Porimavie	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	60000
SKCHVU003-10	Usmernenie návštevnosti v chránených územiach v CHVÚ Cerová vrchovina-Porimavie prostredníctvom stráže prírody	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	15000
SKCHVU003-11	Posilnenie ekovýchovy a poznania o význame územia v CHVÚ Cerová vrchovina-Porimavie	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	45000
SKCHVU003-12	Výstavba infraštruktúry pre pozorovanie vtáctva v CHVÚ Cerová vrchovina-Porimavie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	55000
SKCHVU003-13	Zhodnotenie dopadu nových zámerov a plánovaných činností na CHVÚ a zlepšenie kontroly plnenia priorit ochrany prírody a zásad, legislatívy a pravidiel hospodárenia v území	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	15000
SKCHVU003-14	Prehodnotenie zákazov v rámci vyhlášky CHVÚ č. 30/2008 Z.z., ktorou sa vyhlasuje CHVÚ Cerová vrchovina-Porimavie a prijatie úprav vyhlášky	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	15000
	Spolu	13125	13125	13125	13125	13125	13125	13125	13125	13125	13125	13125	13125	13125	13125	13125	1483750

4. Spôsob vyhodnocovania

4. Spôsob vyhodnocovania plnenia programu starostlivosti

Logická matica vyhodnocovania programu starostlivosti

Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
Dlhodobé ciele			
1. Zlepšiť súčasný nepriaznivý stav výberových druhu <i>Lanius minor</i> , <i>Bubo bubo</i> , <i>Galerida cristata</i> , <i>Coturnix coturnix</i> .	Kategória priaznivého stavu	Pravidelné vyhodnotenie priaznivého stavu (raz za 5-6 rokov)	Plní sa / neplní sa
2. Zlepšiť súčasný priaznivý stav hodnotený stupňom B na stupeň A u druhov <i>Merops apiaster</i> , <i>Dendrocopos medius</i> .	Kategória priaznivého stavu	Pravidelné vyhodnotenie priaznivého stavu (raz za 5-6 rokov)	Plní sa / neplní sa
3. Udržať súčasný priaznivý stav druhov vtákov <i>Lullula arborea</i> , <i>Otus scops</i> , <i>Ixobrychus minutus</i> , <i>Circus aeruginosus</i> , <i>Alcedo atthis</i> , <i>Pernis apivorus</i> , <i>Jynx torquilla</i> , <i>Sylvia nisoria</i> , <i>Streptopelia turtur</i> .	Kategória priaznivého stavu	Pravidelné vyhodnotenie priaznivého stavu (raz za 5-6 rokov)	Plní sa / neplní sa
4. Zabezpečiť adresný legislatívny rámec pre zlepšenie kvality biotopov predmetov ochrany v CHVÚ Cerová vrchovina-Porimavie.	Schválená úprava vyhlášky	Zoznam adresných zakázaných činností v úprave	Plní sa (ak sú zákazy v zmene pre rybára adresné, ak sú upravené predmety ochrany, ak sú adekvátne upravené hranice)/ Plní sa čiastočne / Neplní sa (ak zmeny nie sú adresné, ak nie sú upravené predmety ochrany, ak nie sú adekvátne upravené hranice)
5. Zvýšiť ekologické povedomie miestnych obyvateľov a zlepšiť spoluprácu s vlastníkmi a správcami pozemkov pri ochrane vtáctva.	Počet oslovených osôb	Prezenčné listiny	Plní sa / neplní sa
Operatívne ciele			
1.1. Zvýšiť a udržať populáciu strakoša kolesára (<i>Lanius minor</i>) na úrovni aspoň 15 obsadených revírov.	Počet párov	Každoročné zhodnotenie po hniezdnej sezóne	Plní sa / neplní sa
1.2. Zvýšiť a udržať populáciu výra skalného (<i>Bubo bubo</i>) na priemernej úrovni minimálne 3 obsadených revírov.	Počet párov	Každoročné zhodnotenie po hniezdnej sezóne	Plní sa / neplní sa
1.3. Zvýšiť a udržať populáciu pipíšky chochlatej (<i>Galerida cristata</i>) na priemernej úrovni minimálne 30 obsadených revírov.	Počet párov	Každoročné zhodnotenie po hniezdnej sezóne	Plní sa / neplní sa
1.4. Zvýšiť a udržať populáciu prepelice poľnej (<i>Coturnix coturnix</i>) na priemernej úrovni minimálne 135 obsadených revírov.	Počet párov	Každoročné zhodnotenie po hniezdnej sezóne	Plní sa / neplní sa
2.1. Zvýšiť a udržať populáciu včelárika zlatého (<i>Merops apiaster</i>) na úrovni minimálne 130 obsadených revírov.	Počet párov	Každoročné zhodnotenie po hniezdnej sezóne	Plní sa / neplní sa
2.2. Zvýšiť a udržať populáciu datľa prostredného (<i>Dendrocopos medius</i>) na úrovni minimálne 200 obsadených revírov.	Počet párov	Každoročné zhodnotenie po hniezdnej sezóne	Plní sa / neplní sa
3.1. Udržať populáciu škovránika stromového (<i>Lullula arborea</i>) na priemernej úrovni minimálne 115 obsadených revírov.	Počet párov	Každoročné zhodnotenie po hniezdnej sezóne	Plní sa / neplní sa
3.2. Udržať populáciu výrika lesného (<i>Otus scops</i>) na priemernej úrovni minimálne 5	Počet párov	Každoročné zhodnotenie po	Plní sa / neplní sa

Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
obsadených revírov.		hniezdnej sezóny	
3.3. Udržať populáciu bučiarika močiarného (<i>Ixobrychus minutus</i>) na priemernej úrovni minimálne 4 obsadených revírov.	Počet párov	Každoročné zhodnotenie po hniezdnej sezóne	Plní sa / neplní sa
3.4. Udržať populáciu kane močiarnej (<i>Circus aeruginosus</i>) na priemernej úrovni minimálne 7 obsadených revírov.	Počet párov	Každoročné zhodnotenie po hniezdnej sezóne	Plní sa / neplní sa
3.5. Udržať populáciu rybárika riečného (<i>Alcedo atthis</i>) na priemernej úrovni minimálne 12 obsadených revírov.	Počet párov	Každoročné zhodnotenie po hniezdnej sezóne	Plní sa / neplní sa
3.6. Udržať populáciu včelára lesného (<i>Pernis apivorus</i>) na priemernej úrovni minimálne 15 obsadených revírov.	Počet párov	Každoročné zhodnotenie po hniezdnej sezóne	Plní sa / neplní sa
3.7. Udržať populáciu krutohlava hnedého (<i>Jynx torquilla</i>) na priemernej úrovni minimálne 130 obsadených revírov.	Počet párov	Každoročné zhodnotenie po hniezdnej sezóne	Plní sa / neplní sa
3.8. Udržať populáciu penice jarabej (<i>Sylvia nisoria</i>) na priemernej úrovni minimálne 200 obsadených revírov.	Počet párov	Každoročné zhodnotenie po hniezdnej sezóne	Plní sa / neplní sa
3.9. Udržať populáciu hrdličky poľnej (<i>Streptopelia turtur</i>) na priemernej úrovni minimálne 350 obsadených revírov.	Počet párov	Každoročné zhodnotenie po hniezdnej sezóne	Plní sa / neplní sa
4.1. Zabezpečiť aktualizáciu vyhlášky č. 30/2008 Z. z. s cieľom prehodnotenia zakázaných činností tak aby boli adresné k požiadavkám predmetov ochrany.	Schválená úprava vyhlášky	Zoznam adresných zakázaných činností v úprave	Plní sa (ak sú zákazy v zmene vyhlášky adresná)/ Plní sa čiastočne / Neplní sa (ak zmeny nie sú adresné)
4.2. Vyhodnotiť adresnosť legislatívneho rámca pre ochranu predmetov ochrany a presadiť potrebné úpravy	Vyhotovená štúdia, prípadne úpravy legislatívy	Dodaná štúdia analyzujúca legislatívne limity ochrany predmetov ochrany. Legislatívne úpravy v prospech predmetov ochrany	Plní sa (ak je vypracovaná štúdia a ak sú potrebné úpravy legislatívy, ak sú prijaté) / Neplní sa (ak nie je vypracovaná štúdia alebo ak nie sú prijaté potrebné úpravy legislatívy)
5.1. Zlepšiť úroveň poznania vtáctva, propagovať myšlienku ochrany významnej ornitologickej lokality a vybudovať infraštruktúru pre pozorovanie vtáctva na lokalite.	Počet oslovených osôb	Prezenčné listiny	Plní sa / neplní sa
5.2. Zapájať miestnych obyvateľov do praktickej ochrany vtáctva, zapájať vlastníkov pozemkov do vykonávania praktického manažmentu.	Počet oslovených osôb	Prezenčné listiny	Plní sa / neplní sa
Opatrenia			
1.1.1. Zabezpečiť extenzívny spôsob obhospodarovania lúk a pasienkov	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.1.2. Zabezpečiť aby výmera TTP pri pozemkových úpravách neklesla o viac ako 10 % v príslušných katastrálnych územiach	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.1.3. Obmedziť využívanie pesticídov a insekticídov obzvlášť na poliach v blízkosti pasienkov, lúk a xerothermných biotopov	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.1.4. Lokálne ponechávať úhory vo forme pásov popri kultúrach poľnohospodárskych plodín	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov,	Plní sa / neplní sa

Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
		organizácie OP	
1.1.5. Na všetkých pozemkoch vo vlastníctve a správe štátu v CHVÚ zabezpečiť prioritne hospodárenie v súlade s nárokmi predmetu ochrany	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.1.6. Zabezpečiť v prípade záujmu vlastníkov výmenu súkromných pozemkov umiestnených v CHVÚ za štátne umiestnené mimo CHVÚ a sceliť drobné pozemky vlastnené štátom v rámci CHVÚ do väčších blokov prostredníctvom zámen	Počet zámenných zmluv	Zámenné zmluvy	Plní sa / neplní sa
1.1.7. Zabezpečiť zníženie podielu výsadby nevhodných poľnohospodárskych kultúr pestovaných na energetické účely (kukurica, slnečnica, repka)	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.1.8. Dosadiť stromové aleje, malé poľné lesíky vhodnými drevinami na poľnohospodárskych pozemkoch	Počet vysadených stromov	Správy z realizačných projektov	Plní sa / neplní sa
1.1.9. Ponechávať solitérne stromy v krajine a zabezpečiť vhodný rozsah porastu krovín na hniezdiskách strakoša kolesára	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.1.10. Dôsledne posúdiť zámery a navrhované činnosti s potenciálnym negatívnym dopadom na strakoša kolesára a povoliť ich iba v prípade ak sa nepreukáže významne negatívny dopad na predmety ochrany	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.1.11. Zabezpečiť každoročný monitoring strakoša kolesára v CHVÚ Cerová vrchovina-Porimavie	Počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
1.1.12. Podporiť zatrávnenie ornej pôdy na významných hniezdiskách a loviskách druhu	Rozloha vytvorených biotopov	Správa z realizačných projektov	Plní sa / neplní sa
1.1.13. Na hniezdiskách bez obhospodarovania zabezpečiť vhodný manažment (kosenie, pastvu)	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.2.1. Zabezpečiť v prípade potreby vyhlásenie ochrannej zóny v okolí hniezda výra skalného	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.2.2. V prípade realizácie investícií do cestovného ruchu, resp. aj iných väčších investícií dôsledne posúdiť ich dopad na predmet ochrany	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.2.3. Zabezpečiť ochranu hniezdných lokalít a to predovšetkým v aktívnych kameňolomov, zabezpečiť aby nedošlo k zničeniu aktívnych hniezd ťažbou, usmerniť ťažbu	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.2.4. Zabezpečiť pravidelný monitoring celej populácie výra	Počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
1.2.5. Zabezpečiť inštaláciu zábran na stĺpy elektrického vedenia 22 kV v blízkosti hniezdísk	Dĺžka vedení bez zábran proti sadaniu / kolíziám vtáctva	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa (ak dĺžka klesá) / neplní sa (ak rdážka stagnuje alebo rastie)
1.2.6. Nové elektrické vedenia ošetriť prvkami zamedzujúcim kolíziám	Dĺžka vedení bez zábran proti sadaniu / kolíziám vtáctva	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa (ak dĺžka klesá) / neplní sa (ak rdážka stagnuje alebo rastie)

Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
1.2.7. Zakázať otváranie nových kameňolomov (čadič, andezit)	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.2.8. Časovo a priestorovo usmerniť športovo-turistické aktivity na hniezdiskách výra	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.2.9. Realizovať manažment – redukcii náletových drevín na hniezdiskách výra	Počet lokalít so zrealizovaným manažmentom	Správa z realizačného projektu	Plní sa / neplní sa
1.3.1. Zabezpečiť extenzívny spôsob obhospodarovania lúk a pasienkov	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.3.2. Zabezpečiť aby výmera TTP pri pozemkových úpravách neklesla o viac ako 10 % v príslušných katastrálnych územiach	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.3.3. Obmedziť využívanie pesticídov a insekticídov obzvlášť na poliach v blízkosti pasienkov, lúk	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.3.4. Lokálne ponechávať úhory vo forme pásov popri kultúrach poľnohospodárskych plodín	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.3.5. Na všetkých pozemkoch vo vlastníctve a správe štátu v CHVÚ zabezpečiť prioritne hospodárenie v súlade s nárokmi predmetu ochrany	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.3.6. Zabezpečiť v prípade záujmu vlastníkov výmenu súkromných pozemkov umiestnených v CHVÚ za štátne umiestnené mimo CHVÚ a sceliť drobné pozemky vlastnené štátom v rámci CHVÚ do väčších blokov prostredníctvom zámen	Počet zámenných zmlúv	Zámenné zmluvy	Plní sa / neplní sa
1.3.7. Zabezpečiť zníženie podielu výsadby nevhodných poľnohospodárskych kultúr pestovaných na energetické účely (kukurica, slnečnica, repka)	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.3.8. Dôsledne posúdiť zábery a navrhované činnosti s potenciálnym negatívnym dopadom na pipíšku chochlatú a povoliť ich iba v prípade ak sa nepreukáže významne negatívny dopad na predmety ochrany	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.3.9. Zabezpečiť každoročný monitoring pipíšky chochlatej v CHVÚ Cerová vrchovina-Porimavie	Počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
1.3.10. Podporiť zatrávnenie ornej pôdy na významných hniezdiskách a loviskách druhu	Rozloha vytvorených biotopov	Správa z realizačných projektov	Plní sa / neplní sa
1.4.1. Zabezpečiť extenzívny spôsob obhospodarovania lúk a pasienkov	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.4.2. Zabezpečiť aby výmera TTP pri pozemkových úpravách neklesla o viac ako 10 % v príslušných katastrálnych územiach	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.4.3. Obmedziť využívanie pesticídov	Počet stanovísk a	Stanoviská	Plní sa / neplní sa

Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
a insekticídov obzvlášť na poliach v blízkosti pasienkov, lúk	rozhodnutí	príslušných úradov, organizácie OP	
1.4.4. Lokálne ponechávať úhory vo forme pásov popri kultúrach poľnohospodárskych plodín	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.4.5. Na všetkých pozemkoch vo vlastníctve a správe štátu v CHVÚ zabezpečiť prioritne hospodárenie v súlade s nárokmi predmetu ochrany	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.4.6. Zabezpečiť v prípade záujmu vlastníkov výmenu súkromných pozemkov umiestnených v CHVÚ za štátne umiestnené mimo CHVÚ a sceliť drobné pozemky vlastnené štátom v rámci CHVÚ do väčších blokov prostredníctvom zámen	Počet zámenných zmlúv	Zámenné zmluvy	Plní sa / neplní sa
1.4.7. Zabezpečiť zníženie podielu výsadby nevhodných poľnohospodárskych kultúr pestovaných na energetické účely (kukurica, slnečnica, repka)	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.4.8. Dôsledne posúdiť zámery a navrhované činnosti s potenciálnym negatívnym dopadom na prepelicu poľnú a povoliť ich iba v prípade ak sa nepreukáže významne negatívny dopad na predmety ochrany	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.4.9. Zabezpečiť každoročný monitoring prepelice poľnej v CHVÚ Cerová vrchovina-Porimavie	Počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
1.4.10. Podporiť zatrávnenie ornej pôdy na významných hniezdiskách a loviskách druhu	Rozloha vytvorených biotopov	Správa z realizačných projektov	Plní sa / neplní sa
1.4.11. Podporovať kosenie trávnych porastov bez mulčovania	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.4.12. Vylúčiť mulčovanie v období od 1.3. do 31.8.	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
1.4.13. Posunúť prvý termín kosenia mimo obdobie 1.3.-31.8. na 20 % kosenej plochy	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.1.1. Monitorovať druh za účelom získania údajov o stave populácie a jej trendu	Počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.1.2. Pred začiatkom hniezdnej sezóny zabezpečiť každoročný monitoring stavu hniezdných lokalít s cieľom zistiť stav ich využívania, ohrozenie ťažbou piesku, mieru zarastania hniezdných stien a zavážania hniezdných lokalít odpadom	Rozloha vhodných biotopov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
2.1.3. Udržiavať hniezdne lokality proti zarastaniu vegetáciou (kosenie, pastva) a zabezpečovať úpravu hniezdných stien tesne pred príchodom včelárikov na hniezdiská aktuálne tesne pred začiatkom hniezdného obdobia	Dĺžka udržiavaných stien	Správa z realizačného projektu	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa

Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
2.1.4. Vytvárať nové hniezdne príležitosti s rozmermi minimálne 3 -5 m x 30-40 m a obnovovať zaniknuté kolmé steny	Dĺžka vytvorených stien	Správa z realizačného projektu	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.1.5. Kontrolovať lokality počas hniezdnej sezóny s cieľom monitorovať a adekvátne riešiť prípadné vyrušovanie alebo ničenie hniezdných nôr (nelegálna ťažba piesku, zapchávanie dier)	Počet kontrol v CHVU	Záznamy z kontrol	Plní sa / neplní sa
2.1.6. Využívať zákonné nástroje (komunikácia s majiteľmi, podnety na príslušné úrady, rozhodnutia) na pozastavenie legálnej ťažby v pieskovňach (aspoň priamo na a v okolí kolónii) po dobu nevyhnutnú pre bezpečné vyhniezdenie kolónii včelárikov zlatých	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.1.7. Realizovať ekovýchovné aktivity pre miestne obyvateľstvo, zamerané na ochranu a výskum vtáctva s cieľom vytvoriť pozitívny vzťah k ochrane tohto druhu	Počet oslovených osôb	Prezenčné listiny, fotografie zo stretnutí	Plní sa / neplní sa
2.1.8. Cielenou osvetou zlepšiť vzťah včelárov k tomuto druhu a tak eliminovať riziko jeho prenasledovania	Počet oslovených osôb	Prezenčné listiny, fotografie zo stretnutí	Plní sa / neplní sa
2.2.1. Vyčleniť 10 % LPF do 30 rokov do prísnej ochrany v CHVÚ	Rozloha jednotlivých stupňov ochrany národnej sústavy CHU spadajúce do CHVU	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.2.2. Pri obnovnej ťažbe ponechať na dožitie min 5 stromov na ha	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.2.3. Podporovať účelový a výberkový spôsob obnovy porastov s obnovnými prvkami na 1 výšku porastu a max. rozlohou 1 ha	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.2.4. Podporovať obnovnú dobu porastov minimálne 40 rokov, v ochranných lesoch nepretržitú.	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.2.5. Podporovať ponechanie min 10 m ³ /ha/rok mŕtveho dreva	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.2.6. Vyhľadávať hniezdne stromy a zabezpečiť ich ochranu	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.2.7. Nezvyšovať podiel nepôvodných druhov drevín v lesných porastoch	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.2.8. Minimalizovať a usmerňovať chemizáciu v lesných porastoch	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.2.9. Pri obnove porastov zabezpečiť aby na 1000 ha vždy aspoň 30 % výmery porastov tvorili porasty vo veku nad 80 rokov	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
2.2.10. Zabezpečiť monitoring vybranej vzorky populácie druhu	Počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
3.1.1. Zabezpečiť pravidelný monitoring	Počet párov	Záznamy	Plní sa (ak sú

Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
populácie škovránika stromového		z monitoringu zadané do databázy	každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
3.1.2. Zabezpečiť aby výmera TTP pri pozemkových úpravách neklesla o viac ako 10 % v príslušných katastrálnych územiach	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
3.1.3. Vylúčiť zalesňovanie xerothermných krovitých strání	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
3.1.4. Zabezpečiť dlhodobé poľnohospodárske využitie pozemkov vhodnou formou (pastva, kosenie)	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
3.1.5. V rámci usmerňovania poľnohospodárskej činnosti obmedziť používanie umelých hnojív a chemických látok na hniezdných lokalitách	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
3.1.6. Zabezpečiť na vhodných lokalitách zachovanie rôznovekých rozvoľnených porastov drevín a vhodnej štruktúry krovín a drevín	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
3.1.7. Zabezpečiť aby na pozemkoch vo vlastníctve štátu sa preferovalo hospodárenie s ohľadom na ciele ochrany prírody	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
3.1.8. Podporovať kosenie trávnych porastov bez mulčovania	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
3.1.9. Vylúčiť mulčovanie v období od 1.3. do 31.8.	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
3.1.10. Posunúť prvý termín kosenia mimo obdobie 1.3.-31.8. na 20 % kosenej plochy	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
3.1.11. Vylúčiť plošnú (nad 2 ha) chemizáciu na hniezdiskách škovránika	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
3.2.1. Zabezpečiť pravidelný monitoring populácie výrika lesného	Počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
3.2.2. Zabezpečiť aby výmera TTP pri pozemkových úpravách neklesla o viac ako 10 % v príslušných katastrálnych územiach	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
3.2.3. Vylúčiť zalesňovanie xerothermných strání	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
3.2.4. Zabezpečiť dlhodobé poľnohospodárske využitie pozemkov vhodnou formou (pastva, kosenie)	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
3.2.5. Na lokalitách s výskytom výrika s absenutujúcim obhospodarovaním zabezpečiť manažment biotopov (kosenie	Rozloha zmanažovaných biotopov	Správa z realizačných projektov	Plní sa / neplní sa

Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
alebo pastvu)			
3.2.6. Vylúčiť používanie chemizácie v okruhu 500 m od hniezdiska výrika	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
3.2.7. V rámci usmerňovania poľnohospodárskej činnosti obmedziť používanie umelých hnojív a chemických látok na hniezdných lokalitách	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
3.2.8. Zabezpečiť na vhodných lokalitách zachovanie rôznovekých rozvoľnených porastov drevín, solitérnych stromov, starých sádov	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
3.2.9. Zabezpečiť aby na pozemkoch vo vlastníctve štátu sa preferovalo hospodárenie s ohľadom na ciele ochrany prírody	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
3.2.10. Podporovať kosenie trávnych porastov bez mulčovania	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
3.2.11. Vylúčiť plošnú (nad 2 ha) chemizáciu na hniezdiskách škovránika	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
3.2.12. Zabezpečiť ochranu brehových porastov a v ich okolí zatravníť 30 m široký pás	Rozloha zatravněných biotopov	Správa z realizačných projektov	Plní sa / neplní sa
3.2.13. Podporiť zatravněnie ornej pôdy na vybraných lokalitách	Rozloha vytvorených biotopov	Správa z realizačných projektov	Plní sa / neplní sa
3.2.14. Podporiť hniezdenie výrika výrobou rozmerovo vhodných búdok	Počet vyvesených búdok	Správa z realizačných projektov	Plní sa / neplní sa
3.2.15. Zabezpečiť pastvu na vybraných lokalitách výrika (vráťanie LPF)	Rozloha manažovaných biotopov	Správa z realizačných projektov	Plní sa / neplní sa
3.3.1. Realizovať pravidelný monitoring druhu za účelom zistenia veľkosti hniezdnej populácie a jej trendu	Počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
3.3.2. Realizovať pravidelný monitoring biotopov za účelom zistenia stavu, vhodnosti a vývoja biotopov	Rozloha vhodných biotopov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
3.3.3. Zabezpečiť ochranu hniezdných biotopov a zachovanie ich priaznivého stavu, zamedziť likvidácii mokraďových biotopov a nevhodným úpravám litorálnej vegetácie	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
3.3.4. Usmerniť vodohospodársku činnosť v CHVÚ Cerová vrchovina-Porimavie a vykonať opatrenia pre zlepšenie vodného režimu v hniezdných biotopoch bučičačika močiarného s cieľom udržať mokrade v dobrom stave, zabezpečiť stálu vodnú hladinu s optimálnou výškou vodného stĺpca a zabráňovať náhlým výrazným výkyvom vodnej hladiny na hniezdných lokalitách	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
3.3.5. Revitalizovať degradované (zazemnené a zarastajúce mokrade) a	Rozloha revitalizovaných mokraďí	Správa z realizačných	Plní sa / neplní sa

Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
vytvárať nové biotopy vhodné ako potencionálne hniezdiská, vykonávať cieleň manažment (ochrana a podpora plávajúcej vodnej vegetácie, kosenie makrofytov, prehĺbovanie zazemnených mokradí, úpravy brehov)		projektov	
3.3.6. V rámci územnoplánovacích a iných strategických dokumentov požadovať zachovanie mokradí a vhodnej štruktúry krajiny	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
3.3.7. Zvýšiť kontrolu a dodržiavanie predpisov na úseku ochrany prírody, vodného a odpadového hospodárstva, najmä v súvislosti so zasypávaním mokradí a znečisťovaním povrchových vôd	Počet kontrol v CHVU	Správy z kontrol	Plní sa / neplní sa
3.3.8. Celoplošne eliminovať riziko zranení na konštrukciách 22 kV elektrických vedení inštalovaním chráničiek prípadne kabelážou v zemi a inštalovaním výstražných prvkov na trasách VN eliminovať riziká nárazov letiacich vtákov do el. vedení a zároveň zabrániť výstavbe nových vzdušných elektrických vedení	Dĺžka vedení bez zábran proti sadaniu / kolíziám vtáctva	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa (ak dĺžka klesá) / neplní sa (ak rdĺžka stagnuje alebo rastie)
3.3.9. Vylúčiť vstup a výkon práva rybárstva na hniezdných lokalitách a akékoľvek vyrušovanie v blízkosti hniezdných kolónií od 1.3. –31.7.	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
3.3.10. Realizovať ekovýchovné aktivity pre miestne obyvateľstvo, zamerané na ochranu a výskum vodného vtáctva a mokradí s cieľom vytvoriť pozitívny vzťah k ochrane tohto druhu	Počet oslovených osôb	Prezenčné listiny, fotografie zo stretnutí	Plní sa / neplní sa
3.3.11. Vylúčiť výlov rybníkov a vypúšťanie vodných nádrží v období od 1.3. do 31.7.	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
3.3.12. Pri vyhŕňaní a bagrovaní sedimentov z dna vodných nádrží vytvárať umelé hniezdne ostrovy	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
3.4.1. Zabezpečiť extenzívny spôsob obhospodarovania lúk a pasienkov	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
3.4.2. Zabezpečiť aby výmera TTP pri pozemkových úpravách neklesla o viac ako 10 % v príslušných katastrálnych územiach	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
3.4.3. Obmedziť využívanie pesticídov a insekticídov obzvlášť na poliach v blízkosti pasienkov a lúk	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
3.4.4. Lokálne ponechávať úhory vo forme pásov popri kultúrach poľnohospodárskych plodín	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
3.4.5. Na všetkých pozemkoch vo vlastníctve a správe štátu v CHVÚ zabezpečiť prioritne hospodárenie v súlade s nárokmi predmetu ochrany	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
3.4.6. Zabezpečiť v prípade záujmu vlastníkov výmenu súkromných pozemkov umiestnených v CHVÚ za štátne umiestnené mimo CHVÚ a sceliť drobné	Počet zámenných zmlúv	Zámenné zmluvy	Plní sa / neplní sa

Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
pozemky vlastnené štátom v rámci CHVÚ do väčších blokov prostredníctvom zámen			
3.4.7. Zabezpečiť zníženie podielu výsadby nevhodných poľnohospodárskych kultúr pestovaných na energetické účely (kukurica, slnečnica, repka)	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
3.4.8. Zapojiť poľovnícke združenia do intenzívnej kontroly dodržiavania poľovníckych predpisov a predpisov ochrany prírody, ako aj do eliminácie vykladania otrávených návnad	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontrol	Plní sa / neplní sa
3.4.9. Vypracovať a uviesť do praxe v spolupráci s vedením Slovenskej poľovníckej komory systém odhaľovania a kontroly pytlactva a trávenia zveri a dravých vtákov v CHVÚ	Počet štúdií	Správa z realizačného projektu	Plní sa / neplní sa
3.4.10. Dôsledne posúdiť zámery a navrhované činnosti s potenciálnym negatívnym dopadom na kaňu močiarnu a povoliť ich iba v prípade ak sa nepreukáže významne negatívny dopad na predmety ochrany	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
3.4.11. Celoplošne eliminovať riziko zranení na konštrukciách 22 kV elektrických vedení	Dĺžka vedení bez zábran proti sadaniu / kolíziám vtáctva	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa (ak dĺžka klesá) / neplní sa (ak rúžka stagnuje alebo rastie)
3.4.12. Zabezpečiť rekultiváciu vybraných zazemnených a odvodnených mokradí	Rozloha obnovených mokradí	Správa z realizačného projektu	Plní sa / neplní sa
3.4.13. Vylúčiť zásahy do hniezdných biotopov kane močiarnej v čase hniezdenia, vylúčiť prudké zmeny hladiny vôd na rybníkoch a umelých vodných nádržiach s litorálnymi porastami vegetácie	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
3.4.14. Zabezpečiť dostatočnú rozlohu litorálnych porastov (aspoň 30 %) pri odbahňovaní vodných nádrží	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
3.4.15. Zabezpečiť každoročný monitoring kane močiarnej v CHVÚ Cerová vrchovina - Porimavie	Počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
3.4.16. Minimalizovať a usmerniť chemizáciu v mokradiach, ktoré sú hniezdiskami kane močiarnej	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
3.4.17. Zabezpečiť ochranu hniezd kane močiarnej na poľnohospodárskej pôde dohľadánim a posunutím termínu kosenia, žatvy	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
3.5.1. Zabezpečiť rekultiváciu vybraných zazemnených a odvodnených mokradí	Rozloha obnovených mokradí	Správa z realizačného projektu	Plní sa / neplní sa
3.5.2. Eliminovať prípadnú ďalšiu reguláciu vodných tokov a naopak zväziť a zrealizovať renaturalizáciu tokov na vhodných lokalitách	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
3.5.3. Eliminovať výstavbu vodných diel, MVE a protipovodňových úprav vodných tokov, pri ktorých by dochádzalo k deštrukcii prirodzených hlinitých brehov, odstráneniu pobrežnej vegetácie, ako aj k negatívnym zásahom do zloženia a početnosti rýb	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa

Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
3.5.4. Zamedziť deštrukcii hniezd ťažobnou aktivitou počas hniezdnej sezóny na štrkoviskách	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
3.5.5. Pravidelne (min. každý štvrtý rok) upravovať (zošíkmiť) brehy a steny štrkovísk a pieskovní na hniezdných lokalitách	Dĺžka upravených hniezdných stien	Správa z realizačných projektov	Plní sa / neplní sa
3.5.6. Vytvárať nové hniezdne steny a hniezdne možnosti pre rybárika riečného	Dĺžka vytvorených hniezdných stien	Správa z realizačných projektov	Plní sa / neplní sa
3.5.7. Dôsledne posúdiť zámery a navrhované činnosti s potenciálnym negatívnym dopadom na rybárika riečného a povoliť ich iba v prípade ak sa nepreukáže významne negatívny dopad na predmety ochrany	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
3.5.8. Zabezpečiť každoročný monitoring rybárika riečného v CHVÚ Cerová vrchovina-Porimavie	Počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
3.6.1. Zabezpečiť pravidelne monitoring vybraných hniezdných okrskov včelára lesného	Počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
3.6.2. V okolí vybraných hniezd zabezpečiť v prípade potreby vyhlásenie ochranných zón	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
3.6.3. Pri obnovnej ťažbe zabezpečiť, aby vždy na každú jednotku plochy 1000 ha ostalo zachovaných minimálne 30 % obnovných porastov starších ako 80 rokov	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
3.6.4. Vyčleniť 10 % LPF do 30 rokov do prísnej ochrany v CHVÚ	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
3.6.5. Pri obnovnej ťažbe ponechať na dožitie min 5 stromov na ha	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
3.6.6. Podporovať účelový a výberkový spôsob obnovy porastov s obnovnými prvkami na 1 výšku porastu a max. rozlohou 1 ha	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
3.6.7. Podporovať obnovnú dobu porastov minimálne 40 rokov, v ochranných lesoch nepretržitú.	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
3.6.8. Zabezpečiť kontrolnú činnosť dodržiavania obmedzení z dôvodov ochrany prírody	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontrol	Plní sa / neplní sa
3.6.9. Zapracovať relevantné opatrenia ako zásady hospodárenia v lese do novovypracúvaných PSL	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
3.6.10. Zabezpečiť dlhodobé poľnohospodárske využitie pozemkov vhodnou formou (pastva, kosenie) a zabrániť opusteniu poľnohospodárskej pôdy.	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
3.6.11. Nové elektrické vedenia ošetriť	Dĺžka vedení bez zábran	Zhodnotenie raz	Plní sa (ak dĺžka klesá)

Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
prvkami zamedzujúcim kolíziám a rovnako ošetriť aj existujúce vedenia	proti sadaniu / kolíziám vtáctva	za päť rokov	/ neplní sa (ak rdlžka stagnuje alebo rastie)
3.6.12. Usmerniť fotografovanie včelárov v blízkosti hniezdísk	Počet kontrol v CHVU	Záznamy z kontrol	Plní sa / neplní sa
3.6.13. Zabezpečiť extenzívny spôsob obhospodarovania lúk a pasienkov	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
3.6.14. Zabezpečiť aby výmera TTP pri pozemkových úpravách neklesla o viac ako 10 % v príslušných katastrálnych územiach	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
3.6.15. Obmedziť využívanie pesticídov a insekticídov obzvlášť na poliach v blízkosti pasienkov a lúk	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
3.7.1. Zabezpečiť pravidelný monitoring populácie krutohlava hnedého	Počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
3.7.2. Zabezpečiť aby výmera TTP pri pozemkových úpravách neklesla o viac ako 10 % v príslušných katastrálnych územiach	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
3.7.3. Vylúčiť zalesňovanie xerothermných krovitých strání	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
3.7.4. Zabezpečiť dlhodobé poľnohospodárske využitie pozemkov vhodnou formou (pastva, kosenie)	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
3.7.5. V rámci usmerňovania poľnohospodárskej činnosti obmedziť používanie umelých hnojív a chemických látok na hniezdných lokalitách	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
3.7.6. Zabezpečiť na vhodných lokalitách zachovanie rôznovekých rozvoľnených porastov drevín a vhodnej štruktúry krovín a drevín (v prípade potreby vhodne cieleným manažmentom alebo rozhodnutiami úradov)	Počet stanovísk a rozhodnutí, rozloha zmanažovaných biotopov	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP, Správy z realizačných projektov	Plní sa / neplní sa
3.7.7. Zabezpečiť aby na pozemkoch vo vlastníctve štátu sa preferovalo hospodárenie s ohľadom na ciele ochrany prírody	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
3.7.8. Vylúčiť plošnú (nad 2 ha) chemizáciu na hniezdiskách krutohlava	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
3.8.1. Zabezpečiť pravidelný monitoring populácie penice jarabej	Počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
3.8.2. Zabezpečiť aby výmera TTP pri pozemkových úpravách neklesla o viac ako 10 % v príslušných katastrálnych územiach	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
3.8.3. Vylúčiť zalesňovanie xerothermných krovitých strání	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov,	Plní sa / neplní sa

Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
		organizácie OP	
3.8.4. Zabezpečiť dlhodobé poľnohospodárske využitie pozemkov vhodnou formou (pastva, kosenie)	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
3.8.5. V rámci usmerňovania poľnohospodárskej činnosti obmedziť používanie umelých hnojív a chemických látok na hniezdnych lokalitách	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
3.8.6. Zabezpečiť na vhodných lokalitách zachovanie rôznovekých rozvoľnených porastov drevín a vhodnej štruktúry krovin a drevín (v prípade potreby vhodne cieleným manažmentom alebo rozhodnutiami úradov)	Počet stanovísk a rozhodnutí, rozloha zmanažovaných biotopov	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP, Správy z realizačných projektov	Plní sa / neplní sa
3.8.7. Zabezpečiť aby na pozemkoch vo vlastníctve štátu sa preferovalo hospodárenie s ohľadom na ciele ochrany prírody	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
3.8.8. Vylúčiť plošnú (nad 2 ha) chemizáciu na hniezdiskách penice jarabej	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
3.9.1. Zabezpečiť pravidelný monitoring populácie hrdličky poľnej	Počet párov	Záznamy z monitoringu zadané do databázy	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
3.9.2. Zabezpečiť aby výmera TTP pri pozemkových úpravách neklesla o viac ako 10 % v príslušných katastrálnych územiach	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
3.9.3. Vylúčiť zalesňovanie xerothermých krovitých strání	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
3.9.4. Zabezpečiť dlhodobé poľnohospodárske využitie pozemkov vhodnou formou (pastva, kosenie)	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
3.9.5. V rámci usmerňovania poľnohospodárskej činnosti obmedziť používanie umelých hnojív a chemických látok na hniezdnych lokalitách	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
3.9.6. Zabezpečiť na vhodných lokalitách zachovanie rôznovekých rozvoľnených porastov drevín a vhodnej štruktúry krovin a drevín (v prípade potreby vhodne cieleným manažmentom alebo rozhodnutiami úradov)	Počet stanovísk a rozhodnutí, rozloha zmanažovaných biotopov	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP, Správy z realizačných projektov	Plní sa / neplní sa
3.9.7. Zabezpečiť aby na pozemkoch vo vlastníctve štátu sa preferovalo hospodárenie s ohľadom na ciele ochrany prírody	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
3.9.8. Vylúčiť plošnú (nad 2 ha) chemizáciu na hniezdiskách hrdličky poľnej	Počet stanovísk a rozhodnutí	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
4.1.1. Zhodnotiť efektívnosť súčasných obmedzení platných v CHVÚ a pokrytie opatrení navrhnutých v PS existujúcou vyhláškou 30/2008 Z.z. a platnou	Počet štúdií	Zhotovené štúdie	Plní sa / neplní sa

Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
legislatívou			
4.1.2. Aktualizovať zoznam zakázaných činností vo vyhláške 30/2008 Z.z. aby kopíroval relevantné usmernenia a zásady hospodárenia vychádzajúce z programu starostlivosti o CHVÚ Cerová vrchovina-Porimavie	Schválená úprava vyhlášky	Hranice územia	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
4.1.1. Vyhodnotiť či sektorová legislatíva (poľnohospodárska, lesnícka, poľovnícka a i.) umožňuje realizáciu opatrení navrhovaných v PS	Počet štúdií	Zhotovené štúdie	Plní sa / neplní sa
4.1.2. Zasadit' sa za zmenu v národnej legislatíve v prípade ak realizácia niektorých opatrení navrhovaných v PS CHVÚ Cerová vrchovina-Porimavie naráža na legislatívne prekážky	Schválená úprava legislatívy, počet štúdií	Príslušné legislatívne predpisy	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
5.1.1. Realizovať informačné a praktické ekovýchové aktivity pre farmárov, lesníkov, poľovníkov a miestnych obyvateľov o význame tejto lokality	Počet workshopov, prednášok a stretnutí	Prezenčné listiny	Plní sa / neplní sa
5.1.2. Pri investíciách do mäkkých foriem cestovného ruchu (napr. výstavba nových turistických chodníkov, altánkov, rozhľadní) zvážiť a posúdiť tieto investície z pohľadu dopadu na predmety ochrany	Počet stanovísk k zámerom a činnostiam	Stanoviská príslušných úradov, organizácie OP	Plní sa / neplní sa
5.1.3. Usmerniť fotografovanie a filmovanie vtáctva v území tak, aby neohrozovalo vtáky na hniezdiskách a nevedlo k zmareniu hniezdení	Počet kontrol v CHVÚ	Záznamy z kontroly	Plní sa priebežne / neplní sa priebežne
5.1.4. Každoročne organizovať exkurzie s pozorovaním vtáctva pre verejnosť	Počet exkurzií	Prezenčné listiny	Plní sa / neplní sa
5.1.5. Pravidelne organizovať prednášky a ďalšie ekovýchové aktivity na všetkých školách v obciach a mestách dotknutých CHVÚ	Počet workshopov, prednášok a stretnutí	Prezenčné listiny	Plní sa / neplní sa
5.1.6. Na vhodných miestach vybudovať infraštruktúru na pozorovania vtáctva (pozorovateľňu, fotokryty, informačné tabule, prístrešky)	Počet vybudovaných prvkov turistickej infraštruktúry	Správy z realizačných projektov	Plní sa / neplní sa
5.1.7. Vydávať letáky a iné vhodné propagačné materiály o lokalite a umiestňovať pravidelne súvisiace články aj do regionálnych médií a vydať film o lokalite.	Počet titulov publikácií a článkov	Výtlačky publikácií a článkov	Plní sa / neplní sa
5.1.8. Realizovať rôzne ekovýchové a vzdelávacie podujatia za účelom získať pre mapovanie a ochranu obyvateľov (napr. tábory, semináre, školenia a pod.)	Počet workshopov, prednášok a stretnutí	Prezenčné listiny	Plní sa / neplní sa
5.2.1. Realizovať informačné aktivity pre farmárov, lesníkov, poľovníkov a miestnych obyvateľov o správnom hospodárení v CHVÚ	Počet workshopov, prednášok a stretnutí	Prezenčné listiny	Plní sa / neplní sa
5.2.2. Zabezpečiť dostatočné posunutie informácií vlastníkom a užívateľom pozemkov o možnostiach čerpania finančných prostriedkov, ktoré môžu prispieť k zlepšeniu podmienok pre ochranu druhov v území (operačné programy, PRV a pod.)	Počet workshopov, prednášok a stretnutí	Prezenčné listiny	Plní sa / neplní sa
5.2.3. V prípade dohody s vlastníkov zrealizovať platby za obmedzenia v dôsledku ochrany vzácnych druhov (pozemky spadajúce do EFP1 do prísnejšej ochrany národnej sústavy CHÚ,	Počet vlastníkov s vysporiadanými náhradami	Zmluvy	Plní sa / neplní sa

Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
resp. do zón ochrany hniezd) podľa § 61			

5. Použité podklady a zdroje informácií

Použité zdroje:

- Miklós, L., 2002. Atlas krajiny Slovenskej republiky. I. vyd., Bratislava: Ministerstvo životného prostredia SR; Banská Bystrica: Slovenská agentúra životného prostredia
- Vass, D., 1988. Regionálne geologické členenie Západných Karpát a severných výbežkov Panónskej panvy na území ČSSR, Bratislava: Geologický ústav Dionýza Štúra
- Hraško, J., Linkeš, V., Šály, R., Šurina, B., 1993. Pôdna mapa Slovenska, Bratislava: Výskumný ústav pôdoznanectva a ochrany pôdy
- Register evidencie navrhovaných, určených, blokovaných a zrušených prieskumných území, Geologický ústav Dionýza Štúra, 2014 dostupné na <http://mapserver.geology.sk/pu/>
- Prehľad výhradných ložísk a ložísk nevyhradených nerastov, Geologický ústav Dionýza Štúra, 2014 dostupné na <http://mapserver.geology.sk/loziska/>
- Register zdokumentovaných svahových deformácií na území SR, Geologický ústav Dionýza Štúra, 2014 dostupné na <http://mapserver.geology.sk/zosuvy/>
- Register zaevidovaných skládok odpadov na území SR, Geologický ústav Dionýza Štúra, 2014 dostupné na <http://mapserver.geology.sk/skladky/>
- Databáza hydrogeologických a geotermálnych vrtov, Geologický ústav Dionýza Štúra, 2014 dostupné na <http://mapserver.geology.sk/hgvrtvy/>
- Výnos MŽP SR č. 3/2004-5.1 zo 14. júla 2004, ktorým sa vydáva národný zoznam území európskeho významu
- Štátny zoznam osobitne chránených častí prírody a krajiny dostupný na <http://uzemia.enviroportal.sk/>
- Bazálne environmentálne informácie o sídlach Slovenska, Slovenská agentúra životného prostredia, Banská Bystrica, 2009-2013 dostupné na <http://www.beiss.sk/>
- Mapový portál Štátnej ochrany prírody a krajiny, Banská Bystrica, 2014 dostupné na <http://maps.sopsr.sk/maps/map.html>
- Register nehnuteľných národných kultúrnych pamiatok, Pamiatkový úrad SR, 2015 dostupný na <https://www.pamiatky.sk/sk/page/evidencia-narodnych-kulturnych-pamiatok-na-slovensku>
- <http://www.putnickemiesta.sk/>

6. Prílohy

6.1. Mapa predmetov ochrany

6.2. Mapa vlastnícko – užívateľských vzťahov

6.3.. Mapa využitia územia

6.4. Mapa ekologicko funkčných priestorov

6.5. Porastová mapa